

172. driftsår

ÅRSRAPPORT 2014

Sparebanken Øst

INNHold

Nøkkeltall.....	side	2
Styrets beretning.....	side	3-20
Eierstyring og selskapsledelse.....	side	21-34
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5....	side	35
Resultatregnskap.....	side	36
Balanse.....	side	37
Endring egenkapital.....	side	38
Kontantstrømoppstilling.....	side	39
Noter til regnskapet.....	side	40-119
Gavetildeling 2013 utbetalt i 2014.....	side	120
Revisjonsberetning.....	side	121-122
Årsberetning fra Kontrollkomitéen.....	side	123

Nøkkeltall - konsern

	2014	2013	2012	2011	2010
Gjennomsnittlig antall utestående egenkapitalbevis	20.731.183	20.731.183	20.731.183	20.731.183	20.731.183
Gjennomsnittlig egenkapital (mill. kr.)	2.563,9	2.268,1	1.960,6	1.814,5	1.632,2
Gjennomsnittlig forvaltningskapital (mill. kr.)	33.618,8	30.263,2	28.698,8	26.502,2	23.515,3
1. Egenkapitalrentabilitet (%)	16,72	12,46	13,38	8,58	18,70
2. Resultatnivå I (%)	1,28	0,93	0,91	0,59	1,30
3. Resultatnivå II (%)	1,66	1,34	1,34	0,86	1,66
4. Rentenetto (%)	1,81	1,87	1,78	1,66	1,78
5. Kostnader/inntekter (før tap på utlån/garantier) (%)	34,72	42,04	43,20	55,95	41,82
Kostnader/inntekter ekskl avkastn. på finansielle invest. (%)	43,21	44,55	48,48	55,77	56,77
6. Kostnadseff. personalkostnader (%)	0,48	0,54	0,57	0,63	0,60
7. Kostnadseff. øvrige kostnader (%)	0,34	0,37	0,39	0,42	0,54
8. Kostnadseff. sum driftskostnader (%)	0,88	0,97	1,02	1,09	1,19
9. Egenkapitalandel (%)	7,60	7,91	6,99	6,55	7,12
Vekst i forvaltningskapitalen - siste 12 mnd (%)	12,35	4,82	4,00	15,16	12,65
Vekst i brutto utlån til kunder - siste 12 mnd (%)	11,28	13,80	1,71	13,65	17,12
10. Tap i forhold til netto utlån til kunder (%)	0,09	0,07	0,11	0,09	0,06
11. Andel tapsavs. i forhold til brutto utlån til kunder (%)	0,48	0,54	0,65	0,64	0,86
12. Innskuddsdekning (%)	46,68	48,68	51,81	40,27	39,18
Kapitaldekning (%)	18,17	18,41	15,68	15,77	17,16
Kjernekapitaldekning (%)	15,89	16,47	14,85	14,23	15,39
13. Ren kjernekapitaldekning (%)	13,94	13,23	12,76	12,07	12,93
Antall årsverk	225	233	224	252	261
Utbytte (kr.)	5,00	3,00	3,00	2,00	5,00
14. Fortjeneste pr. bevis e/skatt (kr.)	8,57	5,90	5,69	3,46	7,22
15. Eierbrøk (%)	41,44	43,28	44,98	46,04	49,05
16. Bokført egenkapital pr. bevis (kr.)	49,81	49,29	43,22	40,49	39,14
Omløpshastighet (omsatt/utstedt %)	10,46	21,81	11,69	21,61	45,09

Nøkkeltall for 2013 er omarbeidet som følge av at rentebærende balanseposter er inkludert opptjent/påløpt rente.

Definisjoner

1. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig egenkapital
2. Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
3. Resultat før tap på utlån/garantier i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
4. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
5. Sum driftskostnader i % av netto rente- og kredittprovisjonsinntekter og sum andre driftsinntekter
6. Personalkostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
7. Andre driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
8. Sum driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital
9. Egenkapital ekskl. utbytte i % av forvaltningskapitalen
10. Tap i % av netto utlån til kunder ved periodens begynnelse
11. Tapsavsetning utlån i % av brutto utlån til kunder
12. Innskudd fra kunder i % av netto utlån til kunder
13. Netto kjernekapital fratrukket fondsobligasjoner i kjernekapitalen i prosent av beregningsgrunnlaget (risikovektet balanse)
14. Eierandelskapitalens del av bankens resultat etter skatt pr. utestående egenkapitalbevis pr. 31.12.
15. Egenkapitalbevisieernes andel av total EK (ekskl. avsetn. årets utbytte) i prosent. (Grunnlag pr. 01.01, tidsvektet ved emisjon).
16. Eierandelskapital dividert på antall egenkapitalbevis. Årets avsetning til utbytte er holdt utenfor beregningen.

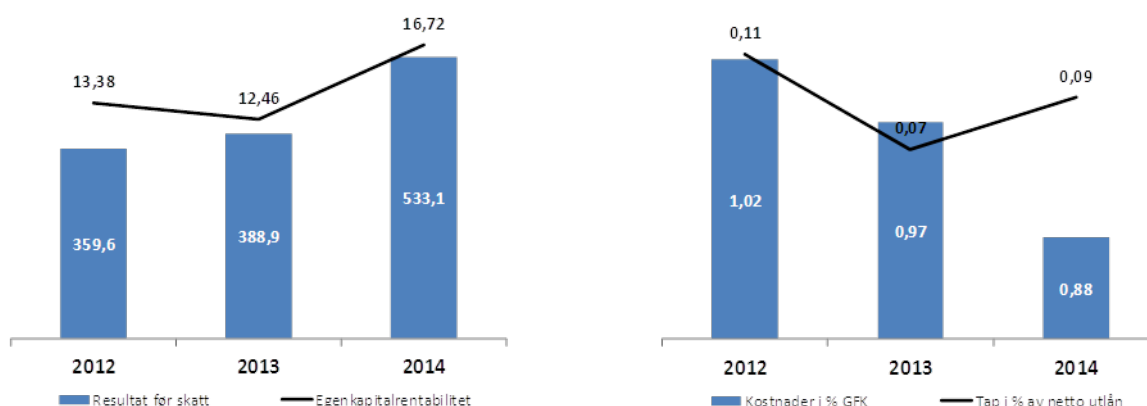
STYRETS ÅRSBERETNING FOR 2014

Bankens 172. driftsår viser et resultat før skatt for konsernet på 533,1 mill. kroner, en økning på 144,2 mill. kroner fra 2013. Gevinst ved salg av aksjer i Nets Holding AS utgjorde 134,7 mill. kroner.

Sparebanken Øst konsernet består foruten Sparebanken Øst av Sparebanken Øst Boligkreditt AS, Sparebanken Øst Eiendom AS, Øst Prosjekt AS og AS Financiering. Sparebanken Øst betjener sine kunder gjennom et tradisjonelt og effektivt filialnett samt innovative nett-konsepter.

VIRKSOMHETEN I 2014

Konsernet oppnådde i 2014 et resultat før skatt på 533,1 mill. kroner mot 388,9 mill. kroner i 2013. Forbedringen skyldes i hovedsak økte netto rente- og kredittprovisjonsinntekter gjennom blant annet vekst i utlån til kunder og gevinst ved salg av aksjer i Nets Holding AS. Konsernet Sparebanken Øst består av morbank og fire 100 prosent eide datterselskap. AS Financiering, etablert i 1930, er en sentral aktør innen bruktbilfinansiering. Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskaper eier, forvalter og utvikler eiendom. Sparebanken Øst Boligkreditt AS verdipapiriserer boliglån for banken og oppnår med det lavere funding-kostnader for konsernet. Øst Prosjekt AS har som formål å overta prosjekter for sikring og realisering av utsatte engasjement i morbanken. Bankens datterselskaper har i 2014 vært viktige bidragsyttere til konsernets samlede inntjening.

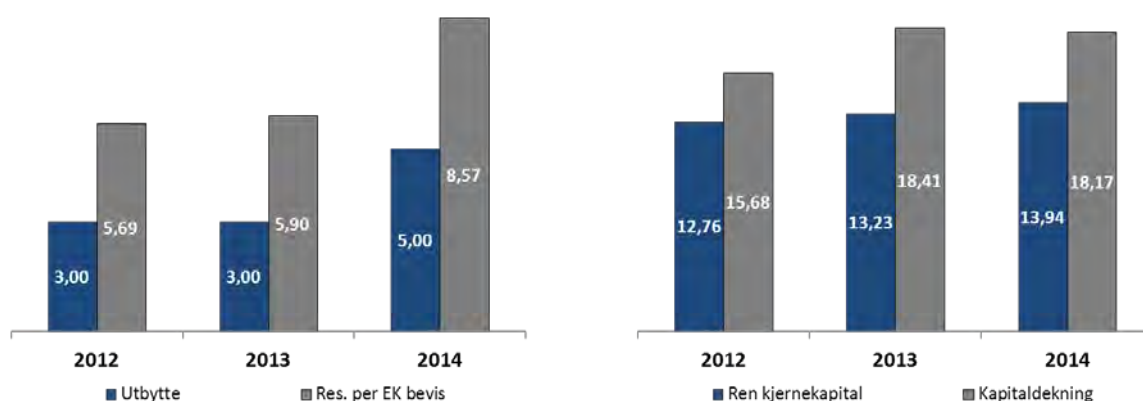
Forvaltningskapitalen har økt med 3.847,6 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 35.006,1 mill. kroner ved utgangen av 2014. Netto utlån til personkunder økte med 14,9 prosent. Bankens nettkonsepter bidrar til vekst i alle bankens markeder. Netto utlån til næringskunder er redusert med 6,3 prosent. Det er i 2014 etablert en filial i Svelvik. Det er ikke gjennomført forsknings- eller utviklingsaktiviteter i konsernet Sparebanken Øst i 2014.

Risikobildet har utviklet seg positivt i 2014. Kredittrisikoen uttrykt ved vår risikoklassifisering viser en lavere andel engasjementer med høy risiko. En økende andel privatkunde-

engasjementer bidrar til ytterligere redusert konsentrasjonsrisiko. Etterlevelseskontroller utført av intern revisor og av avdeling styring & kontroll viser en gjennomgående tilfredsstillende prosess for vurdering av risikoer, tilfredsstillende utforming av prosesser og rutiner og at etterlevelsen av prosesser og rutiner er god. Det er ikke registrert hendelser i 2014 som har medført fare for vesentlige tap.

Konsernet er godt kapitalisert med en ren kjernekapitaldekning som utgjør 13,94 prosent per utgangen av 2014 basert på standardmetoden. Tilsvarende for 2013 var 13,23 prosent. Per 31.12.14 er kapitaldekningen beregnet etter overgangsregler der fond for urealiserte gevinster for poster klassifisert som tilgjengelig for salg fortsatt ikke kan medregnes i ren kjernekapital. Egenkapitalen viser en solid avkastning i 2014 med en egenkapitalrentabilitet på 16,72 prosent for 2014 mot 12,46 prosent i 2013. Gevinst ved salg av aksjer i Nets Holding AS påvirker som nevnt inntjeningen betydelig i 2014.

Styret foreslår et utbytte på 5,00 kroner per egenkapitalbevis. Fortjeneste per egenkapitalbevis etter skatt for konsern er 8,57 kroner. Bokført egenkapital pr. bevis per 31.12.14 er 49,81 kroner eksklusiv foreslått utbytte. Foreslått utbytte er innenfor vedtatt og kommunisert utbyttepolitikk og utgjør 58,3 prosent av egenkapitalbeviserens andel av årsresultatet. Det er foreslått avsatt 15,0 mill. kroner i gaver til allmennyttige formål. Styrets innstilling til utbytte og gaver gir etter styrets oppfatning en god balanse mellom bankens ulike interessegrupper.

Styret og administrasjonen vil berømme de ansatte for god innsats i 2014.

STRATEGI OG MÅL

Bankens forretningsidé er å være en frittstående, selvstendig og lokalt styrt leverandør av finansielle tjenester som skal sette folk flest og små og mellomstore bedrifter i stand til å utnytte sine økonomiske ressurser på en best mulig måte. Styret oppfatter at bankens strategiske frihetsgrad er avhengig av bankens utvikling kompetansemessig og finansielt. Banken ønsker at interessene til kunder, ansatte, investorer og samfunnet skal ivaretas på best mulig måte over tid. Banken bygger sin virksomhet på kjerneverdiene: forutsigbar, folkelig og fremoverlent. Verdiene reflekterer hvordan vi ønsker å bli oppfattet av våre interessegrupper. Sparebanken Øst skal videre bygge sin virksomhet på sparebankidentiteten gjennom å være samfunnsorientert og ha høye etiske krav, være en bidragsyter til verdiskapning og bærekraftig utvikling – ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen, være utviklingsorientert med lokal forankring og ha et perspektiv som er solid, langsiktig og troverdig. Styret mener at bankens vekst best vil kunne oppnås ved organisk vekst og anser vekst over tid som viktig for å sikre at banken kan nå sine mål og bevare sin uavhengighet. All vekst skal skje med de forutsetninger som settes av våre tre overordnede økonomiske mål.

Bankens visjon har stått uforandret i mange år og uttrykker en målsetting om å være en ledende sparebank i østlandsområdet. Bankens hovedkontor er i Drammen med forretningsadresse i Hokksund i Øvre Eiker kommune. Banken arbeider i det sentrale østlandsområdet fra 22 kontorer. Innenfor en drøy times reiseavstand fra Drammen har banken et totalt nedslagsfelt på nærmere 2 mill. mennesker som representerer ca. 40 prosent av Norges befolkning. I dette området ønsker Sparebanken Øst å være en liten aktør samtidig som vi er en stor aktør i Nedre Buskerud. Banken ønsker å dekke kundenes behov for vanlige finansielle produkter. Våre hovedprodukter er sparing, utlån, garantier og betalingsformidling. Gjennom bankens ulike nettkonsepter betjenes utvalgte markedssegmenter i det nasjonale markedet, inkludert det sentrale østlandsområdet.

Sparebanken Øst skal være en lønnsom bank drevet etter forretningsmessige prinsipper. Styret har fastsatt 3 overordnede økonomiske mål for virksomheten: Konsernets mål for ren kjernekapital er satt til 14 prosent fra og med 1. juli 2016. Konsernets mål for likviditet er at illikvide eiendeler skal ha en langsiktig finansiering på mellom 103 prosent og 107 prosent med et mål om å ha 105 prosent langsiktig finansiering over tid. Konsernets mål for avkastning på egenkapitalen er satt til 10 prosent over tid.

Sparebanken Øst definerer hovedmarkedet til å være det sentrale østlandsområdet. Vi ser på kommunene Drammen, Nedre Eiker og Øvre Eiker som vårt lokalmarked. Hele landet anses som et potensielt marked gjennom nettdistribusjon for personkunder. Sparebanken Øst betjener markedene gjennom en kombinasjon av bankens filialer, nettløsninger og eksterne formidlere. Det bor 175 000 mennesker i vårt lokalmarked, hvorav 67 000 i Drammen. Næringsutviklingen i kommunene er god og næringslivet går godt. Det er ventet en kraftig befolkningsvekst og økt næringsetablering. Det betyr at vi har et stort lokalmarked å ta av.

Sparebanken Øst har valgt en tredelt og segmentert markedsmodell basert på en "House of Brands" merkevarestrategi. Modellen gjør banken i stand til å betjene alle typer kunder,

både de som ønsker å møte banken ansikt til ansikt og de som ønsker å gjøre det meste av tjenestene selv. Modellen gjør oss i stand til å betjene både dagens og fremtidens bankkunder. Markedsmodellen er under kontinuerlig utvikling for å betjene alle våre kunder på best måte.

Sparebanken Øst har valgt å etablere flere nisjekonsepter. DinBANK.no er Sparebanken Østs internettsatsing som hadde sin oppstart september 2006. DinBANK.no er etablert som et meget enkelt, effektivt og rimelig bankalternativ for selvbetjeningskunder. DinBANK.no har i all hovedsak gitt lån til kunder med pant i bolig innenfor 75 prosent belåningsgrad. Kundene kommer fra hele Norge, dog med overvekt av kunder i fylkene Oslo, Akershus og Buskerud. YoungBank.no tar sikte på å tilby ungdom en bankplattform, både teknisk og kommunikasjonsmessig, som er tilpasset denne kundegruppen. Topprente.no ble etablert i mars 2011. Topprente.no tilbyr svært konkurransedyktig rente på sparing og er etablert som et effektivt selvbetjeningskonsept. Topprente.no hadde ved utgangen av året 10.500 kunder som kommer fra hele landet med overvekt av kunder i fylkene Oslo, Akershus og Buskerud. Boligkreditt.no ble etablert av Sparebanken Øst Boligkreditt AS i desember 2012 og er et selvbetjeningskonsept som via internett skal tilby boliglån med pant i selveierbolig. Boligkreditt.no tilbyr konkurransedyktige vilkår på boliglån over 2 mill. kroner inntil 75 prosent av eiendommens markedsverdi.

Sparebanken Øst har i 2014 etablert grønt boliglån og billån. Vi følger trender innenfor miljø og bærekraftig utvikling og vil tilpasse vår virksomhet i forhold til utviklingen på dette området.

Sparebanken Øst vil ha en markedsorientert organisasjon som byr på interessante utfordringer for ansvarsbevisste og kvalifiserte medarbeidere. Vi ønsker å utvikle våre ansatte til å møte fremtidige krav til kompetanse og omstilling. Sparebanken Øst skal ved et godt arbeidsmiljø og konkurransedyktige betingelser fremstå som en attraktiv arbeidsgiver. Banken er tilsluttet autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere (AFR). Banken har ved årsskiftet 48 ferdig autoriserte finansielle rådgivere. Internskolen i banken legger til rette for nødvendig kompetanseutvikling i tråd med utviklingen i våre rammevilkår og omgivelser for øvrig.

Bankvirksomhet forutsetter en viss grad av risikotagning, men vi ønsker å ha et bevisst og mest mulig målbart forhold til den risiko vi har eller påtar oss. Dette gjelder innen de vesentligste risikoområdene kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko og operasjonell risiko, herunder spesielt IKT-risiko. Vi skal følge opp vår risikoutvikling gjennom systematisk, kvartalsvis gjennomgang og rapportering av risiko innen alle vesentlige områder.

MAKROØKONOMISK UTVIKLING

Veksten i global økonomi ble svakere enn anslagene også i 2014, men det er store forskjeller. USA og Storbritannia har hatt økt vekst og bedring i arbeidsmarkedet, støttetiltakene i USA trappes ned, og her forventes en renteoppgang i løpet av 2015. Eurosonen har derimot

skuffet igjen, med lave investeringer og meget lav prisvekst. Dette ser vi også i Danmark og Sverige. Euro er sterkt svekket mot dollar, og ECB har innført en ny runde med massiv likviditetstilførsel for å stimulere til vekst og hindre deflasjon. Ukraina-krisen har økt usikkerheten i Europa og stoppet eksport til Russland. Kina og de andre vekstøkonomiene merker at vestlige land har hatt lav vekst over tid, og investeringstakten og veksten synker noe. Dette har ikke hindret Kina i å passere USA som verdens største økonomi.

Fortsatt videreføres enorme tiltakspakker og pengetilførsel fra verdens sentralbanker, og risikopåslagene i finansmarkedene holdes lave. Styringsrenter i i-landene er rundt null, sågar negative i noen tilfeller. Dette gir rekordlave rentenivåer, og utsiktene til renteoppgang i Europa er nok en gang skjøvet frem i tid.

Norsk fastlandsøkonomi har i 2014 hatt en BNP-vekst rundt 2,3 prosent, som må sies å være høyt i et globalt perspektiv. Etter flere år med høy vekst drevet av rekordhøye oljeinvesteringer, som nå er i ferd med å falle kraftig, ser det ut til at vi går inn i en periode med lavere vekst. Ubalanse mellom produksjon og forbruk i oljemarkedet har ført til at oljeprisen målt i dollar er omtrent halvert fra toppen sist sommer til i dag. Aktiviteten både på norsk sokkel og i leverandørindustrien påvirkes, og kronens verdi er betydelig svekket, både på grunn av oljeprisfallet og senket styringsrente i desember. For tradisjonell eksportindustri vil kronefallet og lavere oljepris i utlandet kunne føre til økt aktivitet.

Inflasjonen påvirkes også av kronekursen, og har økt til rundt Norges Banks mål. Det forventes lavere lønnsvekst fremover, og en fortsatt høy sparing og moderat konsumvekst i husholdningene. Arbeidsledigheten har økt noe gjennom året, og forventes å stige ytterligere neste år.

Boligprisene har etter fallet i 2013 igjen økt sterkt i 2014, årsveksten ble på rundt 8 prosent både på landsbasis, i Oslo og i Drammen. Gjennom 2014 økte utlån til husholdningene med 6,2 prosent, noe lavere enn tidligere år. Kredittveksten til bedrifter utgjorde 3,4 prosent, også noe redusert. Det oppleves at konkurransen i kredittmarkedet har økt i 2014, med lavere marginer som resultat. Rentenivået forventes å ligge lavt lenge, med risiko på nedsiden.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med IFRS , International Financial Reporting Standards, godkjent av EU.

Styret bekrefter at forutsetningen for fortsatt drift er til stede og er lagt til grunn ved utarbeidelsen av årsregnskapet.

RESULTAT

Konsernet oppnådde i 2014 et resultat før skatt på 533,1 mill. kroner mot 388,9 mill. kroner i 2013. Resultatet er påvirket av gevinsten ved salg av aksjene i Nets Holding AS. Gevinsten utgjør 134,7 mill. kroner og er innregnet i ordinært resultat i 2014. Akkumulert verdiendring

er tilsvarende reversert i totalresultatet. Utover dette skyldes resultatforbedringen økte netto rente- og kredittprovisjonsinntekter samt gevinst ved nedslag i Frende Holding AS.

I prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital utgjør resultat før skatt 1,59 prosent mot 1,29 prosent i 2013.

Resultat etter skatt viser et overskudd på 428,7 mill. kroner mot 282,7 mill. kroner i 2013. Skattekostnaden er lav som følge av skattefri gevinst ved salg av aksjer.

Egenkapitalrentabiliteten etter skatt for 2014 utgjør 16,72 prosent mot 12,46 prosent i 2013.

Resultat etter skatt for morbank viser et overskudd på 360,6 mill. kroner i 2014 mot 223,5 mill. kroner i 2013. Morbank har i 2014 mottatt utbytte på 60,0 mill. kroner fra datterselskap. I konsernets resultat er utbyttet eliminert. I 2013 ble det i morbank inntektsført konsernbidrag på 71,0 mill. kroner, netto etter skatt, fra datterselskap.

Nettorente

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter ble 606,9 mill. kroner og viser en økning på 42,4 mill. kroner i forhold til 2013. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter målt i kroner har ligget stabilt på omkring 150,0 mill. kroner per kvartal de siste seks kvartalene.

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter tilsvarer 1,81 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital for året 2014. Til sammenlikning utgjorde netto rente- og kredittprovisjonsinntekter 1,87 prosent for året 2013.

Sikringsfondsavgift er belastet med 10,4 mill. kroner i 2014 mot 9,0 mill. kroner i 2013.

Driftsinntekter

Mottatt utbytte fra egenkapitalinstrumenter utgjør 7,3 mill. kroner og gjelder i hovedsak utbytte fra Nets Holding AS. Mottatt utbytte fra egenkapitalinstrumenter er 5,7 mill. kroner lavere enn i fjor. Reduksjonen gjelder hovedsakelig utbytte fra Nordito Property AS i 2013.

Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester utgjør 81,6 mill. kroner og viser en økning på 1,2 mill. kroner sammenliknet med fjoråret. Provisjonsinntektene kommer fra tradisjonelle banktjenester.

Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester utgjør 43,7 mill. kroner og viser en økning på 3,1 mill. kroner i forhold til 2013. Økningen gjelder i all hovedsak formidlingsprovisjoner.

Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle eiendeler gir en inntektsføring på 160,2 mill. kroner i 2014. Den regnskapsmessige gevinsten ved salg av bankens eierandel i Nets Holding AS utgjør 134,7 mill. kroner og er innregnet i det ordinære resultatet, mens realisert gevinst ved nedslag i Frende Holding AS utgjør 11,7 mill. kroner. Netto inntektsføring vedrørende garantien overfor Eksportfinans ASA utgjør 10,2 mill. kroner. Til sammenlikning utgjorde inntektsføring på netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle eiendeler 26,4

mill. kroner i 2013. Av dette utgjorde netto inntektsføring vedrørende garantien overfor Eksportfinans ASA 6,3 mill. kroner.

Andre driftsinntekter utgjør 40,5 mill. kroner og viser en nedgang på 14,7 mill. kroner i forhold til 2013. Nedgangen skyldes i all hovedsak gevinst ved salg av eiendom i Sparebanken Øst Eiendom AS i 2013.

Driftskostnader

Totale driftskostnader utgjør 296,1 mill. kroner og tilsvarer 0,88 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital. Til sammenlikning utgjorde totale driftskostnader 293,8 mill. kroner i 2013, tilsvarende 0,97 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjør 217,5 mill. kroner i 2014 mot 220,9 mill. kroner i 2013. Antall aktive årsverk i konsernet ved utgangen av 2014 var 225 mot 233 ved utgangen av 2013. Antall aktive årsverk i morbank ved utgangen av 2014 var 195 mot 202 ved utgangen av 2013.

Avskrivninger utgjør 19,8 mill. kroner i 2014 mot 17,9 mill. kroner i 2013. Økningen knytter seg i hovedsak til ny portefølje av IT-systemer i banken.

Andre driftskostnader utgjør 58,8 mill. kroner i 2014 mot 55,0 mill. kroner i 2013. Det er i 2014 avsatt 4,0 mill. kroner for lokaler banken ikke lenger benytter i sin virksomhet.

Tap på utlån og garantier

Konsernets resultatførte tap på utlån og garantier er 23,6 mill. kroner i 2014, mot 16,2 mill. kroner i 2013. For fjoråret var tallene for morbank påvirket av tilbakeføringer av tidligere tap.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier til kunder utgjør 94,3 mill. kroner ved utgangen av 2014 mot 98,0 mill. kroner ved utgangen av 2013.

Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder utgjør 43,4 mill. kroner ved utgangen av 2014, og er uendret siden forrige årsskifte.

Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 423,8 mill. kroner ved utgangen av 2014 mot 500,2 mill. kroner ved utgangen av 2013. Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer utgjør 329,5 mill. kroner og viser en reduksjon på 72,7 mill. kroner i forhold til utgangen av 2013.

Disponering av årsoverskuddet

Styret foreslår at årsoverskuddet i morbank blir disponert som vist nedenfor. Utbytte er foreslått med 5,00 kroner per egenkapitalbevis.

(Tall i mill. kroner)	2014
Utbytte egenkapitalbevis	103,7
Overført til utjevningsfond	45,8
Overført til grunnfond	196,1
Gaver	15,0
Årsoverskudd	360,6

Utjevningsfondet (eksklusiv utbytte) utgjør nå 262,6 mill. kroner som tilsvarer 12,67 kroner per egenkapitalbevis.

BALANSE

Forvaltningskapitalen har økt med 3.847,6 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 35.006,1 mill. kroner ved utgangen av 2014.

Konter og fordringer på sentralbanker har økt med 124,0 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 481,5 mill. kroner per 31.12.14.

Netto utlån til kredittinstitusjoner er redusert med 1,1 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 7,5 mill. kroner per 31.12.14.

Netto utlån til kunder utgjør 28.697,8 mill. kroner og viser en økning på 2.926,2 mill. kroner siste 12 måneder, tilsvarende 11,4 prosent. Netto utlån til personkunder økte med 14,9 prosent, mens netto utlån til næringskunder er redusert med 6,3 prosent.

Brutto utlån til personkunder utgjør 85,6 prosent av totale utlån til kunder.

Beholdningen av sertifikater og obligasjoner viser en økning på 589,5 mill. kroner siden forrige årsskifte og utgjør 4.109,8 mill. kroner ved utgangen av 2014. Beholdningen består i sin helhet av likviditetsportefølje og utgjør pålydende 4.016,2 mill. kroner.

Bankens aksjer i Frende Holding AS og Eksportfinans ASA er klassifisert som "tilgjengelig for salg".

Verdsettelse av aksjene i Frende Holding AS er basert på omsetningskurs ved siste transaksjon og utgjør 200,8 mill. kroner ved utgangen av 2014. Tilsvarende verdsettelse per aksje ble lagt til grunn per 31.12.13.

Beholdning av aksjer i Eksportfinans ASA er balanseført med 208,3 mill. kroner. Det foreligger ikke forhold ved utgangen av 2014 som tilsier endringer i verdivurderingen av disse aksjene.

Innskudd fra kunder utgjør 13.397,0 mill. kroner per 31.12.14 og viser en økning de siste 12 måneder på 850,2 mill. kroner, tilsvarende 6,8 prosent. Innskuddsdekningen ved utgangen av 2014 var 46,68 prosent og ligger på samme nivå som ved utgangen av 2013.

Innskudds-dekningen i morbank ved utgangen av 2014 var 70,68 prosent mot 73,90 prosent ved utgangen av 2013.

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer utgjør 17.549,9 mill. kroner og viser en økning på 3.393,7 mill. kroner siden forrige årsskifte.

Andre langsiktige låneopptak utgjør 210,5 mill. kroner ved utgangen av 2014 og viser en reduksjon på 565,1 mill. kroner siden forrige årsskifte.

Kortsiktige innlån (definert som innlån med gjenstående løpetid under 1 år) utgjør 2.555,5 mill. kroner per 31.12.14.

DATTERSELSKAP

Sparebanken Øst Boligkreditt AS er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst. Selskapet ble stiftet 14.04.09 og har til formål å yte eller erverve bolighypoteklån, eiendoms-hypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder eller offentlig lån og å finansiere utlånsvirksomheten hovedsakelig ved utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett. Belåningsgraden i sikkerhetsmassen (LTV) ved utgangen av 2014 var 46,3 prosent. Til sammenlikning var tilsvarende tall 47,0 prosent ved utgangen av 2013.

Selskapets forvaltningskapital var 8.955,1 mill. kroner ved utgangen av 2014 og består i all hovedsak av 1. prioritets pantelån i bolig og er finansiert gjennom obligasjoner med fortrinnsrett og trekkrettighet fra morselskapet. Selskapets innskutte egenkapital er 650,0 mill. kroner, hvorav 319,8 mill. kroner er aksjekapital og 330,2 mill. kroner er overkurs. Resultat etter skatt viser et overskudd på 87,6 mill. kroner i 2014 mot 81,7 mill. kroner i 2013. Selskapet har ingen ansatte, men leier tjenester av Sparebanken Øst. Obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av Sparebanken Øst Boligkreditt AS har siden 1. kvartal 2011 blitt ratet Aaa av Moody's.

AS Finansiering er et heleid finansieringsselskap av Sparebanken Øst. Hovedproduktet er gjeldsbrevfinansiering av bruktbil. Selskapet oppnådde et overskudd etter skatt på 32,5 mill. kroner mot 32,7 mill. kroner i 2013. Forvaltningskapitalen utgjør 1.661,5 mill. kroner. Ved utgangen av 2014 har selskapet 26 ansatte, tilsvarende 25 årsverk.

Sparebanken Øst Eiendom AS har som hovedformål å drive vanlig eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom samt kjøp og salg av løsøre innenfor ulike forretningsområder. Driftsinntekter utgjorde 44,0 mill. kroner i 2014 mot 58,1 mill. kroner i 2013. Nedgangen skyldes i hovedsak gevinst ved salg av eiendom i 2013. Resultat etter skatt viser et overskudd på 7,0 mill. kroner i 2014, mot 15,5 mill. kroner i 2013. Selskapet har 6 ansatte. Aksjekapitalen er 35,1 mill. kroner.

Øst Prosjekt AS har som hovedformål å overta prosjekter og drive industri- og handelsvirksomhet til sikring og realisering av utsatte engasjement i morbanken. Selskapet har ingen

ansatte og aksjekapitalen utgjør 12,0 mill. kroner. Resultat etter skatt viser et underskudd på 0,1 mill. kroner i 2014. Selskapet hadde tilsvarende resultat i 2013.

RATING

Sparebanken Øst har en Baa1 rating fra Moody's med "negative outlook". Banken ble, som en del av Moody's vurdering av det nye krisehåndteringsdirektivet i EU, satt på "negative outlook" 30.05.14 sammen med 82 banker i Europa.

RISIKO- OG KAPITALFORHOLD

Kredittrisiko

Sparebanken Øst har utarbeidet en kredittstrategi som omhandler ulike typer kredittrisiko knyttet til utlån, kreditter og garantier ytet til kunder innenfor person- og bedriftsmarkedet, samt motpartsrisiko for verdipapirer.

Kredittstrategien skal bidra til å sikre at bankens aktiviteter innenfor kredittområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger av bankens overordnede forretningsidé og strategiske planer, herunder at aktivitetene er forsvarlige i forhold til bankens evne og vilje til å bære risiko. Strategien skal videre bidra til at banken har en etablert kredittportefølje med en kvalitet og sammensetning som sikrer bankens lønnsomhet på kort og lang sikt, og sikre at bankens håndtering av kredittrisiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover, forskrifter, rundskriv fra myndighetene og andre regulatoriske forhold.

Prinsippene i strategidokumentet er videreført i bankens kreditthåndbøker samt bankens etablerte instruksverk.

Innenfor person- og bedriftsmarkedet står betjeningsevne og betjeningsvilje sentralt i kredittvurderingene. Måling av risiko ved utlån til kunder skjer gjennom en risikoklassifisering av kunder. Risikoklassifiseringen er etablert som en integrert del av kredittprosessen.

Utviklingen i kredittrisiko følges løpende gjennom kvartalsvise rapporter til ledelsen og bankens styre.

Bankens geografiske nedslagsfelt gir både person- og bedriftsavdelingene et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og markeder.

Bankens utlånsportefølje til personkunder og bedrifter fordeler seg geografisk i hovedsak til det sentrale østlandsområdet. Lokalmarkedet definert som kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen står for ca. 30 prosent av konsernets utlånsportefølje, mens porteføljen knyttet til de nærliggende områdene/fylker der banken er lokalisert med kontorer står for ca. 58 prosent. Porteføljen for øvrig er spredt, og har for en stor del sammenheng med bankens internettkonsepter.

Lav andel utlån til bedrifter bidrar til lav konsentrasjonsrisiko for banken.

Utlånsvirksomheten innenfor bedriftsmarkedet anses ikke å være spesielt rettet mot enkeltbedrifter (hjørnestensbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen.

Eksponering mot næringseiendom utgjør en relativt stor andel av bedriftsporteføljen, men målt som andel av samlet utlånsportefølje i konsernet utgjør denne eksponering en begrenset andel av den totale utlånsporteføljen. Eiendom er en syklisk næring som kan være særlig utsatt i nedgangskonjunkturer. Engasjementene vurderes imidlertid å være godt sikret, ofte også med tillegg av sidesikkerheter.

Lån og kreditter til personmarkedet består i all hovedsak av engasjementer knyttet opp mot pant i fast eiendom innenfor betryggende belåningsgrader. Banken har en lav eksponering knyttet til lån/kreditter uten tilhørende sikkerhet.

Plassering i rentebærende verdipapirer for likviditetsformål er knyttet til finansstrategien som er vedtatt av styret. Vedtatt strategi konkretiserer risikotoleranse, allokering til aktivaklasser, rammer og fullmakter. Videre skal en vesentlig del av porteføljen være egnet som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank. Ved plassering av midler i sertifikater og obligasjoner, vurderes risiko ut fra papirenes likviditet, utsteders rating og andre motpartsspesifikke forhold. Rentebærende verdipapirer regnskapsføres i all hovedsak til markedsverdi slik at endringer i risiko løpende reflekteres i regnskapet. Sett bort fra urealiserte verdiendringer, har det ikke forekommet kredittap i verdipapirporteføljen i 2014.

Markedsrisiko

Renterisikoen holdes innenfor fastsatte rammer og er begrenset ved at eiendeler og gjeld har flytende rente eller er byttet til flytende rente. Kredittspreadrisiko, eller risiko for endringer i margin på rentebærende verdipapirer, styres slik at tapet ved en gitt endring i kredittspread ikke skal overstige fastsatt ramme. Valutarisiko sikres ved inngåelse av terminforretninger eller basis-swapper. Eksponering mot egenkapitalinstrumenter utover bankens datterselskap og strategiske investeringer er begrenset.

Likviditetsrisiko

Banken har en konservativ holdning til likviditetsrisiko, der langsiktighet og proaktivitet i forhold til fremtidige forfall er grunnleggende faktorer. Banken har egne rammer for likviditetsbuffer som medfører en robust likviditetsposisjon. Dette innebærer blant annet at banken til enhver tid skal ha likviditet nok til å klare 12 måneders normal drift uten tilførsel av nye midler. Bankens likviditetsprognose viser per utgangen av 2014 tilstrekkelig likviditet i tråd med målsettingen om 12 måneders drift. Innskudd er en viktig kilde til finansiering for bankene. Etter finanskrisen har vi sett økt konkurranse om innskuddene. Tilpasninger i produktutvalget for våre kunder har medført økt tilgang av innskudd. Topprente.no har i særlig grad bidratt til å løfte bankens innskuddsdekning som har vært stabil i 2014.

Sparebanken Øst Boligkreditt AS er en integrert del av konsernets finansieringsstruktur som gir mulighet til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Dette styrker konsernets finansieringssituasjon.

Det norske obligasjonsmarkedet er den viktigste kilden til funding for konsernet. Markedet for obligasjoner med fortrinnsrett har etterhvert blitt en sentral del av det norske

verdipapirmarkedet. Obligasjoner med fortrinnsrett gir investorene sikkerhet i form av fortrinnsrett til boliglån med lav risiko. Markedet er attraktivt for norske institusjonelle investorer tatt i betraktning at utbudet av norsk statsgjeld er lavt, men også utenlandske aktører investerer i slike obligasjoner. Gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett sikres konsernet tilgang på fremmedkapital, gjerne med noe lengre løpetid enn senior usikrede obligasjonslån. Det vektlegges derfor å legge til rette for utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett.

Operasjonell risiko

Gjennom årlige gjennomganger av bankens nøkkelprosesser, etablerte internkontroller med halvårlige bekreftelser fra lederne på gjennomført internkontroll og kvartalsvis rapportering av registrerte hendelser og vurdert risikonivå til styret, sørges det for styring og kontroll med operasjonell risiko. Konsernet har ikke registrert vesentlige tap som følge av svikt i interne prosesser, systemer, menneskelig svikt eller uforutsette hendelser i 2014.

KAPITALDEKNING

Bankens styre vurderer behovet for egenkapital gjennom ICAAP. Vurderingene gjennomføres på konsernnivå og vurderer utviklingen fremover. Vekst og planer om vekst i utlån og andre aktiva vil alltid ta hensyn til behov for bufferkapital. For øvrig legges betydelig vekt på at vi opprettholder forsvarlig styring av forretningsmessig drift slik at konsernet kan oppnå gode resultater og gi tilfredsstillende avkastning på investert kapital. På den måten vil banken være attraktiv for investorer og bidra til å sikre konsernet tilgang til kapital ved behov for å styrke egenkapitalen. Bankens har per i dag ikke planer om å emittere ny egenkapital.

Netto ansvarlig kapital utgjorde 3.251,2 mill. kroner ved utgangen av 2014, hvorav konsernets netto kjernekapital utgjorde 2.843,3 mill. kroner. Med et beregningsgrunnlag på 17.891,6 mill. kroner, tilsvarer dette en kapitaldekning på 18,17 prosent, hvorav kjernekapitaldekningen utgjør 15,89 prosent. Ren kjernekapitaldekning utgjør 13,94 prosent. Bankens benytter standardmetoden ved beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Beregningen knyttet til operasjonell risiko beregnes ut fra basismetoden.

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

I henhold til finansieringsvirksomhetslovens § 2-9 skal banken organiseres og drives på en forsvarlig måte. Dette innebærer blant annet at banken skal ha klar organisasjonsstruktur, klar ansvarsdeling, klare og hensiktsmessige styrings- og kontrollordninger, hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risikoer banken er eller kan bli eksponert for.

Bankens styre og ledelse har det endelige ansvaret for risikostyring og internkontroll. Styret vedtar den overordnede risikostrategien og godkjenner prinsipper for oppfølging, kontroll og risikorammer. Administrasjonen rapporterer regelmessig til styret alle vesentlige risikoer, herunder faktisk risikonivå mot fastsatte rammer.

Risikostyringen skal støtte opp under bankens utvikling og måloppnåelse og skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig forretningsdrift. Dette skal oppnås gjennom en risikoprofil som skal kjennetegnes ved en sterk risikokultur og en høy bevissthet om risikostyring. Risiko-toleransen er kvantifisert innenfor de enkelte risikoområder. Banken skal ha en tilstrekkelig kapital ut fra valgt risikoprofil. Prosessen for risikostyring og internkontroll i banken er nærmere beskrevet i avsnittet "Risikostyring og kontroll" i dokumentet "Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst" i denne årsrapport.

SAMFUNNSANSVAR

Banken har nedfelt i sin strategi at Sparebanken Øst skal være samfunnsorientert og ha høye etiske krav. I dette ligger at banken har et ansvar i samfunnet utover å skape bedrifts-økonomiske overskudd og at det skal stilles høye etiske krav, ikke bare til bankens ansatte, men også i forhold til kunder, leverandører og andre interessenter. Banken har fastsatt etiske regler for ansatte og tillitsvalgte i banken og dens datterselskap. Disse reglene gir anvisning for korrekt opptreden i forhold til kunder, myndigheter, leverandører, konkurrenter og kolleger. Regelverket ligger lett tilgjengelig på bankens intranettsider og er gjenstand for årlig gjennomgang med de ansatte.

Menneskerettigheter

Grunnleggende menneskerettigheter ligger til grunn for og er regulert gjennom lovverket i Norge. Dette omfatter blant annet forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn og forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne. Ut over den generelle kontroll av etterlevelse av lover og regler har banken ikke iverksatt spesielle tiltak på dette området.

Arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold

Sentrale og lokale avtaler med ansattes organisasjoner samt lover og regelverk for øvrig sikrer arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold i relasjon til egne ansatte. Avtalene er gjenstand for årlige forhandlinger.

I våre innkjøpsrutiner er det fastlagt at banken gjennom sin innflytelse som kunde skal påvirke til at våre leverandører formidler etisk forsvarlige produkter og tjenester til oss. Dette følges blant annet opp med en løpende kontroll av lønns- og arbeidsbetingelser i forhold til underleverandører.

Banken vil i 2015 innføre et egenerklæringsskjema for alle leverandører av varer og tjenester til banken hvor leverandøren avgir en bekreftelse på at de ikke medvirker til brudd på menneske- og arbeidstagerrettigheter, miljø-ødeleggelser eller korrupsjon.

Det ytre miljøet

Konsekvent bruk av fjernvarme der dette er mulig og ellers elektrisk oppvarming i bankens bygg gjør at bankens bygg i svært begrenset grad forurensar det ytre miljøet. Banken vurderer p.t. ikke ytterligere tiltak på dette området. Bankens innsatsfaktorer og produkter har i begrenset grad påvirkning på det ytre miljø.

Bekjempelse av korrupsjon

De etiske reglene innbefatter et aktsomhetskrav i forhold til mistenkelige disposisjoner fra kundenes side. Gjennom våre tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, følger vi opp alle mistenkelige transaksjoner som også omfatter mulige korrupsjonsutbetalinger. Uavklarte transaksjoner rapporteres videre til Økokrim. Hvitvaskingsregelverket innebærer strenge regler for identifikasjon og legitimasjon av kunder. Det er etablert omfattende internkontroller for etterlevelse av hvitvaskings-regelverket. Resultatet av kontrollene viser at kvalitet i etterlevelse er klart bedret. Omfanget av internkontrollene vil bli holdt på et høyt nivå også fremover.

Sett på bakgrunn av at banken kun opererer nasjonalt og med kunder som i det alt vesentlige gjør det samme, anses dette som tilfredsstillende tiltak i forhold til oppfølging av menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold og bekjempelse av korrupsjon.

MEDARBEIDERE, LEDERE OG STYRET

Ved utgangen av 2014 hadde konsernet 234 ansatte tilsvarende 225 årsverk. Antall årsverk i morbank utgjør 195 per 31.12.14. Gjennomsnittsalderen i morbank er 48 år. Andelen kvinnelige ansatte 62,8 prosent. Kvinneandelen i lederstillinger har gått noe opp i 2014 i forhold til 2013 og utgjør 31 prosent ved årsskiftet. Gjennomsnittsalderen i lederstillinger er 45,25 år. Ved utlysning av lederstillinger legges det vekt på intern rekruttering. Alle ansatte i banken gis de samme muligheter når det gjelder avansement, personlig og faglig utvikling. Bankens overordnede strategi innehar mål for organisasjons- og medarbeiderutvikling og stadfester at det skal arbeides for likestilling på alle områder i banken. Sentrale og lokale avtaler med ansattes organisasjoner, samt øvrige lover og regler sikrer likestilling. Det er oppnevnt egen funksjon som likestillingskontakt i banken i regi av ansattes organisasjon. Det arbeides med instruks for rekruttering som vil ivareta likestillingshensyn ved ansettelser.

Pål Strand er selskapets administrerende direktør. Han har lang erfaring fra ulike fag- og lederroller i banken og har sittet i bankens toppledergruppe siden 2003. Toppledergruppen har i 2014 bestått av følgende 7 personer:

Pål Strand, f. 1965

adm. direktør

Ansatt i banken siden 1984

Kjell Engen, f. 1969

viseadm. direktør/CFO

Ansatt i banken siden 2003

Per Øyvind Mørk, f. 1965

direktør marked og kommunikasjon

Ansatt i banken siden 2011

Jan-Roger Vrabel, f. 1971

direktør personmarked

Ansatt i banken siden 2011

Lars-Runar Groven, f. 1966

direktør kreditt

Ansatt i banken siden 1992

Kristian Thowsen, f. 1974

direktør bedriftsmarked

Ansatt i banken siden 2013

Anne Siri R. Jensen, f. 1961
direktør personal
Ansatt i banken siden 1985

Av bankens 8 valgte styremedlemmer er 4 kvinner. Styreleder er kvinne. Styret besto i 2014 av: Jorund Rønning Indrelid (leder), Knut Smedsrud (nestleder), Morten A. Yttreide, Elly Therese Thoresen, Sverre Nedberg, Hanne Margrete Lenes Solem, Roar Norheim Larsen, Inger Helen Pettersen (ansatt), Sissel Album Fjeld (møtende vara fra de ansatte).

Jorund Rønning Indrelid, f. 1959
daglig leder
Styremedlem siden 2001
Nestleder fra 2003, leder fra 2009
Tidligere varamedlem til styret og kontrollkomitéen

Knut Smedsrud, f. 1960
direktør
Styremedlem siden 2009
Nestleder til styret siden 2009
Tidligere varamedlem til styret

Elly Therese Thoresen, f. 1957
prosjektleder
Styremedlem siden 2012
Tidligere forstanderskapsmedlem

Sverre Nedberg, f. 1956
siviløkonom
Styremedlem siden 2006
Tidligere forstanderskapsmedlem

Morten Andre Yttreide, f. 1967
daglig leder
Styremedlem siden 2012
Tidligere varamedlem til styret

Hanne Margrete Lenes Solem, f. 1966
konserncontroller
Styremedlem siden 2010
Tidligere varamedlem til styret

Roar Norheim Larsen, f. 1943
overformynder i Nedre Eiker kommune
Styremedlem siden 2007
Tidligere forstanderskapsmedlem

Inger Helen Pettersen, f. 1953
hovedtillitsvalgt
Ansattes styrerepresentant siden 2013
Tidligere varamedlem til styret

Styremedlemmenes deltakelse på styremøter i 2014:

Jorund Rønning Indrelid	13 av 14 møter
Knut Smedsrud	12 “
Sverre Nedberg	14 “
Elly Therese Thoresen	13 “
Hanne Margrete Lenes Solem	13 “
Morten André Yttreide	14 “
Roar Norheim Larsen	13 “
Ansattes representant	
Inger Helen Pettersen	12 av 14 møter
Ansattes vararepresentant	
Sissel Album Fjeld	13 av 14 møter

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Banken ivaretar myndighetenes pålagte helse-, miljø- og sikkerhetskrav på en systematisk måte gjennom blant annet fastsatte instruksjoner og årlige vernerundebesøk. Ved slike besøk kartlegges arbeidsmiljøet og den generelle arbeidssituasjon ved det enkelte kontor. Dette danner utgangspunkt for vurdering av eventuelle forbedringstiltak.

Ettervern i forbindelse med ran inngår som en del av bankens totale HMS-arbeid og ivaretas av en særskilt ettervernsgruppe bestående av personalkonsulent, sikkerhetssjef, hovedverneombud, lokale verneombud og representanter for bedriftshelsetjenesten. Banken ble i 2014 ikke utsatt for ran. Det er for øvrig ikke registrert personskader eller ulykker av noen art hos ansatte.

Samlet sykefravær i 2014 utgjorde 3,40 prosent av total arbeidstid mot 5,32 prosent i 2013. Sykefraværet i 2014 fordeler seg med 1,59 prosent for menn og 4,55 prosent for kvinner.

TILTAK MOT HVITVASKING OG TERRORFINANSIERING

Sparebanken Øst har etablert rutiner og instruksjoner for å etterleve alle lover og regler som omhandler hvitvasking og terrorfinansiering. Vi har lagt stor vekt på opplæring og holdningsskapende arbeid. I tillegg har vi etablert omfattende kontrollrutiner for å avdekke eventuelle avvik. Sparebanken Øst foretar risikobasert kundekontroll av samtlige nye kunder etter "kjenn din kunde-prinsippet". Dette innebærer også kontroll av identitet og oppbevaring av legitimasjonsdokumenter. Videre har vi løpende oppfølging av eksisterende kunder og av transaksjoner som utføres. Alle mistenkelige transaksjoner meldes til Økokrim.

I løpet av 2014 har vi innrapportert 69 nye kunder/forhold til Økokrim med mistanke om hvitvasking. Dette er en økning sammenliknet med 2013 hvor 48 saker ble meldt.

I løpet av året har vi tatt i bruk legitimasjonsskanning ved alle våre kontorer. Videre har vi gjort en vurdering av hvilke legitimasjonstyper som skal aksepteres. Det ble i den forbindelse besluttet at gyldig pass skal fremlegges før kundeforhold etableres i kontorkanalen. Ved opprettelse av kundeforhold i selvbetjeningskanalene, er det kun legitimasjon med BankID som benyttes.

Et grundig opplæringsprogram og løpende aktsomhet i hele organisasjonen er sammen med gode systemer og rutiner en forutsetning for å oppnå god kvalitet i dette arbeidet.

UTBYTTE- OG GAVEPOLITIKK

Sparebanken Øst har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir en god og stabil avkastning på bankens egenkapital og skape verdier for egenkapitalbeviserne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom egenkapitalbevisiere og grunnfond i samsvar med deres andel av bankens egenkapital. Sparebanken Øst vil sikte mot at 50-75 prosent av overskuddet tilordnet egenkapitalbevisiere utbetales som utbytte. I et normalår vil ca. 10 prosent avsettes til gaveformål.

Ved fastsettelsen av utbytte og gaver vil det bli tatt hensyn til bankens resultatutvikling, markedssituasjon, stabilitet i utbytte samt behov for kjernekapital.

UTSIKTER FREMOVER

Banken signerte 22.01.15 avtale om salg av EngeneKvartalet i Drammen. Gevinst ved salg av eiendommen vil bli inntektsført i 1. kvartal 2015 med en resultateffekt etter skatt på omlag 31 mill. kroner på konsernnivå.

Sterk konkurranse om bedrifts- og personkunder preger utlånsmarkedet. Situasjonen forventes å vedvare gjennom 2015. Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter vil påvirkes av denne markedssituasjonen, der utlånsmarginene vil være under sterkt press fremover. Generelt forventes reduserte utlånsmarginer å kompenseres noe gjennom lavere marginer på innskudd.

Det kan forventes lavere vekst i utlån til bolig i 2015. Banken har videre, de siste årene, valgt å være tilbakeholden mot bedriftsmarkedet. Det forventes at banken fremover stabiliserer utlånsvolumet mot næringsdrivende. Reduserte utlån til bedriftsmarkedet og lavere eksponering mot aksjer (Nets Holding AS), medfører redusert risiko samlet sett i banken sammenliknet med tidligere.

Svingninger i markedsverdiene på garantien til Eksportfinans ASA og verdipapirer generelt kan forekomme. Markedsverdien på rentebærende verdipapirer påvirkes generelt av marginutviklingen på enkeltpapirer, samt likviditeten generelt i markedet og vil kunne svinge over tid.

Fall i boligpriser og svakere vekst i norsk økonomi kan gi økte tap i banksektoren fremover.

Banken tilpasser seg nye kapitaldekningsregler og følger utviklingen i markedets forventninger til kapital utover regulatoriske krav nøye. Beregninger viser at banken vil tilfredsstille forventede kapitalkrav frem til og med 2016. Bankens vedtatte mål for ren kjernekapital er satt til 14,0 prosent fra og med 01.07.16. Dette kapitalnivået gir vekstevne, handlingsrom i forhold til regulatoriske krav, konkurransekraft i obligasjonsmarkedene og mulighet til å gi egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt målsetting.

Banken ser det som meget viktig å ha en langsiktig og robust likviditetssituasjon som gir trygghet for driften på lang sikt. Bankens mål for likviditet er at illikvide eiendeler skal ha en langsiktig finansiering på mellom 103 prosent og 107 prosent med et mål om å ha 105 prosent langsiktig finansiering over tid. Banken antar at tilgangen til likviditet i nærmeste fremtid vil være tilfredsstillende.

Redusert risiko, økende marginpress og økt andel egenkapital vil påvirke avkastningsnivået fremover. Bankens mål for avkastning på egenkapitalen er satt til 10 prosent over tid.

Hokksund, 31. desember 2014

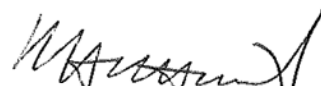
Drammen, 12. mars 2015

Jorund Rønning Indrelid
leder

Knut Smedsrud
nestleder

Morten André Yttreide

Roar Norheim Larsen

Sverre Nedberg

Elly Therese Thoresen

Hanne Margrete Lenes Solem

Inger Helen Pettersen
ansattes repr.

Pål Strand
adm. direktør

EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

Sparebanker er selveiende stiftelser. Norsk standard for eierstyring og selskapsledelse er utarbeidet for aksjeselskaper eid av aksjonærer med aksjer notert på Oslo Børs. For sparebanker gjelder standarden så langt den passer. Forstanderskapet er det øverste styringsorganet i Sparebanken Øst. Forstanderskapet tilsvarer generalforsamlingen i aksjeselskaper. Forstanderskapet består av 48 personer valgt blant egenkapitalbevisiere, ansatte, innskytere og kommuneoppnevnte i Drammen, Nedre Eiker og Øvre Eiker. Innflytelsen til den enkelte forstander er lik uavhengig av hvilken av de fire grupperingene vedkommende er valgt fra.

Ledelsen og styret i Sparebanken Øst vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i organisasjonen. Sparebanken Øst avgir innledningsvis en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b. Deretter følger en redegjørelse som kommenterer hvert enkelt punkt i den norske anbefalingen. Gjennomgangen tar utgangspunkt i sist reviderte versjon av anbefalingen av 30. oktober 2014.

Redegjørelse om foretaksstyring

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd er dekket i Sparebanken Øst. Inndelingen refererer til nummerering i paragrafen.

1-3. Angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som Sparebanken Øst er omfattet av eller følger

Sparebanker er underlagt et omfattende regelverk som regulerer bankens virksomhet. Sparebankloven og finansieringsvirksomhetsloven står helt sentralt i denne sammenhengen. Sparebanken Øst følger videre den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES så langt den passer. Anbefalingen er tilgjengelig på nues.no. Eventuelle avvik fra anbefalingen blir kommentert.

4. Beskrivelse av hovedelementene i bankens systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen

Se avsnittet "Risikostyring og internkontroll" nedenfor.

5. Vedtektsbestemmelse som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjelovens kapittel 5

Sparebanken Øst reguleres av sparebankloven og har vedtekter i samsvar med kravene i denne loven.

6. Sammensetningen til ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruks og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid

Se avsnittene "Forstanderskapet", "Valgkomitéer", "Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet" og "Styrets arbeid" nedenfor.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskiftning av styremedlemmer

Se avsnittet “Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet” nedenfor.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte å kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis

Se avsnittet “Selskapskapital og utbytte” nedenfor.

Eierstyring og selskapsledelse

Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Eierstyring og selskapsledelse i Sparebanken Øst bidrar til å sikre ansattes, innskytternes, egenkapitalbeviserens og andre eksterne parter interesser i Sparebanken Øst. Eierstyring og selskapsledelse er styrets overordnede ansvar og skal sikre at organer og funksjoner fungerer optimalt og at virksomheten styres på en effektiv og målrettet måte over tid. Styringen av Sparebanken Øst er fundamentert på vedtatt visjon, idégrunnlag, mål, strategier og verdivalg, se avsnitt “Strategi og mål” i årsberetning for 2014, herunder bankens etiske regelverk som er vedtatt av styret. Reglene innledes med følgende:

“Sparebanken Øst og sparebankene for øvrig spiller en sentral rolle i det moderne samfunn. Vi er mer enn andre virksomheter avhengige av tillit fra alle grupper. Tillit har selvfølgelig ikke bare med soliditet og lønnsomhet å gjøre, men også holdninger og den atferd vi som bank viser. Vi kan ikke fungere uavhengig av våre omgivelser. Vi må ha aksept i markedet. For å oppnå dette må ikke vårt etiske nivå kunne trekkes i tvil.

Det etiske nivået i Sparebanken Øst er arbeidstakers ansvar. Det er selvfølgelig også ledelsens og tillitsvalgte ansvar. Ledere bestemmer gjennom sin adferd hvor høyt listen skal legges, men ledere alene kan ikke sørge for høy etisk standard. Alle er med på å påvirke det etiske nivået i banken. Det er vår felles utfordring.

Vi i Sparebanken Øst stiller krav om lojalitet, redelighet og åpenhet hos ledere og medarbeidere. Det er rom for uenighet i interne diskusjoner og forberedelser, men etter at vedtak er fattet, forventes det at samtlige ansatte holder seg lojalt til dette”.

Sparebanken Øst skal være utviklingsorientert med lokal forankring, solid, langsiktig og troverdig. Sparebanken Østs samfunnsansvar er forankret i vedtekter og retningslinjer. I bankens overordnede strategi er det presisert at Sparebanken Øst skal være samfunnsorientert og ha høye etiske krav. Banken skal være en bidragsyter til verdiskapning, ikke minst i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Samfunnsansvaret fremkommer også i form av finansiering for utvikling av det lokale næringslivet, utvikling av lokalsamfunnet gjennom stedsutvikling og gaver til kultur, idrett og andre sosiale aktiviteter i nærmiljøet. Forstanderskapet er bankens øverste organ. Forstanderskapets sammensetning fremkommer av vedtektene og viser klart det lokale samfunnsansvaret gjennom sammensetningen som gir representasjon for kundene (innskytervalgte), lokalsamfunnet (kommunevalgte) og de ansatte i tillegg til egenkapitalbeviserne. Banken har i 2014 tildelt gaver for 6,5 mill. kroner. Gavene har gått til foreninger og lag innen idrett, kultur og sosialt

engasjement. For en fullstendig oversikt vises det til oversikten som følger etter notene i årsregnskapet.

Styringen ivaretas av bankens valgte organer og funksjoner tillagt styringsansvar. Grunnlaget for effektiv og målrettet drift av Sparebanken Øst er solid kompetanse innen bankens kjernevirksomhet med en hensiktsmessig organisering basert på henholdsvis person- og bedriftsmarkedsaktiviteter, finans, IT og spesialengasjement. Banken har videre solid juridisk kompetanse internt. Rammeverket for styring av sparebanker er lagt i et omfattende lov- og forskriftsverk. Regelverket består av spesialregler for sparebanker som på en rekke områder er vesentlig mer omfattende enn generelle selskapsrettslige regler og anbefalinger rettet mot aksjeselskaper generelt. Spesialreglene omfatter blant annet krav til tilsyn, konsesjon, virksomhetens art, egenkapital og utbytte, styrende organers sammensetning og ansvar, risikostyring og kontroll og forhold knyttet til oppkjøp, sammenslåinger med videre. Sparebanken Øst praktiserer et "følg eller forklar" prinsipp i forhold til anbefalingen (NUES), så der det foreligger avvik fra NUES vil dette bli kommentert. Vi tar i denne sammenheng hensyn til at sparebanker er selveiende stiftelser og at styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene i vesentlig grad skiller seg fra aksjeselskaper. Presentasjoner, kvartalsrapporter med mer er å finne på www.oest.no, under "Investor Relations". Vedtektene finnes på bankens nettsider under "kontakt oss".

Virksomheten

Sparebanken Østs overordnede virksomhet fremkommer i vedtektene. Sparebanken Øst har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere og forvalte på trygg måte de midler banken rår over i samsvar med de lover og regler som til enhver tid gjelder for sparebanker. Banken kan også drive finansieringsvirksomhet og med dette yte, formidle og stille garanti for kreditt og på annen måte medvirke ved finansiering av andres virksomhet, i samsvar med Lov om Finansieringsvirksomhet og øvrige bestemmelser som til enhver tid gjelder for finansieringsvirksomhet. Banken kan videre utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med Lov om sparebanker eller bestemmelser i medhold av denne lov.

Banken kan i samsvar med de til enhver tid gjeldende bestemmelser i finansieringsvirksomhetsloven og andre lover inneha eiendeler i andre finansinstitusjoner, samt i selskaper som driver virksomhet med naturlig tilknytning til bank- og finansieringsvirksomhet. Banken kan også eie aksjer i andre selskap, men ikke drive eller delta som ansvarlig deltaker i selskaper som driver annen virksomhet enn nevnt i dette avsnittet med mindre dette skjer midlertidig og er nødvendig for sikring av bankens krav. Bankens virksomhet skjer for øvrig innenfor de rammer som følger av konsesjonen til å drive sparebank og de regler som følger av sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og andre lover og forskrifter gjeldende for sparebanker. For nærmere beskrivelse av virksomheten vises til Årsberetning for 2014 i denne rapport.

Selskapskapital og utbytte

Selskapskapital

Styret foretar løpende en vurdering av kapitalsituasjonen i lys av selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil. Minstekravet til egenkapital for sparebanker følger av finansieringsvirksomhetsloven § 2-9a. Krav til bevaringsbuffer, systemrisikobuffer og motsyklisk kapitalbuffer er regulert i finansieringsvirksomhetslovens § 2-9e. Konsernets mål for ren kjernekapital er satt til 14 % fra og med 1. juli 2016. For nærmere beskrivelse av reglene om kapitaldekning, hvilke prinsipper som legges til grunn for å vurdere kapitalbehovet samt nærmere spesifisering av elementene i bankens kapitaldekning, vises til bankens Pilar 3-rapportering om risikostyring, risikoeksponering og soliditetsforhold, som er publisert på bankens nettsider. Finanstilsynet fører tilsyn med at banken drives med betryggende soliditet i forhold til faktisk risikonivå. Utbyttepolitikken er gjengitt i styrets årsberetning. Forstanderskapet har gitt styret fullmakt til å erverve og/eller etablere pant i egne egenkapitalbevis. Fullmakten gjelder i 18 måneder fra 27.03.14 og er gjenstand for årlig behandling. Finanstilsynet har godkjent fullmakten. Banken avviker av praktiske årsaker her NUES' sin anbefaling om at slike fullmakter skal gjelde i ett år.

Kapitalforhøyelse

Forstanderskapet har ikke gitt styret noen generell fullmakt til egen kapitalforhøyelse. Har banken behov for kapitalforhøyelse, vil dette bli behandlet som en egen sak i forstanderskapsmøte. Vedtak om forhøyelse av eierandelskapitalen skal godkjennes av Finanstilsynet, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2b-23, 6 ledd.

Likebehandling og transaksjoner med nærstående

Likebehandling

Sparebanken Øst har en egenkapitalbevisklasse. Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs i tråd med de regler som følger av finanslovgivningen. Alle egenkapitalbevisiere har samme rettigheter. Det er i 2014 ikke foretatt transaksjoner mellom banken og egenkapitalbevisierne og deres nærstående utover lån, innskudd og betalingsformidling, samt lønn/honorar til ansatte og tillitsvalgte som er egenkapitalbevisiere.

Fortrinnsrett

Egenkapitalbevisieres fortrinnsrett ved kapitalforhøyelser fremkommer i finansieringsvirksomhetsloven § 2b-23, 3. ledd. Det fremkommer her at ved forhøyelse av eierandelskapitalen har eierne av egenkapitalbevis fortrinnsrett til å tegne de nye egenkapitalbevisene i samme forhold som de fra før eier egenkapitalbevis utstedt av institusjonen.

Transaksjoner med nærstående

Det fremgår av bankens etiske regler at det foreligger en varslingsplikt for styremedlemmer og ansatte dersom de direkte eller indirekte har vesentlig interesse av avtaler som inngås av eller i banken (konsernet). Det er ikke mottatt noen slike varsler i 2014.

Fri omsettelighet

Bankens egenkapitalbevis omsettes fritt på Oslo Børs. Det er ikke eierbegrensninger i vedtektene, men gjeldende regler i finansieringsvirksomhetsloven om eierbegrensning og konsesjonsplikt gjelder også for egenkapitalbevisiere i Sparebanken Øst.

Forstanderskapet

Forstanderskapet skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lover, vedtekter og vedtak fattet av forstanderskapet. Forstanderskapet fastsetter regnskapet og vedtar godtgjørelse til bankens tillitsvalgte, herunder styret, kontrollkomité, valgkomité og valgt revisor. Forstanderskapet velger valgkomité blant forstanderskapets medlemmer.

Formål

Forstanderskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som styret forelegger for forstanderskapet til avgjørelse. Forstanderskapet skal:

- velge styre, herunder leder og nestleder i styret
- velge kontrollkomité,
- fastsette årsoppgjøret,
- velge revisor,
- fastsette honorar til tillitsvalgte
- treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper, eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret, og først deretter forelegges forstanderskapet.

Sammensetning

Forstanderskapets sammensetning fremkommer av vedtektene. Det lokale samfunnsansvaret vises gjennom sammensetningen av forstanderskapet, der både kundene (innskytervalgte), lokalsamfunnet (kommunevalgte), egenkapitalbevisiere og de ansatte er representert. Forstanderskapet består av totalt 48 medlemmer med 36 varamedlemmer. 18 medlemmer, henholdsvis 9 innskytervalgte og 9 kommunevalgte, er valgt med forholds-messige andeler fra kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. 12 medlemmer velges av de ansatte og 18 medlemmer velges av egenkapitalbevisierne. Medlemmene av forstanderskapet velges for 4 år. Forstanderskapets medlemmer velges i tråd med sparebankloven og bankens vedtekter. Det fremkommer her at vervet er personlig og det er ikke mulig å møte ved fullmektig. NUES' anbefaling om bruk av fullmakt på general-forsamlingen er av denne grunn ikke aktuelt for egenkapitalbevisiere i Sparebanken Øst. Forstanderskapets leder i 2014 har vært Frank Borgen og nestleder har vært Steinar Karlsen.

Møter

Forstanderskapet har to faste møter hvert år - et regnskapsmøte og et valgmøte. Utover dette innkalles forstanderskapet ved behov av forstanderskapets leder. Forstanderskapet hadde kun de to nevnte møter i 2014. Innkalling til forstanderskapsmøter skjer med minst 8 dagers varsel, i tråd med sparebanklovens § 11, 3 ledd. Sparebanken Øst avviker her NUES' anbefaling om 21 dagers varsel. Både bankens revisor, styret og eventuelle medlemmer av kontrollkomitéen som ikke er forstandere, får innkalling til forstanderskapsmøtene. Forstanderskapsmøtene ledes av forstanderskapets leder jf. vedtekter og sparebankloven og

følger dermed anbefalingen om uavhengig møteledelse. Når det gjelder saksdokumenter, påmeldingsfrist, gjennomføring av valg og publisering av protokoller fra forstanderskapsmøter følger banken NUES på alle punkter.

Kontrollkomitéen

Dette punktet omfattes ikke av anbefalingen. Kontrollkomitéen skal føre tilsyn med bankens virksomhet i samsvar med sparebankloven § 13 og instruks gitt av forstanderskapet. Kontrollkomitéen går gjennom styrets protokoll, nummererte brev, jf. revisorloven § 5-4, og revisjonsberetning, prøver sikkerheten for utvalgte utlån samt ser etter at forvaltningen av sparebankens midler er forsvarlig. Styret og internrevisjonen plikter å gi kontrollkomitéen alle opplysninger som den mener er nødvendig for å kunne utføre sitt verv. Kontrollkomitéen gir uttalelser til forstanderskapet om årsregnskapet og årsberetningen og om det utarbeidede årsregnskapet bør fastsettes. Dersom kontrollkomitéen får kjennskap til betydelige forsømmelser, feil eller misligheter av større betydning eller rekkevidde, eller den mener at banken har lidt store tap, plikter den straks å ta dette opp med Finanstilsynet. Kontrollkomitéen velges av forstanderskapets medlemmer. Kontrollkomitéen har i 2014 bestått av følgende personer;

Øivind Andersson, leder
Sjur Kortgaard
Eli Kristin Nordsiden
Randi H. Sandli

Administrasjonssekretær Nina Sem er sekretær for kontrollkomitéen.

Valgkomitéer

Det følger av bankens vedtekter at valg av medlemmer til forstanderskap og styre skal skje etter innstilling fra valgkomitéen. Det er 3 valgkomitéer i Sparebanken Øst:

- 1) Valgkomité for forstanderskapet og styret
- 2) Valgkomité for innskytervalgte
- 3) Valgkomité for egenkapitalbevisiere

Ansattes representanter i styret og forstanderskap velges av og blant de ansatte i tråd med Forskrift nr. 9386 av 23.12.1977. Valgkomitéen for forstanderskapet består av representanter fra alle grupper som er representert i forstanderskapet, herunder også egenkapitalbevisierne. Det skal sikre at forholdet mellom valgkomitéene og den som velges er hensyntatt uavhengighet og habilitet, og det er også vektlagt at de ulike valgkomitéer opprettholder sin uavhengighet til styret i banken. De ulike valgkomitéer skal også sikre at tilgangen på nødvendig kompetanse er tilstede sett i forhold til de oppgaver valgkomitéen står overfor.

Valgkomité for forstanderskapet og styret velges av og blant forstanderskapets medlemmer. Valgkomitéens sammensetning fremkommer av bankens vedtekter. NUES' anbefalinger på dette punkt oppfylles så langt de passer i forhold til vedtektene. Valgkomitéens innstilling overfor forstanderskapet begrunnes i tråd med NUES. Valgkomitéen har utarbeidet egne

retningslinjer som er godkjent av forstanderskapet. Valgkomité for forstanderskapet og styret har i 2014 bestått av følgende personer:

Kåre Grøtta
Thomas F. Halvorsen
Thor-Kristian Lien
Bent Inge Bye
Anne Siri Rhoden Jensen (ansatt)

Banken oppfyller kravet om at flertallet i valgkomitéen er uavhengig av styret og øvrige ledende ansatte. Bankens vedtekter krever at alle medlemmene i valgkomitéen er medlemmer av forstanderskapet. NUES' anbefaling om at minst ett medlem ikke bør være medlem av bedriftsforsamling, representantskap (forstanderskap) eller styret, er derfor ikke relevant.

NUES anbefaler at ledende ansatte ikke bør være medlem av valgkomitéen. Sparebankloven og bankens vedtekter har ikke noe krav om uavhengighet. NUES' anbefaling er derfor ikke relevant på dette punktet hva angår ansattes representant i valgkomitéen. Valgkomiteen har i 2014 hatt separate møter med både styrets leder og bankens administrerende direktør.

Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Sparebanken Øst har ingen bedriftsforsamling.

Styresammensetning

Styret består av 7 eksterne medlemmer og 1 ansatt representant med stemmerett. I tillegg møter ansattes vararepresentant. Administrerende direktør har møterett, men ikke stemmerett i styret.

Styrets sammensetning, styremedlemmenes bakgrunn og deltakelse på styremøter i 2014 er beskrevet i presentasjon av styret i Årsberetning for 2014. Detaljert informasjon om det enkelte styremedlem finnes også på vår hjemmeside [www.oest.no/kontakt oss/styret](http://www.oest.no/kontakt_oss/styret) og ledelse.

Vararepresentant for de ansatte møter i styremøtene.

Administrerende direktør og viseadministrerende direktør har møtt i alle styremøter.

Valg av styre

Valg av styremedlemmer skjer etter forberedelse av valgkomitéen nedsatt av forstanderskapet. Valgkomitéen utarbeider en innstilling til forstanderskapet.

Styremedlemmer velges for 2 år av gangen. Forstanderskapet velger styrets leder og nestleder. Styremedlemmenes kompetanse og yrkeserfaring blir fremlagt i forstanderskapet i forbindelse med valget.

Uavhengighet

Styret skal handle uavhengig og styrets medlemmer, med unntak av ansattes representant, vurderes som uavhengig av bankens vesentlige forretningsforbindelser og bankens daglige ledelse. Ingen av bankens ledende ansatte er med i styret. Sammensetningen av styret utgjør et mangfold der kompetanse og ferdigheter legger grunnlaget for utføring av det

nødvendige styrearbeidet. Det fremkommer i styreinstruksen at styret opptrer som et kollegium. Ansvar for de vedtak og de disposisjoner som styret foretar, tilligger imidlertid det enkelte styremedlem.

Styremedlemmers beholdning av egne egenkapitalbevis

Styremedlemmer som har egenkapitalbevis i Sparebanken Øst per 31.12.14 fremkommer i note 56.

Styrets arbeid

Styrets oppgaver

Styrets overordnede formål er å påse at det skjer en forsvarlig forvaltning av bankens midler. Styret fastsetter planer og budsjetter for bankens virksomhet i tråd med bankens mål og strategier. Styret fører tilsyn med daglig ledelse og holder seg løpende oppdatert om bankens virksomhet. Det er tillagt styret å fastsette bankens bevilgningsreglement.

Styret har ansvaret for at banken til enhver tid har den egenkapital som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i banken. Styret har delegert deler av forvaltningsansvaret til administrasjonen gjennom ulike delegasjonsvedtak. Vedtakene er gitt med ulik varighet. Styret har videre fastsatt instruks for internrevisor som skal foreta operasjonell revisjon i tråd med gjeldende standarder for slik revisjon. Bankens internrevisor er KPMG.

Taushetsplikt

Alle tillitsvalgte i Sparebanken Øst er underlagt de samme regler om taushet, etikk og habilitet som gjelder for bankens ansatte generelt. Uavhengighet mellom bankens ulike styrende og kontrollerende organer er et sentralt kriterium for forsvarlig styring av virksomheten. Blant de tillitsvalgte i Sparebanken Øst foreligger det etter styrets vurdering ingen nærstående forhold eller personlige relasjoner som kan påvirke den enkelte tillitsvalgtes uavhengighet og dømmekraft.

Styreinstruks

Styrets ansvar og arbeidsoppgaver er fastsatt i sparebankloven, finansieringsvirksomhetsloven og vedtektene. Styret har utarbeidet egen styreinstruks som er gjenstand for jevnlig revidering. Instruksen ble sist revidert 07.05.13. Instruksen beskriver hvilket ansvar styret har, hvilke saker styret skal behandle og hvilke regler som skal ligge til grunn for saksbehandlingen. Styret har fastsatt instruks for administrerende direktør som forestår den daglige ledelsen av banken. Styreinstruksen og instruks for daglig leder angir ansvars- og oppgavefordelingen mellom styret og daglig leder.

Finansiell rapportering

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor bankens økonomiske og finansielle status kommenteres. Månedsrapportene danner grunnlaget for intern styring og kommunikasjon om status i banken. Styret mottar periodiske rapporter som viser bankens etterlevelse av delegerede fullmakter, samt kvartalsvise rapporter som viser utviklingen i bankens totale risikobilde.

Årsplan

Styret utarbeider en årsplan for sitt arbeid. Årsplanen inneholder blant annet møteplan for året, oversikt over faste oppgaver på bestemte møter og finansiell kalender. Styret foretar hvert år en egevaluering. Evalueringen omfatter styremedlemmers kompetanse, styrets sammensetning, måten styret fungerer på både som gruppe og individuelt. Styrets egevaluering er tilgjengelig for valgkomitéen til forstanderskapet.

StyrekomitéerGodtgjørelsesutvalg

Det er etter krav i finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 flg. og forskrift F01.12.2010 nr. 1507 etablert et godtgjørelsesutvalg i banken. Godtgjørelsesutvalget har som oppgave å forberede for styret retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. De skal videre sørge for at foretaket til enhver tid har og praktiserer retningslinjer og rammer for godtgjørelsesordningen som er i samsvar med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond. Utvalget utfører sine oppgaver i tråd med retningslinjer fastsatt av styret. Utvalget utpeker selv sin leder. Medlemmene er valgt av styret. Godtgjørelsesutvalget har i 2014 bestått av følgende medlemmer:

Hanne Margrete Lenes Solem, leder

Sverre Nedberg

Knut Smedsrud, fra 27.05.14, Jorund Rønning Indreli

Inger Helen Pettersen, ansattes representant i styret

Personaldirektør Anne Siri Rhoden Jensen har vært sekretær for utvalget. Styret har godkjent Retningslinjer for godtgjørelser i Sparebanken Øst.

Revisjonsutvalg

Banken har etter krav i Sparebankloven § 17 c etablert revisjonsutvalg etter de retningslinjer som loven beskriver. Medlemmene er valgt av styret og velges for ett år av gangen. Utvalgets leder utpekes av styret. Revisjonsutvalgets hovedoppgaver er å forberede styrets oppfølging av regnskap og rapportering, overvåke systemer for risikostyring og internkontroll, samt internrevisjonens arbeid. Vurdere og overvåke revisors uavhengighet. Utvalget utfører sine oppgaver etter instruks fastsatt av styret. Revisjonsutvalget har 6 til 7 møter per år. Revisjonsutvalget har i 2014 bestått av følgende medlemmer:

Sverre Nedberg, leder

Knut Smedsrud, fra 27.05. 14, Elly Therese Thoresen

Hanne Margrete Lenes Solem

Risikoutvalg

Banken har etter krav i Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9b etablert risikoutvalg som loven beskriver. Medlemmene av utvalget er valgt av styret og velges for ett år av gangen. Utvalgets leder utpekes av styret. Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede for og rådgi styret i forhold til bankens eksisterende og fremtidige risikoappetitt og risikostrategi samt oppfølging og implementering av denne strategien. Det tilligger også utvalget å overvåke i

hvilken grad bankens prising av produkter ut mot kundene fullt ut reflekterer den risiko banken bærer. Utvalget utfører sine oppgaver etter instruks fastsatt av styret. Risikoutvalget har 6 til 7 møter per år i tilknytning til møtene i revisjonsutvalget. Risikoutvalget har i 2014 bestått av følgende medlemmer:

Sverre Nedberg, leder
Knut Smedsrud, fra 27.05.15, Elly Therese Thoresen
Hanne Margrete Lenes Solem

Det skrives protokoll fra møtene i revisjonsutvalget og risikoutvalget. Protokollene blir presentert av utvalgenes leder for det samlede styret i påfølgende styremøter.

Risikostyring og internkontroll

Risikostyring skal støtte opp under bankens utvikling og måloppnåelse og skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig forretningsdrift. Dette oppnås gjennom en risikoprofil som kjennetegnes ved en sterk risikokultur og en høy bevissthet om risikostyring.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risikostyring og internkontroll har banken lagt til grunn COSO-modellen. Dette er et anerkjent rammeverk for risikostyring og internkontroll. Modellen baseres på at risikostyring og internkontroll gjelder alle deler av virksomheten samtidig som et helhetlig perspektiv legges til grunn. Videre omfatter risikostyring og internkontroll både strategiske og operative forhold samt at det settes særlig fokus på kvalitet i ekstern rapportering og etterlevelse av lover og regler. Modellen bygger på følgende komponenter:

- **Internt miljø**
Bedriftskulturen er grunnmuren i helhetlig risikostyring og internkontroll og består av ledelsesfilosofi, lederstil, menneskene i organisasjonen med deres holdninger, verdigrunnlag, etiske retningslinjer, kontroll- og styringsstruktur og organisering.
- **Etablering av målsettinger**
Målsettinger må være etablert før man kan identifisere og vurdere risikoer i forhold til måloppnåelse og iverksette nødvendige tiltak for å håndtere risikoene. Målsettingene må støtte og være i samsvar med bankens formål og avspeile bankens risikoappetitt.
- **Identifisering av risikoer**
Hendelser som kan påvirke implementering av strategi eller måloppnåelse må identifiseres. Dette må skje løpende og ved vesentlige endringer i bankens virksomhet.
- **Risikovurdering**
Identifiserte risikoer analyseres for å bestemme hvordan de skal håndteres. Vurderingen skal omfatte alle vesentlige risikoer, både forretningsmessige og operasjonelle risikoer. Alle vesentlige risikoer skal i størst mulig grad kvantifiseres.

- **Risikohåndtering**
Ulike alternativer for å håndtere risikoer blir evaluert; unngå, akseptere, redusere gjennom ulike tiltak eller dele risikoen med andre.
- **Kontrollaktiviteter**
Retningslinjer og rutiner som blir etablert og implementert for å sikre at formen for risikohåndtering som er valgt blir gjennomført på en effektiv måte.
- **Informasjon og kommunikasjon**
Prosesser som sikrer at relevant informasjon identifiseres og kommuniseres i riktig form til rett tid.
- **Oppfølging**
Skal gi styret og ledelsen rimelig grad av sikkerhet for at virksomheten gjennomføres som planlagt og at alle vesentlige risikoer avdekkes, styres og kontrolleres på en effektiv måte.

Roller og ansvar

Bankens styre har det overordnede ansvar for risikostyring og internkontroll. Styret fastsetter prinsipper for risikostyring og internkontroll, fastsetter risikotoleranser, har ansvar for at banken har tilstrekkelig kapital i forhold til den underliggende risiko og fremtidige vekstplaner og skal påse at risikostyringen og internkontrollen blir etablert og gjennomført i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter, pålegg fra Finanstilsynet og retningslinjer gitt fra styret til administrasjonen.

Administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide og følge opp at det er etablert en forsvarlig risikostyring og internkontroll etter retningslinjer fastsatt av styret. Videre omfatter ansvaret at risikostyring og internkontroll blir dokumentert, gjennomført og overvåket på en forsvarlig måte og at rapporteringsplikten til styret er i samsvar med lover, forskrifter, vedtekter og bankens vedtatte prinsipper for dette. Ansvaret omfatter også at risikostyringssystemene gjennomføres og følges opp og kontrollene dokumenteres i samsvar med lover, forskrifter, strategi/policy og rutiner, samt at risikostyringsprosessen er hensiktsmessig og effektiv.

Lederne for de enkelte forretningsområder har ansvar for å identifisere, håndtere, kontrollere og rapportere risikoer. Dette gjøres blant annet gjennom årlige nøkkelprosesser hvor ledelsen definerer bankens mest kritiske forretningsområder og foretar en risikovurdering av hvert enkelt område og tiltak som iverksettes for å redusere identifiserte risikoer. Lederne skal halvårlig avgi en bekreftelse på gjennomført internkontroll og at denne fungerer som forutsatt. Lederne har ansvar for at alle hendelser rapporteres til sentralt hendelsesregister.

Avdeling styring og kontroll er ansvarlig for risikomodeller og videreutvikling av risikosystemer, påse at risikostyringssystemene implementeres, benyttes og følges opp og følge opp bankens risikostatus og utvikling. Videre skal avdelingen sørge for at det opprettes effektive systemer og prosesser for etterlevelse av gjeldende regelverk samt fange opp

endringer i lover/forskrifter, bransjestandarder og interne retningslinjer og sørge for at disse blir implementert i banken. Avdelingen har ansvar for sentralt hendelsesregister.

Internrevisjon har ansvar for uavhengig overvåking av at risikostyringssystemene er effektive og fungerer som forutsatt. Internrevisjonen rapporterer til styret, har rett til å møte i styremøtene og avgir rapport om risikostyringen og internkontrollen minimum en gang per år. De gir videre råd til styret og ledelsen om bankens risikostyring, utforming og etterlevelse av kontroller samt etterlevelse av etablerte rutiner, prosedyrer og retningslinjer. Bankens internrevisor har i 2014 vært KPMG. Banken finner at KPMG har den nødvendige kompetanse innen de sentrale fag- og risikoområder som påvirker bankens drift. Bankens to datterselskap, AS Financiering og Sparebanken Øst Boligkreditt AS, er også underlagt lovpålagt internrevisjon.

Bankens balansestyringskomité har jevnlige møter der status og tiltak med hensyn til likviditetssituasjonen diskuteres. I BSK møter administrerende direktør, viseadministrerende direktør, business controller og finanssjef.

Innenfor personmarkedet er det etablert sentrale kredittavdelinger som er de besluttende organene for kredittgivning til kunder i personmarkedet. Den enkelte kredittavdeling er lokalisert og organisert som en enhet, men behandler ulike markedskanaler. Alle avdelingene er organisert under direktør kreditt. Innenfor alle kredittavdelinger er det etablert individuelle fullmakter og fullmaktsmatriser som beskriver eksisterende fullmaktshierarki.

BM Kreditt er en sentral kredittfunksjon og er det besluttende organ ved kredittgivning til mindre bedriftskunder som behandles via bankens kontornett. Avdelingen er organisert som en enhet og har ikke salgansvar. Medarbeiderne i avdelingen har egne individuelle fullmakter i henhold til vedtatt fullmaktsmatrise.

Kredittavdelingen fatter beslutninger om kreditt over en bestemt størrelse til kunder i bedriftsmarked og personmarked. Avdelingen består av 3 kredittsjefer. Overgår kredittgivning fullmakt gitt kredittavdelingen, behandles sakene i kredittavdelingen og besluttet på et overordnet nivå i henhold til gjeldende fullmaktsmatriser. Inngåelse av mindre engasjementer gjøres i henhold til vedtatte rammer og personlige fullmakter i bedriftsmarkedsavdelingen.

Risikokomiteén har til formål å vurdere risikoeksponering og risikorapportering. Komiteén skal gjøre vurderinger av kapitalbehovet. Komiteéns medlemmer er kredittsjef BM, avdelingsbanksjef PM Kreditt, finanssjef, avdelingssjef innfordring, IT-sjef og kontrollere. Komiteéns konklusjoner og merknader protokollføres. Protokollførte merknader, samt en erklæring om at risikorapporten er gjennomgått og viser riktige eksponeringer, følger med som et vedlegg til risikorapporten. Rapporten går til styret hvert kvartal.

Regnskapsavdelingen har ansvar for finansiell rapportering, intern økonomistyring, skatt/avgift og internkontroll av finansiell rapportering.

Det er opprettet en egen operativ stilling som anti hvitvaskansvarlig. Stillingen innebærer en oppfølging av etterlevelsen av regelverket og en kontroll av alle kundeopprettelser.

Flere uavhengige organer foretar selvstendige evalueringer av bankens profil, oppfølging og organisering med hensyn til håndtering av finansiell og operasjonell risiko. Dette omfatter kontrollkomitéen, internrevisor, eksternrevisor og Moody's Investor Service.

Godtgjørelse til styret og tillitsvalgte

Godtgjørelse til styret, forstanderskapet, kontrollkomitéen og valgkomitéen, fastsettes av forstanderskapet. Godtgjørelsen er søkt tilpasset den arbeidsmengde og det ansvar som påhviler de tillitsvalgte, og er opplyst i notene til årsregnskapet. Honoraret er uavhengig av bankens resultater og utgjør et bestemt beløp. Det er ingen resultatbaserte eller variable godtgjørelser til bankens tillitsvalgte. Godtgjørelse til styret er opplyst i note 31 til årsregnskapet. Ingen av styrets medlemmer har i 2014 utført andre oppgaver for banken enn styrevervet.

Godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til gjeldende lovverk, finansieringsvirksomhetsloven §§ 2-18 til 2-22, fastsetter styret nødvendige retningslinjer for ledende ansattes godtgjørelser. Godtgjørelse til ledende ansatte er opplyst i note 31 til årsregnskapet. Sparebanken Øst har et hovedprinsipp om fastlønn. Styret fastsetter godtgjørelsen til administrerende direktør. Administrerende direktør fastsetter godtgjørelsen til toppledergruppen. Det er ingen avtale om variabel godtgjørelse eller opsjons- eller bonusavtaler. Styret kan beslutte å tildele administrerende direktør og viseadministrerende direktør engangstillegg. Øvrig toppledelse tar del i styrevedtatt ordning om overskuddsdeling.

Informasjon og kommunikasjon

Bankens målsetting for informasjon og kommunikasjon er basert på åpenhet og tilgjengelighet. For å sikre den nødvendige informasjonsflyt, skal finansiell informasjon offentliggjøres i tråd med fastsatt finansiell kalender på bankens internettsider, ved innsendelse av opplysningene til Oslo Børs og ved presentasjoner for investorer og andre interessenter. Banken arrangerer åpne investorpresentasjoner i forbindelse med at års- og kvartalsresultater blir lagt frem. Presentasjonene i forbindelse med års- og kvartalsresultater gjøres tilgjengelige på bankens nettside samtidig med presentasjonen. Regelverket for informasjon og kommunikasjon, regler om god børsetikk, i tillegg til et generelt krav om likebehandling setter imidlertid begrensninger for bankens mulighet til å utgi informasjon, herunder også for analytikere.

Sparebanken Øst har utarbeidet retningslinjer for investorpleie. Retningslinjene viser til at banken ønsker å ha en utstrakt og effektiv kommunikasjon med de finansielle markedene der åpenhet og troverdighet vektlegges. Banken ønsker et langsiktig og gjensidig fordelaktig forhold med flest mulig meglerforetak. Investeringsbeslutninger skal være tuftet på økonomiske kalkyler fremfor relasjoner. Banken skal være positiv til investeringsbeslutninger som ikke nevneverdig endrer aktuelle lønnsomhetsestimater, og som vil være gunstig for investor. Meglerkontakt skal skje gjennom Finansavdelingen for å sikre at informasjonen som går ut og kommer inn er ensartet.

Informasjon som vurderes som viktig og sensitiv vil først bli meddelt Oslo Børs. Banken vil tilstrebe korrekt og velbalansert informasjon både skriftlig og muntlig, og ingen investorer skal forfordes. All informasjon som tilbys skal distribueres til alle investorkretser og den skal presenteres på en entydig måte. Banken skal tilstrebe tilgjengelighet for investorer og henvendelser skal besvares innen rimelig tid. Informasjon som anses som sentral for investorer skal distribueres via bankens hjemmeside, Oslo Børs og via mail.

Overtakelse

Sparebanker kan ikke overtas av andre foretak eller enkeltpersoner. NUES' anbefaling på dette punkt er av den grunn ikke relevant for sparebanker. Forstanderskapet skal treffe avgjørelse i alle saker som gjelder virksomhetsendringer i banken, oppkjøp av andre selskaper eller andre saker av særlig viktighet for banken. Dette gjelder likevel ikke ved oppkjøp av mindre selskaper innenfor bankens nåværende virksomhetsområde, eller dersom saken av andre særlige grunner bør avgjøres av styret og først deretter forelegges forstanderskapet.

Revisor

Revisjon av Sparebanken Øst foretas etter anerkjente revisjonsprinsipper med hensyn til planlegging, gjennomføring og beretning. Ernst & Young AS er bankens eksterne revisor. Eksternrevisor møter minst en gang i året i revisjonsutvalget og på styremøte og gjennomgår sine vurderinger av bankens risikoer. Ekstern revisor deltar alltid på styremøtet ved fastsettelse av årsregnskapet og på regnskapsmøtet i revisjonsutvalget, og går gjennom sin vurdering av vesentlige forhold i banken. For øvrig deltar eksternrevisor i styremøter etter behov. Minst en gang per år har eksternrevisor møte med styret uten at daglig ledelse er til stede. Eksternrevisor blir innkalt til alle forstanderskapsmøter. Det henvises for øvrig til note 34 i årsregnskapet, i forbindelse med godtgjørelse til revisor, herunder fordelingen av godtgjørelsen.

Finansiell kalender for 2015

Offentliggjøring av kvartalsresultater

- Foreløpig regnskap 2014 (4. kvartal 2014) offentliggjøres 11.02.15
- Årsregnskap 2014 behandles i forstanderskapsmøte 26.03.15
- Ex. Utbyttedato - 27.03.15 (utbytte vil bli utbetalt 09.04.15.)
- 1. kvartal 2015 - 06.05.15
- 2. kvartal 2015 - 14.07.15
- 3. kvartal 2015 - 28.10.15

Investorkontakter

Adm. dir. Pål Strand
9162 4428
paal.strand@oest.no

Viseadm. dir. Kjell Engen
9577 5003
kjell.engen@oest.no

Sparebanken Øst Tlf.: 03220
Postboks 67
3301 Hokksund
www.oest.no
firmapost@oest.no

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

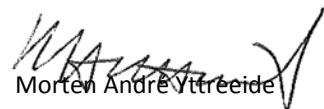
Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2014, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av konsernets og selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Hokksund, 31. desember 2014
Drammen, 12. mars 2015

I STYRET FOR SPAREBANKEN ØST

Jørund Rønning Indrelid
leder

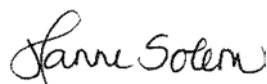

Knut Smetsrud
nestleder

Morten Andre Yttreide

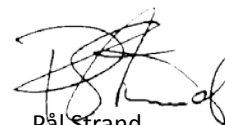

Roar Norheim Larsen

Sverre Nedberg

Elly Therese Thoresen

Hanne Margrete Lenes Solem

Inger Helen Pettersen
ansattes repr.

Pål Strand
adm. direktør

RESULTATREGNSKAP

Konsern	Konsern			Morbank	Morbank
2014	2013	Beløp i mill. kroner	Noter	2014	2013
1.350,4	1.273,4	Renteinntekter og lignende inntekter	25,26	951,5	899,8
743,5	708,9	Rentekostnader og lignende kostnader	25,26,53	588,2	570,2
606,9	564,5	NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNT EKTER		363,3	329,6
7,3	13,0	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	27	67,3	111,6
81,6	80,4	Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester	28	92,1	90,3
43,7	40,6	Provisjonskostnader og kostnader ved banktjenester	28	18,3	14,6
160,2	26,4	Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter	29	160,2	26,7
40,5	55,2	Andre driftsinntekter	30	5,8	6,4
161,9	164,2	Lønn m.v.	31,50	136,1	137,4
55,6	56,7	Administrasjonskostnader		47,2	49,7
19,8	17,9	Avskrivning/nedskrivning og verdiendring ikke-finansielle eiendeler	39	8,8	6,7
58,8	55,0	Andre driftskostnader	33,34,40	50,2	46,5
556,7	405,1	RESULTAT FØR TAP		428,1	309,7
23,6	16,2	Tap på utlån og garantier	11,13,16	10,6	1,8
533,1	388,9	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		417,5	307,9
104,4	106,2	Skattekostnad	35	56,9	84,4
428,7	282,7	ÅRSRESULTAT		360,6	223,5
8,57	5,90	Resultat pr. egenkapitalbevis	55	7,21	4,67
8,57	5,90	Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis	55	7,21	4,67

TOTALRESULTAT

Konsern	Konsern			Morbank	Morbank
2014	2013	Beløp i mill. kroner	Noter	2014	2013
428,7	282,7	ÅRSRESULTAT		360,6	223,5
		Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet			
-45,9	-9,8	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	50	-42,0	-11,1
12,3	2,7	Skatteeffekt av aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	35,50	11,3	3,1
		Poster som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet			
-90,2	178,8	Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg	29	-90,2	178,8
304,9	454,4	TOTALRESULTAT		239,7	394,3

BALANSE

Konsern 31.12.14	Konsern 31.12.13	Beløp i mill. kroner	Noter	Morbank 31.12.14	Morbank 31.12.13
EIENDELER					
481,5	357,5	Kontanter og fordringer på sentralbanker		481,5	357,5
7,5	8,6	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	15,16,20	2.337,2	2.102,0
28.697,8	25.771,6	Utlån til og fordringer på kunder	10,11,12,13,14,20	18.986,3	16.995,8
3.904,0	3.314,3	Sertifikater, obligasjoner m.v. til virkelig verdi	20,23,36	3.904,0	3.556,6
457,5	650,9	Aksjer og andeler	20,23,37	457,5	650,9
604,1	270,2	Finansielle derivater	20,21,22,23	352,7	201,9
205,8	206,0	Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	20,23,36	205,8	206,0
0,0	0,0	Eierinteresser i konsernselskap	38	887,3	687,2
0,0	0,0	Utsatt skatt eiendel	35	11,1	4,0
395,8	403,5	Investerings eiendommer	39	0,0	0,0
134,5	126,4	Varige driftsmidler	39	80,5	72,8
108,9	40,0	Andre eiendeler	41	10,0	13,4
8,7	9,5	Forsk.bet. ikke påløpte kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter	42	9,1	10,0
35.006,1	31.158,5	SUM EIENDELER		27.723,0	24.858,1
GJELD OG EGENKAPITAL					
210,5	775,6	Gjeld til kredittinstitusjoner	20,43,47	469,6	991,1
13.397,0	12.546,8	Innskudd fra og gjeld til kunder	20,44	13.420,0	12.559,7
56,8	27,2	Finansielle derivater	20,21,22,23	56,8	27,2
17.549,9	14.156,2	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20,45,47	10.375,7	7.955,4
105,5	100,0	Betalbar skatt	35	57,1	52,2
74,8	59,2	Andre forpliktelser	48	51,4	39,1
34,7	33,4	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		29,5	27,6
87,6	38,6	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	49,50	82,5	36,9
20,5	29,5	Utsatt skatt forpliktelse	35	0,0	0,0
703,1	864,1	Ansvarlig lånekapital	20,46,47	703,1	864,1
32.240,4	28.630,6	SUM GJELD		25.245,7	22.553,3
595,1	595,1	Innskutt egenkapital	55	595,1	595,1
2.170,6	1.932,8	Opptjent egenkapital		1.882,2	1.709,7
2.765,7	2.527,9	SUM EGENKAPITAL	6	2.477,3	2.304,8
35.006,1	31.158,5	SUM GJELD OG EGENKAPITAL		27.723,0	24.858,1

Hokksund, 31. desember 2014

Drammen, 12. mars 2015

Jorund Rønning Indreliid
lederKnut Smedsrud
nestleder

Morten André Yttreelde

Roar Nørheim Larsen

Sverre Nedberg

Elly Therese Thoresen

Hanne Margrete Lenes Solem

Inger Helen Pettersen
ansattes repr.Pål Strand
adm. direktør

ENDRING EGENKAPITAL KONSERN

Beløp i mill. kroner

2014	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkapital
		Egenkapital-bevis	Over-kurs	Uttevns-fond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond		
Egenkapital pr. 31.12.13	2.527,9	207,3	387,8	291,7	1.129,9	35,5	252,6	223,1
Årsresultat	428,7	0,0	0,0	149,5	196,1	15,0	0,0	68,1
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	-90,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-90,2	0,0
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-33,6	0,0	0,0	-12,7	-18,0	0,0	0,0	-2,9
Totalresultat	304,9	0,0	0,0	136,8	178,1	15,0	-90,2	65,2
Utbytte 2013 endelig vedtatt	-62,2	0,0	0,0	-62,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.14	2.765,7	207,3	387,8	366,3	1.308,0	45,5	162,4	288,4

Årets forslag til utbytte på MNOK 103,7 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

Det vises forøvrig til note 55 om egenkapitalbevis.

2013	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		Tilgjengelig for salg reserve	Annen egenkapital
		Egenkapital-bevis	Over-kurs	Uttevns-fond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond		
Egenkapital pr. 31.12.12, omarbeidet	2.132,7	207,3	387,8	260,7	1.012,7	27,5	73,8	162,9
Årsresultat	282,7	0,0	0,0	96,7	121,7	5,0	0,0	59,3
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	178,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	178,8	0,0
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-7,1	0,0	0,0	-3,5	-4,5	0,0	0,0	0,9
Totalresultat	454,4	0,0	0,0	93,2	117,2	5,0	178,8	60,2
Utbytte 2012 endelig vedtatt	-62,2	0,0	0,0	-62,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.13	2.527,9	207,3	387,8	291,7	1.129,9	35,5	252,6	223,1

Årets forslag til utbytte på MNOK 62,2 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

ENDRING EGENKAPITAL MORBANK

2014	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		Tilgjengelig for salg reserve
		Egenkapital-bevis	Over-kurs	Uttevns-fond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	
Egenkapital pr. 31.12.13	2.304,8	207,3	387,8	291,7	1.129,9	35,5	252,6
Årsresultat	360,6	0,0	0,0	149,5	196,1	15,0	0,0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	-90,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-90,2
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-30,7	0,0	0,0	-12,7	-18,0	0,0	0,0
Totalresultat	239,7	0,0	0,0	136,8	178,1	15,0	-90,2
Utbytte 2013 endelig vedtatt	-62,2	0,0	0,0	-62,2	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	-5,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-5,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.14	2.477,3	207,3	387,8	366,3	1.308,0	45,5	162,4

Årets forslag til utbytte på MNOK 103,7 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

Det vises forøvrig til note 55 om egenkapitalbevis.

2013	Sum egenkapital	Innskutt egenkapital			Opptjent egenkapital		Tilgjengelig for salg reserve
		Egenkapital-bevis	Over-kurs	Uttevns-fond	Grunnfonds-kapital	Gave-fond	
Egenkapital pr. 31.12.12, omarbeidet	1.969,8	207,3	387,8	260,7	1.012,7	27,5	73,8
Årsresultat	223,5	0,0	0,0	96,7	121,7	5,0	0,0
Endringer i virkelig verdi for investeringer TFS	178,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	178,8
Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-8,0	0,0	0,0	-3,5	-4,5	0,0	0,0
Totalresultat	394,3	0,0	0,0	93,2	117,2	5,0	178,8
Utbytte 2012 endelig vedtatt	-62,2	0,0	0,0	-62,2	0,0	0,0	0,0
Endringer gavefondet	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0
Egenkapital pr. 31.12.13	2.304,8	207,3	387,8	291,7	1.129,9	35,5	252,6

Årets forslag til utbytte på MNOK 62,2 ligger som en del av utjevningsfondet inntil det er endelig vedtatt av forstanderskapet.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Konsern 2014	Konsern 2013	Beløp i mill. kroner	Note	Morbank 2014	Morbank 2013
Driftsaktiviteter					
533,1	388,9	Resultat før skattekostnad		417,5	307,9
		Justert for:			
9,2	-7,1	Endring i netto opptj. renteinntekter og pål. rentekostnader		6,2	-0,5
0,0	0,0	Netto inn-/utbetaling av lån til kredittinstitusjoner		-236,3	818,2
-2.924,4	-3.140,3	Netto utbetaling av lån til kunder		-1.985,0	-3.888,4
-587,3	393,0	Endring i sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi		-345,6	1.132,5
-41,2	537,8	Endringer i øvrige eiendeler i forbindelse med driften	54	31,2	547,6
0,0	-21,9	Netto inn-/utbetaling av innlån til kredittinstitusjoner		43,5	71,8
851,3	851,3	Netto innbetaling av innskudd fra kunder		861,4	881,4
20,7	-4,4	Endringer i øvrig gjeld i forbindelse med driften		18,5	-38,4
18,4	23,6	Ikke-kontante poster inkludert i resultat før skattekostnad	54	1,8	4,1
-147,0	-13,0	Netto gevinst fra investeringsaktiviteter		-147,0	-0,1
8,1	0,0	Netto tap fra finansieringsaktiviteter		8,1	0,0
-101,1	-80,9	Periodens betalte skatter		-53,3	-51,7
-2.360,2	-1.073,0	Netto kontantstrøm fra driftsaktiviteter	A	-1.379,0	-215,6
Investeringsaktiviteter					
-20,6	-17,2	Utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler		-16,5	-12,3
0,3	61,9	Innbetaling ved salg av varige driftsmidler		0,0	0,5
256,6	54,0	Netto inn-/utbetaling ved salg/kjøp av finansielle investeringer		256,6	54,0
0,0	0,0	Netto inn-/utbetaling vedrørende investeringer i datterselskap		-200,1	-71,0
236,3	98,7	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	B	40,0	-28,8
Finansieringsaktiviteter					
-562,1	-579,1	Netto inn-/utbetaling ved låneopptak til/fra kredittinstitusjoner		-562,1	-553,5
-2.265,5	-3.125,1	Utbetaling ved tilbakebetaling av verdipapirer		-1.750,3	-2.881,8
5.136,6	3.903,0	Innbetaling ved utstedelse av verdipapirer		3.836,5	2.904,4
0,0	0,0	Innbetaling ved utstedelse av egenkapitalbevis		0,0	0,0
-62,2	-62,2	Utbetaling av utbytte		-62,2	-62,2
2.246,8	136,6	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	C	1.461,9	-593,1
122,9	-837,7	Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	A+B+C	122,9	-837,5
366,1	1.203,8	Kontanter og kontantekvivalenter pr. 01.01.		366,1	1.203,6
489,0	366,1	Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr. 31.12.	54	489,0	366,1

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanker samt utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer.

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON	41
NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER	41
NOTE 3 - VURDERINGER OG ANVENDELSE AV ESTIMATER.....	50
NOTE 4 - DRIFTSSEGMENTER.....	51
NOTE 5 - STYRING AV FINANSIELL RISIKO I SPAREBANKEN ØST	52
NOTE 6 - KAPITALDEKNING	55
NOTE 7 - KREDITTRISIKO.....	56
NOTE 8 - KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER.....	57
NOTE 9 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN	59
NOTE 10 - KREDITTRISIKO FORDELT PÅ KLASSE	60
NOTE 11 - FORDELING AV UTLÅN OG GARANTIER TIL KUNDER ETTER SEKTOR, NÆRING OG GEOGRAFI.....	63
NOTE 12 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER	64
NOTE 13 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KUNDER.....	65
NOTE 14 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER	67
NOTE 15 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER	68
NOTE 16 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KREDITTINSTITUSJONER	68
NOTE 17 - RENTERISIKO.....	69
NOTE 18 - LIKVIDITETSRISIKO.....	74
NOTE 19 - VALUTARISIKO	80
NOTE 20 - KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE	80
NOTE 21 - FINANSIELLE DERIVATER	82
NOTE 22 - MOTREGNING FINANSIELLE INSTRUMENTER.....	84
NOTE 23 - FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE	85
NOTE 24 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE	89
NOTE 25 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP	91
NOTE 26 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER	92
NOTE 27 - UTBYTTE OG ANDRE INNTEKTER AV VERDIPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING	93
NOTE 28 - NETTO PROVISJONSINNTEKTER	93
NOTE 29 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER	94
NOTE 30 - ANDRE DRIFTSINNTEKTER.....	95
NOTE 31 - LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE	95
NOTE 32 - NÆRSTÅENDE PARTER	99
NOTE 33 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER.....	99
NOTE 34 - GODTGJØRELSE REVISOR.....	99
NOTE 35 - SKATTER	100
NOTE 36 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER	101
NOTE 37 - AKSJER OG EGENKAPITALBEVIS	103
NOTE 38 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP	104
NOTE 39 - VARIGE DRIFTSMIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER	104
NOTE 40 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER.....	106
NOTE 41 - ANDRE EIENDELER	106
NOTE 42 - FORSKUDDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER	106
NOTE 43 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER	106
NOTE 44 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER.....	107
NOTE 45 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER.....	107
NOTE 46 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL.....	108
NOTE 47 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT	108
NOTE 48 - ANDRE FORPLIKTELSE.....	109
NOTE 49 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSE	109
NOTE 50 - PENSJONSFORPLIKTELSE.....	110
NOTE 51 - GARANTIANSVAR.....	114
NOTE 52 - PANTSTILLELSE OG FORTRINNSRETT	115
NOTE 53 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND.....	115
NOTE 54 - TILLEGGSINFORMASJON KONTANTSTRØMMOPPSTILLING	115
NOTE 55 - EGENKAPITALBEVIS.....	116
NOTE 56 - TILLITSVALGTE	119

NOTE 1 - GENERELL INFORMASJON

Sparebanken Øst er en egenkapitalbevisbank notert på Oslo Børs. Banken har sitt hovedkontor i Drammen, besøksadresse Bragernes Torg 2. Forretningsadressen er Stasjonsgata 14, 3300 Hokksund. Sparebanken Øst er alliansefri og har drevet sparebankvirksomhet uten opphold fra 1843.

Banken har også kontorer i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker, Lier, Asker, Bærum, Oslo, Fredrikstad, Ullensaker, Horten, Tønsberg, Skedsmo, Kongsberg, Hønefoss og Svelvik. Konsernet Sparebanken Øst består av morbanken og de heleide datterselskapene Sparebanken Øst Boligkreditt AS, AS Financiering, Øst Prosjekt AS med datterselskapet Øst Næringsbygg AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapene Grev Wedels Have AS, Hawø Eiendom AS, EngeneKvartalet AS, Arbeidergaten 28 AS, Krokstad Terrasse AS, Stasjonsgata 14 AS, Tollbugt. 49-51 AS og Ingeniør Rybergsgate 101 AS.

Sparebanken Øst er leverandør av tjenester innenfor områdene finansiering, sparing og plassering, betalingsformidling, forsikring, eiendomsdrift og finansiell rådgivning.

Årsregnskapet for 2014 ble behandlet og godkjent av styret i Sparebanken Øst 12. mars 2015.

NOTE 2 - REGNSKAPSPRINSIPPER

1. GENERELT

Konsern- og selskapsregnskapet til Sparebanken Øst er utarbeidet i samsvar med gjeldende internasjonale regnskapsstandarder, International Financial Reporting Standard (IFRS) godkjent av EU.

En legger til grunn prinsippene i et historisk kostregnskap, med unntak for finansielle derivater og investeringer som er holdt for omsetning eller er tilgjengelig for salg, samt den del av verdipapirporteføljen hvor ledelsen har valgt å benytte "Fair Value Option". Disse postene er vurdert til virkelig verdi. Der konsernet benytter sikringsbokføring justeres verdien på sikringsobjektet for verdiendringer knyttet til sikret risiko. Rentebærende balanseposter er inkludert opptjent/påløpt rente.

Konsernets balanseoppstilling er i hovedsak basert på en vurdering av balansepostenes likviditet.

I notene er alle beløp angitt i mill. kroner dersom ikke annet er oppgitt.

2. ENDRING I REGNSKAPSPRINSIPPER

Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i årsrapporten for 2013, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert i konsernet i 2014. Nedenfor er listet hvilke endringer som har vært relevant for konsernet i IFRS med virkning for 2014 regnskapet, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

IFRS 10 Konsernregnskap

IFRS 10 erstatter de delene av IAS 27 Konsernregnskap og separate finansregnskap som omhandler konsoliderte regnskaper, og SIC-12 Konsolidering– foretak for særskilt formål. IFRS 10 bygger på én enkelt kontrollmodell som skal anvendes for alle foretak inkludert foretak med avgrenset formål (SPE). Endringene i IFRS 10 fordrer at ledelsen utøver vesentlig grad av skjønn for å avgjøre hvilke foretak som kontrolleres av morforetaket, hvor alle foretak som kontrolleres skal konsolideres. Avgjørende for om foretak skal konsolideres etter IFRS 10 er om det foreligger kontroll. Kontroll over et annet foretak foreligger når investoren er utsatt for, eller har rettigheter til, variabel avkastning fra sin involvering i foretaket, og evne til å bruke makt til å styre de aktivitetene i foretaket som i vesentlig grad påvirker avkastningen. Endringene har ikke hatt betydning for konsernets struktur, resultat og/eller opplysninger.

IFRS 12 Opplysninger om interesser i andre foretak

IFRS 12 angir notekrav knyttet til konsernets interesser i datterselskap, felleskontrollerte ordninger, tilknyttede foretak, eller ikke-konsoliderte strukturerede foretak. Notekravene er mer omfattende enn tidligere notekrav. Konsernet har ikke felleskontrollerte ordninger, tilknyttede foretak eller ikke-konsoliderte foretak. Det vises til note 38 vedrørende datterselskap.

Endringer til IAS 32 Finansielle instrumenter - presentasjon

IAS 32 er endret for å klargjøre innholdet i "currently has a legally enforceable right to set-off" og også klargjøre anvendelsen av IAS 32's motregningskriterier, for oppgjørssystemer som eksempelvis clearing house-systemer, som anvender mekanismer for bruttooppgjør som ikke skjer samtidig (simultaneously). Endringene har ikke hatt betydning for konsernets årsrapport.

IAS 36 Verdifall på eiendeler

Endringen medfører at det må gis opplysninger om det gjenvinnbare beløpet på eiendeler som har blitt nedskrevet, dersom dette er fastsatt til virkelig verdi redusert for salgskostnader. Endringen må ses i sammenheng med IFRS 13 Måling av virkelig verdi. Endringene har ikke hatt betydning for konsernets årsrapport.

IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling

IASB har vedtatt endringer i sikringsbokføringsreglene under IFRS. Endringene innebærer at man ikke vil måtte avslutte sikringsbokføringen i de tilfeller der derivater utpekt i sikringsforhold må overføres for å gjennomføre clearing med en sentral motpart (central counterparty - CCP) som følge av lov eller annen regulering, gitt at nærmere angitte kriterier er oppfylt. Endringene har ikke hatt betydning for konsernets finansielle stilling, resultat og/eller opplysninger.

3. KONSOLIDERING

Konsernregnskapet omfatter morbank og alle datterselskap.

Et foretak vurderes å være kontrollert av konsernet når konsernet er eksponert for eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i vedkommende foretak, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over foretaket. Vurderingene gjøres for hver investering.

Regnskapet for konsernet omfatter de heleide datterselskapene Sparebanken Øst Boligkreditt AS, AS Financiering, Øst Prosjekt AS med datterselskapet Øst Næringsbygg AS og Sparebanken Øst Eiendom AS med datterselskapene Grev Wedels Have AS, Hawø Eiendom AS, EngeneKvartalet AS, Arbeidergaten 28 AS, Krokstad Terrasse AS, Stasjonsgaten 14 AS, Tollbugt. 49-51 AS og Ingeniør Rybergsgate 101 AS.

Selskap som er kjøpt eller solgt i løpet av året inkluderes i konsernregnskapet fra det tidspunktet kontroll oppnås og inntil kontroll opphører. Overtakelsesmetoden benyttes ved regnskapsføring ved kjøp av datterselskap. Ved overtakelse av kontroll i et foretak, blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi. Goodwill fremkommer som en positiv differanse mellom kjøpesum og balanseførte verdier i oppkjøpt virksomhet etter at mer- og mindreverdier er henført til identifiserbare eiendeler på kjøpstidspunktet. Dersom det foreligger en negativ differanse, inntektsføres denne ved kjøpet. Goodwill testes årlig for verdifall og balanseføres til kostpris redusert for eventuelle akkumulerte nedskrivninger.

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet elimineres interne transaksjoner, intern fortjeneste og mellomværende mellom selskap som inngår i konsernet.

Regnskapsprinsipper i datterselskap endres når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

3.1 Eierinteresser i datterselskap og tilknyttede selskap

Dersom konsernet har flertallet av stemmerettighetene i et foretak, er foretaket presumptivt et datterselskap i konsernet. For å underbygge denne presumsjonen og der konsernet ikke innehar flertallet av stemmerettighetene, vurderer konsernet alle relevante fakta og omstendigheter, for å evaluere hvorvidt konsernet har kontroll over foretaket det er investert i. Herunder vurderes blant annet eierandel, stemmeandel, eierstruktur og relative styrkeforhold, samt opsjoner kontrollert av konsernet og aksjonæraftaler eller andre avtaler. Konsernet foretar en revurdering om det kontrollerer eller ikke kontrollerer et foretak når fakta og omstendigheter indikerer at det foreligger endringer i et eller flere av kontrolelementene. Det vises til note 38 eierinteresser i konsernselskap.

I selskapsregnskapet er investeringer i datterselskap vurdert til historisk kost.

Tilknyttede selskap er enheter hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Konsernet har ingen eierinteresser i det som defineres som tilknyttet selskap.

4. VALUTA

Regnskapet presenteres i norske kroner (NOK), som også er funksjonell valuta for samtlige selskap i konsernet.

Transaksjoner i utenlandsk valuta er omregnet til funksjonell valuta (NOK) etter kursene på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes etter offisielle middelkurser på balansedagen. Valutatap og -gevinst som oppstår på grunn av ulik kurs på transaksjonstidspunktet og oppgjørstidspunktet, samt omregningsdifferanser på pengeposter i utenlandsk valuta som ikke er gjort opp, resultatføres.

5. INNTEKTSFØRING

5.1 Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader innregnes i resultatregnskapet ved bruk av effektiv rentemetode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid.

Dersom en finansiell eiendel eller en gruppe av like eiendeler er nedskrevet som følge av verditap, resultatføres renteinntektene ved å benytte renten som fremtidige kontantstrømmer diskonteres med for å beregne verditapet.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost, og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet.

5.2 Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader resultatføres i takt med at tjenesten blir utført. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende.

5.3 Andre inntekter

Leieinntekter fra eiendom inntektsføres lineært over leieperioden.

5.4 Mottatt utbytte

Mottatt utbytte på egenkapitalinstrumenter innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt, og inngår i "utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

6. FINANSIELLE INSTRUMENTER

6.1 Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige bestemmelser.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når rettighetene til å motta kontantstrømmene er overført. Finansielle forpliktelser fraregnes når den har opphørt, dette når plikten angitt i kontrakten er oppfylt, kansellert eller utløpt.

6.2 Klassifisering

Konsernets finansielle instrumenter som omfattes av IAS 39, er klassifisert i en av følgende kategorier:

Finansielle eiendeler:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet
 - finansielle eiendeler holdt for omsetning ("trading")
 - finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved første gangs innregning
- Investeringer holdt til forfall, balanseført til amortisert kost
- Utlån og fordringer, balanseført til amortisert kost
- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, vurdert til virkelig verdi med verdiendringer presentert som andre inntekter eller kostnader i totalresultatoppstillingen

Finansielle forpliktelser:

- Finansielle forpliktelser til virkelig verdi med verdiendring over resultatet
- Finansielle forpliktelser, balanseført til amortisert kost

6.3 Måling

6.3.1 Første gangs regnskapsføring av finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi på avtaletidspunktet ved første gangs innregning. Virkelig verdi vil normalt være transaksjonsprisen. Finansielle eiendeler og forpliktelser, som ikke er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi med tillegg/fradrag av direkte henførbare transaksjonskostnader ved første gangs innregning.

6.3.2 Etterfølgende måling

Verdimåling til virkelig verdi

I utgangspunktet skal observerbare markedskurser legges til grunn for finansielle instrumenters virkelige verdi. Der observerbare markedskurser ikke finnes og virkelig verdi ikke kan utledes direkte eller indirekte fra observerbar input i markedet, benyttes ulike verdsettelsesteknikker. Dette er teknikker som til en viss grad kan innebære skjønnsmessige vurderinger. Slike skjønnsmessige vurderinger kan være likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. Endringer i holdningen

til slike faktorer kan påvirke fastsettelsen av virkelig verdi på et finansielt instrument. Alle endringer i virkelig verdi innregnes direkte i resultatregnskapet, med mindre eiendelen er klassifisert som tilgjengelig for salg hvor verdiendringen inngår i totalresultatet.

Måling til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi, verdsettes til amortisert kost og inntektene/kostnadene beregnes etter effektiv rentemetode. Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av kontantstrømmene neddiskontert med den effektive renten.

Nedskrivninger av finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderes det om det foreligger objektive bevis på at de finansielle eiendelene har vært utsatt for verdifall/kredittap. Dersom det er objektive bevis på verdifall blir den finansielle eiendelen nedskrevet og nedskrivningene blir resultatført der de etter sin art hører hjemme. Nedskrivninger er nærmere omtalt under punkt 6.4.

6.3.3 Overtakelse av eiendeler

Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av misligholdte og nedskrevne engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi.

6.3.4 Sikringsbokføring

Banken benytter virkelig verdisikring av fastrenteinnlån og valutainnlån. Ved virkelig verdisikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi og verdien på sikringsobjektet blir justert for verdiendringen knyttet til sikret risiko. Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikringseffektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres verdiendringen tilknyttet sikringsobjektet over gjenværende løpetid.

6.4 Nærmere om finansielle instrumenter

6.4.1 Utlån

Ved første gangs innregning er utlån vurdert til virkelig verdi med tillegg av direkte henførbare transaksjonskostnader. Etableringsgebyr aktiveres og inntektsføres over lånets forventede løpetid. Inntektsføring skjer på månedlig basis. Ved etterfølgende måling vurderes utlån til amortisert kost med anvendelse av effektiv rentemetode. Renteinntekter på finansielle instrumenter klassifisert som utlån og fordringer, inngår i "Renteinntekter og lignende inntekter" i resultatregnskapet. Periodens nedskrivning på utlån resultatføres under "Tap på utlån og garantier". Renter beregnet etter den effektive rentemetoden på nedskrevet verdi av utlån inngår i "Renteinntekter og lignende inntekter".

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Misligholdte utlån defineres som utlån som har betalingsmislighold utover 90 dager. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at konsernet vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte engasjementer.

Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån nedskrives for kredittap på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis på at slikt kredittap har inntruffet. Objektive bevis anses å foreligge ved vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd, innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av problemer hos debitor, gjeldsforhandling hos debitor, annen finansiell restrukturering eller konkursbehandling.

Estimering av eventuelt kredittap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av panteobjekter og lignende, når kontantstrømmene forventes innbetalt samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Nedskrivninger på grupper av utlån

Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til privatpersoner skjer på basis av en tapsindikator som hensyntar ulike makroøkonomiske variabler som indikerer om banken er i en konjunktursituasjon som er bedre eller dårligere enn en normaltapsituasjon. Vurdering av behovet for nedskrivning på gruppen av utlån til bedrifter skjer på basis av endringer i risikoklassifisering av engasjementene. Dersom det i en regnskapsperiode skjer en netto negativ forflytning mellom risikoklasser, foretas det en nedskrivning på basis av bankens tapshistorikk for de aktuelle risikoklassene. Vurdering av utlån er ytterligere beskrevet i note 3 Vurderinger og anvendelse av estimer.

Konstatering av tap

Konstatering av tap skjer først når det er stadfestet akkord eller konkurs hos debitor, når utleggsforretning ikke har ført frem, det foreligger rettskraftig dom eller i tilfeller der banken har gitt avkall på utlånet eller deler av det, eller andre tilfeller der det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte nedskrivninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger resultatføres.

6.4.2 Certifikater og obligasjoner

Konsernet har klassifisert certifikater og obligasjoner i følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- holde til forfall

Virkelig verdi over resultatet

Konsernets portefølje av certifikater og obligasjoner kjøpt etter 01.01.11 er et ledd i bankens likviditetsstrategi og inngår i kategorien holdt for omsetning ("trading"). Verdiendringen og realisert gevinst og tap inngår i regnskapslinjen "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Konsernets portefølje av certifikater og obligasjoner kjøpt før 01.01.11 er et ledd i bankens likviditets- og investeringsstrategi og er bestemt regnskapsført til virkelig verdi.

Holde til forfall

Obligasjoner hvor konsernet har intensjon og evne til å holde investeringen til forfall er klassifisert i kategorien holde til forfall.

Måling ved første gangs regnskapsføring er virkelig verdi inkludert transaksjonskostnader. Etterfølgende måling skjer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Den løpende opptjeningen av renteinntekter resultatføres og eventuell over- eller underkurs på kjøpstidspunktet amortiseres ved bruk av effektiv rentemetode og resultatføres som en justering av obligasjonens løpende renteinntekt.

Når det foreligger objektive bevis for at det har inntruffet et kredittap på en obligasjon i kategorien holde til forfall, nedskrives obligasjonen for dette kredittapet på linjen "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" i resultatregnskapet. Nedskrivningen er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Neddiskonteringen er basert på effektiv rente. En eventuell reversering av tidligere nedskrivninger innregnes som en økning i balanseført verdi i den grad den ikke overstiger hva amortisert kost ville ha vært dersom nedskrivning ikke hadde vært gjennomført. Realisert gevinst og tap inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

6.4.3 Egenkapitalinstrumenter

Konsernet har klassifisert egenkapitalinstrumenter i følgende kategorier:

- holdt for omsetning ("trading")
- tilgjengelig for salg

Holdt for omsetning ("trading")

Egenkapitalinstrumenter eiet med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, som inngår i en portefølje og eiet for å oppnå kursgevinster, er klassifisert som holdt for omsetning. Verdiendring og realisert gevinst og tap inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter". Konsernets børsnoterte aksjer og egenkapitalbevis faller inn under denne kategorien.

Mottatt utbytte innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt, og inngår i "Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

Tilgjengelig for salg

Konsernets beholdning av egenkapitalinstrumenter som ikke er klassifisert som holdt for omsetning ("trading"), er klassifisert som tilgjengelig for salg, og er vurdert til virkelig verdi med verdiendringer presentert som inntekter og kostnader i totalresultatet. Nedskrivning ved verdifall innregnes i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter" i den perioden det oppstår. Ved avhendelse blir akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet som tidligere er regnskapsført i totalresultatet reversert, og gevinst eller tap blir innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Konsernet foretar nedskrivning av egenkapitalinstrumenter i kategorien tilgjengelig for salg når det har vært en langvarig nedgang i virkelig verdi eller virkelig verdi er vesentlig lavere enn balanseført verdi. Banken vurderer det som vesentlig når verdifallet er mer enn 20%, og at verdifallet er langvarig når det er lenger enn 6 måneder. Tap ved verdifall innregnet i resultatet, for denne kategorien, blir ikke reversert over resultatet.

Mottatt utbytte på egenkapitalinstrumenter innregnes i resultatet etter at konsernets rett til å motta betaling er fastsatt og inngår i "Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning".

6.4.4 Finansielle derivater

Finansielle derivater er kontrakter som er inngått for å nøytralisere en allerede aktuell rente- og/eller valutarisiko konsernet har påtatt seg. Derivatene omfatter valuta- og renteinstrumenter. Finansielle derivater regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Derivatet regnskapsføres som eiendel dersom virkelig verdi er positiv og som forpliktelse dersom virkelig verdi er negativ.

Sparebanken Øst deltar i et garantikonsortium i Eksportfinans ASA som skal avlaste Eksportfinans ASA sin likviditetsportefølje for verditap på kredittrisiko. Denne garantien er et derivat vurdert til virkelig verdi. Det vises til note 21.

Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle derivater innregnes i resultatregnskapet under posten "Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter". For regnskapsføring av finansielle derivater hvor sikringsbokføring benyttes, se eget avsnitt.

6.4.5 Sikringsbokføring

Sparebanken Øst benytter seg i hovedsak av finansielle derivater for å redusere rente- og/eller valutarisiko.

Banken benytter virkelig verdisikring på fastrenteinnlån og valutainnlån. En virkelig verdisikring er en sikringsrelasjon hvor foretaket ønsker å sikre seg mot eksponeringen for verdiendringer for balanseførte eiendeler eller forpliktelser. Obligasjonsgjeld med fast rente utgjør en renterisiko. Obligasjonsgjeld i utenlandsk valuta representerer både en rente- og valutarisiko. For finansielle derivater som benyttes til sikring av virkelig verdi av balanseførte forpliktelser benyttes sikringsbokføring dersom visse kriterier er oppfylt. Endringer i virkelig verdi på finansielle derivater som er klassifisert som, og oppfyller kravene til verdisikring, regnskapsføres over resultatregnskapet sammen med enhver endring i virkelig verdi på den sikrede forpliktelsen som kan tilskrives den sikrede risiko. Det er hovedsakelig renteswapper og kombinerte rente- og valutaswapper (basis-swapper) som benyttes som sikringsinstrumenter i konsernet.

Verdiendring på sikringsinstrumenter og sikringsobjekter inngår i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle instrumenter".

Ved inngåelse av sikringsforholdet dokumenteres formelt forholdet mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument, inkludert hvilken risiko som sikres, formålet og strategien for sikringen og metoden som vil bli benyttet for å beregne sikringseffektiviteten. Sikringseffektiviteten må kunne måles pålitelig. Sikringen vurderes og dokumenteres løpende kvartalsvis, herunder sikringseffektiviteten. I overveiende grad benytter konsernet seg av en-til-en-sikringer, det vil si at for eksempel nominelle beløp og hovedstol, vilkår, reprisingstidspunkter, tidspunkter for mottak og betaling av renter og hovedstol samt grunnlaget for måling av renter er de samme for sikringsinstrumentet og sikringsobjektet. Dersom målingen viser at verdiendringene på sikringsinstrumentet motvirker 80 prosent til 125 prosent av endringene i sikringsobjektet, vil sikringen fremdeles kvalifisere som en sikring etter IAS 39. Eventuell ineffektiv del av sikringen blir resultatført. Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikringseffektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres verdiendringen tilknyttet sikringsobjektet over gjenværende løpetid.

6.4.6 Innlån og andre finansielle forpliktelser

Konsernet måler finansielle forpliktelser, bortsett fra derivater, til amortisert kost. Finansiell gjeld måles til amortisert kost hvor forskjeller mellom mottatt beløp fratrasket transaksjonskostnader og innløsningsverdi periodiseres over låneperioden ved bruk av effektiv rentemetode. Rentekostnader og amortiseringseffekter på instrumentene inngår i "Rentekostnader og lignende kostnader" i resultatregnskapet. Beholdning av egne obligasjoner føres som reduksjon av gjeld. Ved tilbakekjøp blir forskjellen mellom balanseført verdi og betalt vederlag resultatført.

7. VARIGE DRIFTSMIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er balanseført til kostpris fratrasket ordinære akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Tomter avskrives ikke og er balanseført til kostpris fratrasket eventuelle nedskrivninger. Kostpris inkluderer alle direkte henførbare kostnader ved anskaffelse av eiendeler med tillegg av kostpris for senere forbedringer. Alle andre reparasjons- og vedlikeholdskostnader resultatføres i den perioden de påløper. Ved fastsetting av avskrivningsplan hensyntas driftsmiddelets forventede brukstid og estimert restverdi. Konsernets bygninger er blitt dekomponert i fire delkomponenter, bygningskropp, tekniske anlegg, fasader og fast innredning. Avskrivninger er vurdert for hver delkomponent ut fra forventet brukstid og estimert restverdi.

Konsernets bygninger til eksternt utleie samt bygninger som innehas for å oppnå verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer. Banken har vurdert investeringseiendommer til kostpris fratrasket akkumulerte avskrivninger. Kostpris på innregningstidspunktet og årlige avskrivninger er fastsatt etter samme prinsipper som for øvrige eiendommer.

Avskrivningene er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid:

Bygninger	10-50 år
Maskiner/inventar/transportmidler	2-8 år

Avskrivningsperiode, -metode og utrangeringsverdi vurderes årlig.

Gevinst/tap ved salg av driftsmidler fremkommer som differansen mellom salgspris og balanseført verdi og innregnes i resultatregnskapet.

Anlegg under utførelse er klassifisert som anleggsmidler og er oppført til kost inntil anlegget er ferdigstilt. Anlegg under utførelse blir ikke avskrevet før anleggsmiddelet blir tatt i bruk. Byggelånskostnader balanseføres løpende og inngår i kostpris.

Det blir foretatt vurdering av nedskrivning når det foreligger indikasjon på verdifall. Hvis balanseført verdi til et driftsmiddel er høyere enn gjenvinnbart beløp, blir det foretatt en nedskrivning over resultatet. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgspris og diskontert kontantstrøm fra fortsatt bruk. Netto salgspris er beløpet som kan oppnås ved salg til uavhengig tredjepart, fratrasket salgskostnader. Gjenvinnbart beløp fastsettes separat for alle eiendeler. Dersom dette ikke er mulig, fastsettes gjenvinnbart beløp sammen med enheten eiendelen tilhører.

8. LEIEAVTALER

En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører all risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler.

Konsernet som utleier

Finansielle leieavtaler presenteres som "Utlån til og fordringer på kunder" i balansen og regnskapsføres etter amortisert kost prinsipp. Forskuddsleie aktiveres og inntektsføres over løpetiden og er oppført som kortsiktig gjeld i regnskapet.

Konsernet som leietaker

Konsernet har som leietaker bare inngått operasjonelle leieavtaler. Leiebetalingene innregnes som kostnad i resultatregnskapet lineært over løpetiden til leieavtalen, med mindre et annet systematisk grunnlag gir bedre uttrykk for bruksverdien over tid.

9. USIKRE FORPLIKTELSE

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Det vises til note 51. Vurdering av tapsavsetning på garantier som banken utsteder foretas sammen med vurdering av tap på utlån. Det vises til note 13. De samme prinsippene anvendes for å vurdere om det foreligger verdifall. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

10. BETINGEDE FORPLIKTELSE OG EIENDELER

Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det opplyses om vesentlige betingede forpliktelser med unntak av betingede forpliktelser hvor sannsynligheten for forpliktelsen er lav.

Betingede eiendeler regnskapsføres dersom de er svært sannsynlige.

11. PENSJONER

Konsernet har ulike ytelsesbaserte ordninger, samt innskuddsbasert ordning.

Ytelsesbaserte ordninger

I en ytelsesbasert ordning er arbeidsgiver forpliktet til å yte fremtidig pensjon av en nærmere angitt størrelse. Konsernets kollektive pensjonsordninger administreres gjennom et livsselskap. Den beregnede påløpte forpliktelsen sammenholdes med verdien på innbetalte og oppsparte pensjonsmidler. Dersom samlede pensjonsmidler overstiger beregnet pensjonsforpliktelse på balansetidspunktet, balanseføres nettoverdien som eiendel i balansen dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan nyttes mot fremtidige forpliktelser. Dersom pensjonsforpliktelsene overstiger pensjonsmidlene, klassifiseres nettoforpliktelsen som gjeld i balansen.

Konsernet har også usikrede pensjonsforpliktelser som finansieres over konsernets drift. Pensjonsforpliktelser på slike avtaler oppføres som gjeld i balansen.

Pensjonsforpliktelsene beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av de estimerte fremtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen.

Endringer i pensjonsplaner inntektsføres eller kostnadsføres ved planendringstidspunktet.

Pensjonskostnaden er basert på forutsetninger fastsatt ved periodens begynnelse. Årets netto pensjonskostnad består av nåverdien av årets pensjonsopptjening, rentekostnad på netto pensjonsforpliktelse, samt periodisert arbeidsgiveravgift. Periodens netto pensjonskostnader inngår i regnskapslinjen "Lønn m.v." i resultatregnskapet.

Aktuarberegningene er basert på flere aktuarielle forutsetninger, det vises til note 50. Når forpliktelsens nåverdi og virkelig verdi av pensjonsmidlene beregnes på balansetidspunktet, kan det oppstå aktuarielle gevinster og tap som resultat av endringer i aktuarielle forutsetninger og faktiske effekter. Aktuarielle gevinster og tap innregnes i totalresultatet.

Vurdering av pensjonsforpliktelser er ytterligere beskrevet i note 3 Ledelsens vurderinger og anvendelse av estimater.

Innskuddsbaserte ordninger

Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Ordningen ivaretas av et livsselskap. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning til pensjonsforpliktelser for slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger blir kostnadsført direkte og inngår i regnskapslinjen "Lønn m.v." i resultatregnskapet.

12. INNTEKTSSKATT

Årets skattekostnad i resultatregnskapet består av betalbar skatt for inntektsåret, eventuelt for mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år, kildeskatt og resultatført utsatt skatt. Disse innregnes som inntekter eller kostnader og tas med i resultatregnskapet som skattekostnad med unntak av betalbar skatt og utsatt skatt på transaksjoner som innregnes direkte i totalresultatet eller under egenkapitalen.

Utsatt skatt forpliktelse/utsatt skatt eiendel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Utsatt skatt eiendel beregnes videre på skattevirkninger av underskudd til fremføring.

Utsatt skatt eiendel oppføres som eiendel i balansen i den utstrekning det forventes at konsernet vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd i senere perioder til å nyttiggjøre utsatt skatt eiendelen. Utsatt skatt eiendel og utsatt skatt forpliktelse beregnes etter skattesatsen som forventes å gjelde for midlertidige forskjeller når de blir reversert, basert på gjeldende lover på rapporteringstidspunktet. Utsatt skatt eiendel og utsatt skatt forpliktelse neddiskonteres ikke.

Utsatt skatt på transaksjoner innregnet i totalresultatet eller egenkapitalen innregnes med den underliggende transaksjonen enten i totalresultatet eller i egenkapitalen. I totalresultatet vises dette som skatteeffekt. Betalbar skatt er innregnet direkte i balansen i den grad skattepostene relaterer seg til egenkapitaltransaksjoner.

Formuesskatt regnes ikke som inntektsskatt etter IAS12 og er kostnadsført som driftskostnad.

13. SEGMENTER

For ledelsesformål er konsernet organisert i fem driftssegmenter basert på produkter og tjenester. Segmentene utgjør basisen for den primære segmentrapporteringen. Finansiell informasjon vedrørende segmenter er presentert i note 4.

14. KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingene viser kontantstrøm gruppert etter type og anvendelsesområde. Kontanter og kontantekvivalenter inkluderer kontanter, fordringer på sentralbanker, statskasseveksler og utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer.

15. EGENKAPITAL

15.1 Resultat pr. egenkapitalbevis

Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes som egenkapitalbeviserens andel av bankens resultat for perioden dividert med tidsveid gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i løpet av perioden.

15.2 Utbytte

Utbytte på egenkapitalbevis regnskapsføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens forstanderskap.

16. HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen vil inngå i grunnlaget for vurdering av regnskapsestimater i regnskapet og vil således være hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

17. FREMTIDIGE ENDRINGER I REGNSKAPSPRINSIPPER

Standarder og fortolkninger som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av regnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid, unntatt de som er vurdert til ikke å være relevante, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

I juli 2014 publiserte IASB det siste delprosjektet i IFRS 9 og standarden er nå ferdigstilt. IFRS 9 innebærer endringer knyttet til klassifisering og måling, sikringsbokføring og nedskrivning. IFRS 9 vil erstatte IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. De delene av IAS 39 som ikke er endret som ledd i dette prosjektet er overført og tatt inn i IFRS 9. Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Det forventes at endringene ikke gir vesentlig effekt i årsregnskapet.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Standarden erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder for alle inntektskontrakter og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (eks. salg av eiendom, anlegg og utstyr). Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Endringene forventes ikke å ha betydning for konsernets finansielle stilling, resultat og/eller opplysninger.

Inntektsbaserte avskrivningsmetoder – endringer i IAS 16 og IAS 38

Endringen klargjør at bruk av inntektsbaserte metoder for å beregne avskrivning på en eiendel ikke er tillatt. Endringen klargjør også at inntekt generelt er antatt å ikke være et korrekt grunnlag for å måle forbruket av de økonomiske fordelene ved en immateriell eiendel. Endringen er foreløpig ikke godkjent av EU. Endringene forventes ikke å ha betydning for konsernets finansielle stilling, resultat og/eller opplysninger.

IFRIC 21 Avgifter

IFRIC 21 er en tolkning av IAS 37 Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler. Standarden fastsetter kriteriene for innregning av forpliktelser. Fortolkningen klargjør at den forpliktende hendelsen som gir opphav til avgifter det offentlige pålegger, er aktiviteten beskrevet i den relevante lovgivningen som utløser betalingsforpliktelsen for avgiften. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 17. juni eller senere. Det forventes at endringene ikke vil gi vesentlig effekt i årsregnskapet.

NOTE 3 - VURDERINGER OG ANVENDELSE AV ESTIMATER

På grunn av den usikkerhet som er forbundet med forretningsvirksomhet kan mange regnskapsposter ikke måles nøyaktig, men bare estimeres. Ledelsen har utøvd skjønn ved anvendelse av regnskapsprinsipper, og lagt til grunn antakelser og forventninger om fremtidige hendelser som man anser sannsynlig. Estimater og vurderinger blir jevnlig evaluert og bygger på de seneste pålitelige opplysninger som er tilgjengelig, samt erfaring fra lignende vurderinger. Det vil alltid være en iboende usikkerhet knyttet til regnskapsposter som ikke måles nøyaktig, og ledelsens vurderinger og beste estimat vil kunne avvike vesentlig fra faktisk utfall.

I konsernets regnskap relaterer bruken av slike estimater seg spesielt til måling av følgende poster:

- Tap på utlån og garantier
- Virkelig verdi på finansielle instrumenter
- Netto pensjonsforpliktelse

3.1 Tap på utlån og garantier

Utlån nedskrives for kredittap på individuell basis dersom det foreligger objektive bevis for at slikt kredittap har inntruffet. Eksempler på slike objektive bevis er vesentlige finansielle problemer hos debitor, betalingsmislighold, vesentlige kontraktsbrudd, avtalte endringer i rentesats eller avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor, konkurs med videre. Estimering av eventuelt kredittap skjer på basis av størrelsen på forventede fremtidige kontantstrømmer fra salg av panteobjekter og lignende, når kontantstrømmene forventes innbetalt samt diskonteringsrentens størrelse. Tapets størrelse er en direkte funksjon av forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på kredittap ligger i vurderingene av kontantstrømmenes størrelse og når i tid de forventes mottatt. Det henvises til note 13.

Grupper av utlån nedskrives tilsvarende individuelle utlån når det foreligger objektive bevis for at gruppen som sådan har en redusert verdi som en følge av hendelse som har inntruffet. Estimering av kredittap på grupper av utlån skjer på basis av historiske data for tap sammenstilt med bankspesifikke og/eller markedsmessige parametere som f.eks. risikoklassifisering, makroøkonomiske størrelser og bransjemessige forholdstall. Hovedusikkerheten i estimatene av størrelsen på kredittap på grupper av utlån knytter seg til datagrunnlaget som benyttes. Datagrunnlagets representativitet og kvalitet er viktige elementer. Nedskrivning av verdifall/tap på grupper av utlån er basert på modeller av både skjønsmessig og statistisk karakter. Modellrisikoen generelt vil alltid være et usikkerhetsmoment som overføres til estimatene modellene skal beregne. Det henvises til note 13.

3.2 Virkelig verdi på finansielle instrumenter

I utgangspunktet skal observerbare markedskurser legges til grunn for finansielle instrumenters virkelige verdi. Der observerbare markedskurser ikke finnes og virkelig verdi ikke kan utledes, direkte eller indirekte fra observerbar input i markedet, benyttes ulike verdsettelsesteknikker. Dette er teknikker som til en viss grad kan innebære skjønsmessige vurderinger. Slike skjønsmessige vurderinger kan være likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. Endringer i holdningen til slike faktorer kan påvirke fastsettelsen av virkelig verdi på et finansielt instrument.

I de tilfeller hvor egenkapitalinstrumenter ikke kan fastsettes på en pålitelig måte vurderes egenkapitalinstrumentene til kostpris.

Det henvises til note 23 for verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi.

3.3 Netto pensjonsforpliktelse

Konsernets ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser beregnes av ekstern aktuar. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om døds- og uføreutviklingen, samt andre demografiske forutsetninger utarbeidet av Finansnæringens Hovedorganisasjon. Som grunnlag for beregningene anvendes også en rekke økonomiske forutsetninger; blant annet forventet avkastning på pensjonsmidlene, diskonteringsrente, årlig lønnsvekst, utvikling i G (Folketrygdens grunnbeløp) og regulering av pensjoner.

Diskonteringsrenten tar utgangspunkt i renten på obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i det norske markedet med begrunnelse at OMF-markedet i Norge anses å tilfredsstille kravene til foretaksobligasjoner med høy kvalitet og dypt marked. Diskonteringsrenten er justert med et påslag for å komme frem til en rente som reflekterer estimert utbetalingstidspunkt. Forventet avkastning på pensjonsmidlene er satt lik diskonteringsrenten i henhold til IAS 19. Pensjonsmidlene er i stor grad investert i likvide eiendeler som verdsettes til virkelig verdi på balansedagen. De andre økonomiske forutsetningene er basert på forventet langsiktig utvikling i parameterne. Det vurderes å foreligge langt høyere risiko knyttet til estimerte brutto pensjonsforpliktelser enn til estimerte pensjonsmidler. Det henvises til note 50 for ytterligere informasjon.

NOTE 4 - DRIFTSSEGMENTER

Segmentrapporteringen er basert på bankens interne rapporteringsformat, hvor morbank og boligkreditselskapet er splittet i privatmarked, bedriftsmarked og finans. I tillegg kommer øvrige datterselskap, samt et ikke rapporterbart segment med poster som ikke er fordelt til øvrige segmenter. Konsernet har tilnærmet alle sine inntekter fra Norge. For geografisk fordeling av utlån til kunder se note 11.

For ledelsesformål er banken organisert i fem driftssegmenter basert på produkter og tjenester som følger: Segmentene privatmarked og bedriftsmarked består hovedsakelig av utlån til kunder og innskudd fra kunder. Finans består i all hovedsak av bankens likviditetsportefølje, mens hovedproduktet i AS Finansiering er gjeldsbrevfinansiering av bil. Sparebanken Øst Eiendom AS driver eiendomsdrift ved kjøp og salg, utleie og utvikling av fast eiendom. Inntektene fra privatmarked, bedriftsmarked og AS Finansiering består hovedsakelig av netto renteinntekter, mens inntekter fra Sparebanken Øst Eiendom AS i hovedsak består av leieinntekter. Inntektsskatt styres på konsernbasis og allokeres ikke til driftssegmentene, bortsett fra datterselskap som er rapportert som egne driftssegmenter.

Renter rapporteres netto siden majoriteten av segmentinntektene er fra renteinntekter på utlån. Ledelsen baserer seg primært på netto renteinntekt og ikke brutto renteinntekt og -kostnad. Transaksjoner mellom driftssegmentene er basert på armlengdes prising tilsvarende transaksjoner med tredjeparter. Ingen enkeltkunder utgjør mer enn 10% av bankens totale inntekter i 2014 og 2013.

Resultatregnskap

2014	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter eksterne	612,2	233,7	79,0	153,7	0,0	-471,7	0,0	606,9
Netto rente- og provisjonsinntekter interne	-297,4	-46,6	-109,1	-35,9	-12,6	501,6	0,0	0,0
Netto rente- og provisjonsinntekter	314,8	187,1	-30,1	117,8	-12,6	29,9	0,0	606,9
Sum netto andre inntekter eksterne	50,3	16,7	5,3	-23,0	36,0	160,6	0,0	245,9
Sum netto andre inntekter interne	0,0	0,0	0,0	0,0	8,0	-1,7	-6,3	0,0
Sum inntekter	365,1	203,8	-24,8	94,8	31,4	188,8	-6,3	852,8
Lønn og generelle administrasjonskostnader	66,8	23,4	0,0	27,9	6,1	93,3	0,0	217,5
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	2,3	8,7	8,8	0,0	19,8
Andre driftskostnader eksterne	0,7	0,5	0,0	6,5	7,0	44,1	0,0	58,8
Andre driftskostnader interne	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	7,5	-8,0	0,0
Sum driftskostnader	67,5	23,9	0,0	37,2	21,8	153,7	-8,0	296,1
Resultat før tap	297,6	179,9	-24,8	57,6	9,6	35,1	1,7	556,7
Tap på utlån, garantier m.v.	1,9	8,7	0,0	13,0	0,0	0,0	0,0	23,6
Resultat før skattekostnad	295,7	171,2	-24,8	44,6	9,6	35,1	1,7	533,1
Skattekostnad	0,0	0,0	0,0	12,1	2,6	89,2	0,5	104,4
Resultat etter skatt	295,7	171,2	-24,8	32,5	7,0	-54,1	1,2	428,7

Resultatregnskap

2013	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto rente- og provisjonsinntekter eksterne	587,1	280,7	86,0	155,4	0,0	-544,7	0,0	564,5
Netto rente- og provisjonsinntekter interne	-307,3	-67,1	-131,9	-35,5	-14,5	555,5	0,8	0,0
Netto rente- og provisjonsinntekter	279,8	213,6	-45,9	119,9	-14,5	10,8	0,8	564,5
Sum netto andre inntekter eksterne	54,1	16,9	0,1	-24,5	50,4	37,4	0,0	134,4
Sum netto andre inntekter interne	0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,3	-8,0	0,0
Sum inntekter	333,9	230,5	-45,8	95,4	43,6	48,5	-7,2	698,9
Lønn og generelle administrasjonskostnader	66,4	24,2	0,0	26,7	6,8	96,8	0,0	220,9
Avskrivninger	0,0	0,0	0,0	2,2	9,0	6,7	0,0	17,9
Andre driftskostnader eksterne	1,1	0,7	0,0	5,5	7,9	39,8	0,0	55,0
Andre driftskostnader interne	0,0	0,0	0,0	0,6	0,3	7,0	-7,9	0,0
Sum driftskostnader	67,5	24,9	0,0	35,0	24,0	150,3	-7,9	293,8
Resultat før tap	266,4	205,6	-45,8	60,4	19,6	-101,8	0,7	405,1
Tap på utlån, garantier m.v.	1,0	0,8	0,0	14,4	0,0	0,0	0,0	16,2
Resultat før skattekostnad	265,4	204,8	-45,8	46,0	19,6	-101,8	0,7	388,9
Skattekostnad	0,0	0,0	0,0	13,3	4,1	88,6	0,2	106,2
Resultat etter skatt	265,4	204,8	-45,8	32,7	15,5	-190,4	0,5	282,7

Balanse

2014	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto utlån til og fordringer på kunder	21.702,7	4.874,3	0,0	1.640,9	0,0	858,7	-378,8	28.697,8
Andre eiendeler	14,9	0,0	4.591,0	20,6	572,2	2.760,2	-1.650,6	6.308,3
Sum eiendeler	21.717,6	4.874,3	4.591,0	1.661,5	572,2	3.618,9	-2.029,4	35.006,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	8.543,3	3.521,4	1.236,2	19,8	0,0	117,6	-41,3	13.397,0
Annen gjeld	301,8	169,6	25,9	1.435,2	437,8	18.281,1	-1.808,0	18.843,4
Mellomregning	12.872,5	1.183,3	3.328,9	0,0	0,0	-17.384,7	0,0	0,0
Sum gjeld pr. segment	21.717,6	4.874,3	4.591,0	1.455,0	437,8	1.014,0	-1.849,3	32.240,4
Sum egenkapital	0,0	0,0	0,0	206,5	134,4	2.604,9	-180,1	2.765,7
Sum gjeld og egenkapital	21.717,6	4.874,3	4.591,0	1.661,5	572,2	3.618,9	-2.029,4	35.006,1
Årets investeringer	0,0	0,0	0,0	1,8	3,7	16,5	0,0	22,0

Balanse

2013	PM	BM	Finans	AS Finansiering	Spb Øst Eiendom	Ufordelt	Eliminering	Konsern
Netto utlån til og fordringer på kunder	18.427,3	5.257,5	0,0	1.639,7	0,0	755,2	-308,1	25.771,6
Andre eiendeler	14,1	0,3	4.125,5	19,4	491,5	2.666,7	-1.930,6	5.386,9
Sum eiendeler	18.441,4	5.257,8	4.125,5	1.659,1	491,5	3.421,9	-2.238,7	31.158,5
Innskudd fra og gjeld til kunder	7.744,8	3.472,1	1.228,6	17,0	0,0	111,5	-27,2	12.546,8
Annen gjeld	276,3	207,3	-24,0	1.456,3	363,0	15.790,1	-1.985,2	16.083,8
Mellomregning	10.420,3	1.578,4	2.920,9	0,0	0,0	-14.919,6	0,0	0,0
Sum gjeld pr. segment	18.441,4	5.257,8	4.125,5	1.473,3	363,0	982,0	-2.012,4	28.630,6
Sum egenkapital	0,0	0,0	0,0	185,8	128,5	2.439,9	-226,3	2.527,9
Sum gjeld og egenkapital	18.441,4	5.257,8	4.125,5	1.659,1	491,5	3.421,9	-2.238,7	31.158,5
Årets investeringer	0,0	0,0	0,0	1,4	3,1	12,3	0,0	16,8

NOTE 5 - STYRING AV FINANSIELL RISIKO I SPAREBANKEN ØST

Finansiell risiko rapporteres i tråd med IFRS 7. Som finansielle risikoer regnes kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko. I tillegg omtales konsentrasjonsrisiko. Risiko rapporteres kvartalsvis til ledelsen og styret. Rapporteringen viser løpende status i henhold til ulike fastsatte rammer for risiko, både interne og lovbestemte.

Kredittrisiko

Kredittrisiko regnes som risiko for tap ved at kunder og andre motparter ikke møter sine forpliktelser om tilbakebetaling og at eventuell sikkerhetsstillelse ikke dekker bankens tilgodehavende.

Måling av risiko ved utlån til kunder skjer ved at risikoklassifisering av kunder er en integrert del av kredittprosessen.

Bankens kredittstrategi beskriver det overordnede knyttet til bankens kredittgivning innenfor privat- og bedriftsmarkedet. I det daglige ivaretas kredittstrategien gjennom kreditt håndbøker, rammer og fullmakter håndtert via bankens kredittavdelinger. Alle avdelinger som har fullmakter innenfor kreditt er pålagt ansvaret for å gjennomføre bankens vedtatte kredittpolitikk.

Innenfor privatmarkedet er det etablert sentrale kredittavdelinger som har fullmaktene til å innvilge lån med sikkerhet.

Innenfor bedriftsmarkedet er det etablert en egen kredittavdeling som fatter beslutninger på engasjementer over en bestemt størrelse. Innenfor kredittavdelingen fattes beslutningene individuelt eller i fellesskap, i henhold til et beslutningshierarki. Overgår kredittgivning kredittavdelingens fullmakter, vil saker besluttes av enten administrasjonen eller styret avhengig av beløp. Mindre engasjementer besluttes i henhold til vedtatte rammer og personlige fullmakter i bedriftsmarkedsavdelingen. Utviklingen i kredittrisikoen knyttet til bankens utlån overvåkes løpende med rammekontroll, periodiske analyser og rapporter, samt ved bruk av stikkprøver ned på kundenivå.

Plassering i rentebærende verdipapirer for likviditetsformål er knyttet til strategi for likviditetsstyring vedtatt av styret. Vedtatt strategi, samt investeringspolicy, konkretiserer risikotoleranse, allokering til aktivaklasser, rammer og fullmakter. Kredittap skal være tilnærmet lik null. Videre skal en vesentlig del av porteføljen være egnet som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank. Ved plassering av midler i sertifikater og obligasjoner vurderes risiko ut fra papirenes likviditet, utsteders rating og andre motpartsspesifikke forhold. Rentebærende verdipapirer regnskapsføres til markedsverdi slik at endringer i risiko løpende reflekteres i regnskapet.

Oppgjørrisiko er en form for kredittrisiko. Dersom kontraktsmotpart ikke oppfyller sine forpliktelser kan oppgjør, i form av kontanter eller verdipapirer, risikeres tapt. Banken søker å unngå slik risiko ved at kontrakter kun inngås med solide og om mulig ratede motparter, samt ved å benytte velrenommerte clearing-systemer.

Motpartsrisiko ved derivater og poster utenom balansen er også en form for kredittrisiko ved at inngåtte kontrakter kan gi tap dersom motpart går konkurs eller ikke er i stand til å gjøre opp sine betalingsforpliktelser. Slike kontrakter inngås kun med finansinstitusjoner ratet A- eller bedre av et kredittvurderingsbyrå, og som er kjent av banken.

Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko oppstår ved lav diversifisering med hensyn til geografiske områder, bransjer og produkter. I Sparebanken Øst styres dette med rammer for eksponering mot bransjer og engasjementsstørrelse.

Den ordinære utlånsvirksomheten har i konsernet en fordeling pr. 31.12.14 med 86% av brutto utlån til privatkunder og 14% til bedriftskunder. Lav andel utlån til bedrifter bidrar til lav konsentrasjonsrisiko.

Konsernets utlånsportefølje til privatkunder og bedrifter fordeler seg geografisk i det sentrale østlandsområdet med hovedvekt i kommunene Øvre Eiker, Nedre Eiker og Drammen. Utlånsvirksomheten anses ikke å være spesielt eksponert mot enkeltbedrifter (hjørnesteinsbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen. Nærheten til Oslo gir både privatkundeavdelingen og bedriftskundeavdelingen et stort markedsområde med fleksibilitet med hensyn til kunder og markeder.

Utlånsporteføljen til bedriftskunder er fordelt på ulike næringer. Eksponering mot eiendom og eiendomsutvikling utgjør en relativt stor andel. Omsetning og drift av fast eiendom utgjør 57% av bedriftsporteføljen. Målt som andel av samlet utlånsportefølje i konsernet utgjør eksponering mot omsetning og drift av fast eiendom likevel ikke mer enn 8%. Eiendom er en syklisk næring som kan være særlig utsatt i nedgangskonjunkturer. Engasjementene vurderes imidlertid å være godt sikret, ofte med tillegg av sidesikkerheter.

Sparebanken Øst har en ramme for størrelseskonsentrasjon som tilsier at de 3 største eksponeringene i bedriftsmarkedsporteføljen ikke skal utgjøre mer enn 13% av næringsporteføljen og de 10 største ikke mer enn 25%.

Banken hadde i sin utlånsvirksomhet pr. 31.12.14, foruten engasjementer med egne datterselskap (AS Finansiering, Sparebanken Øst Boligkreditt AS og Sparebanken Øst Eiendom AS), ingen eksponering mot eksterne kunder over 10% av egen ansvarlig kapital. Pr. 31.12.14 representerte lån til konsernets største låntaker 0,8% av brutto utlån. Konsernets 10 største låntakere representerte 3,8% av brutto utlån, og konsernets 20 største låntakere representerte 4,2% av brutto utlån.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdi på finansielle eiendeler og forpliktelser i bankens balanse, eller via en negativ effekt på inntjening eller egenkapital, ved endring i finansielle markedspriser.

Sparebanken Øst er eksponert for markedsrisiko primært gjennom endringer i rentenivået (renterisiko), gjennom endringer i markedspris på finansielle instrumenter herunder endringer i margin på rentebærende verdipapirer (kredittspreadrisiko), valutakurser (valutarisiko) og ved endringer i aksjepriser (aksjerisiko).

Markedsrisiko styres gjennom rammer for maksimal eksponering mot ulike aktivaklasser, renterisiko, valutarisiko og lignende.

Renterisiko

Ved endring i markedsrenten kan ikke Sparebanken Øst umiddelbart gjennomføre renteendring for alle balanseposter dersom disse har ulik rentebindingstid. En endring i markedsrenten vil da gi en økning eller reduksjon av nettorenten og balansepostenes virkelige verdi. Denne risikoen reduseres ved at eiendeler, forpliktelser og ulike derivater balanseres mot hverandre for å holde risikoen innenfor vedtatte rammer.

Kredittspreadrisiko

Kredittspreadrisiko er risiko for tap som skyldes at marginen (kredittspread) på rentebærende verdipapirer endres. Kredittspreadrisiko i likviditetsporteføljen styres slik at tapet ved en gitt endring i kredittspread aldri skal overstige fastsatt ramme.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko for tap av verdier på grunn av endring i kursen på utenlandsk valuta. Slik risiko reduseres ved å balansere aktiva- og passivaposisjoner i balansen mot hverandre eller ved bruk av valutaderivater. For eiendeler der

debitor har anledning til å tilbakebetale før endelig forfall benyttes rullerende swapper. Der endelig forfall ikke skal fravikes, sikres posisjonene ved bruk av basisswapper.

Banken har en ramme som tillater åpen valutarisiko. Rammen er innenfor lovens krav som er maksimalt 30% av ansvarlig kapital i total valutaeksponering, og maksimalt 15% av ansvarlig kapital i en enkelt valuta.

Aksjerisiko

Banken har en beholdning av aksjer som i hovedsak er knyttet til strategiske formål. Dette gjør at aksjerisikoen er begrenset.

Risikoreduserende tiltak

Banken anvender garantier, derivater og finansielle sikringsforretninger for å redusere risikoeksponering som skyldes endringer i rentenivå, valutakurser og kredittrisiko. Det vises til beskrivelsen av hvert enkelt risikoområde.

Lav andel utlån til bedrifter bidrar til lav konsentrasjonsrisiko for banken. Utlånsvirksomheten innenfor bedriftsmarkedet anses ikke å være spesielt rettet mot enkeltbedrifter (hjørnestensbedrifter) eller ensidig økonomisk utvikling i regionen. Eksponering mot eiendom og eiendomsutvikling utgjør en relativt stor andel av bedriftsporteføljen, men målt som andel av samlet utlånsportefølje i konsernet utgjør denne eksponering en begrenset andel av den totale utlånsporteføljen. Engasjementene vurderes å være godt sikret innenfor fast eiendom, ofte også med tillegg av sidesikkerheter. Lån og kreditter til personmarkedet består i all hovedsak av engasjementer knyttet opp mot pant i fast eiendom innenfor betryggende belåningsgrader. Banken har en lav eksponering knyttet til lån/kreditter uten tilhørende sikkerhet.

Utlån til andre banker og utlån i form av plasseringer i senior obligasjoner og sertifikater er gitt på usikret basis. Plasseringer i obligasjoner med fortrinnsrett gir sikkerhet i et definert utvalg av utsteders eiendeler, som oftest boliglån.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risiko for ikke å være i stand til å møte sine løpende forpliktelser etter hvert som de forfaller, eller eventuelt at refinansiering må skje til en høyere kostnad. Den overordnede strategien tilsier at Sparebanken Øst skal ha et konservativt forhold til likviditetsrisiko. Dette innebærer langsiktighet og proaktivitet i forhold til fremtidige likviditetsbehov, fordeling av innlån på et tilstrekkelig antall land samt sikring av likviditetsbehov ved plassering av eiendeler med lav likviditets- og kredittrisiko. Risiko styres mot fastsatte rammer som styrer balansens sammensetning med hensyn til graden av langsiktig finansiering og horisont for overlevelse i en situasjon uten tilgang til ny likviditet. Videre er det fastsatt rammer for maksimal pengestrøm pr. dag og pr. uke. Banken holder likviditetsreserver i form av kontanter og trekkrettighet i Norges Bank, og en obligasjonsportefølje bestående av likvide papirer med høy kredittkvalitet.

Sparebanken Øst søker til enhver tid å diversifisere sine kilder til finansiering for å bli mest mulig uavhengig av hendelser i det enkelte marked. I tillegg til innskudd fra kunder er det norske sertifikat- og obligasjonsmarkedet, herunder markedet for obligasjoner med fortrinnsrett den viktigste kilden til finansiering.

Innskudd er en viktig kilde til finansiering for bankene. Etter finanskrisen har vi sett økt konkurranse om innskuddene. Tilpasninger i produktutvalget for våre kunder har medført økt tilgang av innskudd. Topprente.no har i særlig grad bidratt til å stabilisere bankens innskuddsdekning. Topprente.no er et selvbetjeningskonsept som gir anledning til å gi kundene konkurransedyktige innskuddsvilkår. Pr. 31.12.14 utgjør innskudd fra kunder 46,7% av konsernets netto utlån mot 48,7% pr. 31.12.13.

I all hovedsak er det større institusjonelle investorer som investerer i bankenes gjeldsutstedelser. For å sikre likviditet i utstedelsene er det ønskelig at obligasjonslånene er av en viss størrelse. På den annen side er det ikke ønskelig med for store lån da dette vil øke refinansieringsrisikoen. I utgangspunktet er det ønskelig at de største obligasjonslånene er obligasjoner med fortrinnsrett.

Obligasjoner med fortrinnsrett gir investorene sikkerhet i form av fortrinnsrett til boliglån med lav risiko. Med bakgrunn i den økonomiske situasjonen i Europa og den vestlige verden for øvrig, er dette markedet attraktivt også for internasjonale investorer. Utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett sikrer derfor lave innlånskostnader for bankene. Det vektlegges derfor å legge til rette for utstedelser av obligasjoner med fortrinnsrett.

En balansestyringskomité adresserer løpende markedshendelser og treffer tiltak knyttet til likviditetssituasjonen i tråd med den overliggende strategi. Det er også nedfelt en beredskapsplan for håndtering av likviditetskriser.

Langsiktig kapitalstyring

Langsiktig kapitalstyring i Sparebanken Øst er innrettet på å sikre god soliditet og tilstrekkelig likviditet for hele konsernet. God soliditet opprettholdes i første rekke ved å sørge for tilstrekkelige kapitalbuffer over minimumskravene til kapital. Bankens tilpasser seg nye kapitaldekningsregler og følger utviklingen i markedets forventninger til kapital utover regulatoriske krav nøye. Beregninger viser at banken vil tilfredsstille forventede kapitalkrav frem til og med 2016. Bankens vedtatte mål for ren kjernekapital er satt til 14% fra og med 1. juli 2016. Dette kapitalnivået gir vekstevne, handlingsrom i forhold til regulatoriske krav, konkurransekraft i obligasjonsmarkedene og mulighet til å gi egenkapitalavkastning i tråd med vedtatt målsetting.

Vekst og planer om vekst i utlån og andre aktiva vil alltid ta hensyn til behov for bufferkapital utover minimumskravene. Forøvrig tillegges betydelig vekt på at vi opprettholder forsvarlig styring av forretningsmessig drift slik at konsernet kan oppnå gode resultater og gi tilfredsstillende avkastning på investert kapital. På den måten vil banken være attraktiv for investorer og bidra til å sikre konsernet tilgang til kapital ved behov for å styrke egenkapitalen.

NOTE 6 - KAPITALDEKNING

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Ren kjernekapital		
2.765,7	2.527,9	Bokført egenkapital	2.477,3	2.304,8
		Fradragsposter i ren kjernekapital		
-5,0	0,0	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse (AVA)	-4,8	0,0
-103,7	-62,2	Utbytte	-103,7	-62,2
-0,4	-0,7	Immaterielle eiendeler	-0,4	-0,7
0,0	0,0	Utsatt skatt	0,0	-4,0
0,0	0,0	Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
0,0	0,0	Ren kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
0,0	-162,9	50/50 fradrag i kjernekapital	0,0	-154,8
-162,4	-252,6	Fond for urealiserte gevinster (overgangsordning)	-162,4	-252,6
2.494,2	2.049,6	Sum ren kjernekapital	2.206,1	1.830,5
		Øvrig kjernekapital		
349,1	502,1	Fondsobligasjoner	349,1	502,1
		Fradragsposter i øvrig kjernekapital		
0,0	0,0	Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
0,0	0,0	Øvrig kjernekapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
349,1	502,1	Sum øvrig kjernekapital	349,1	502,1
2.843,3	2.551,7	Sum kjernekapital	2.555,2	2.332,6
		Tilleggskapital		
349,3	349,1	Ansvarlig lån	349,3	349,1
58,5	113,7	Andel av fond for urealiserte gevinster (overgangsordning)	58,5	113,7
		Fradragsposter i tilleggskapital		
0,0	0,0	Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (ikke signifikant)	0,0	0,0
0,0	0,0	Tilleggskapital instrumenter i andre finansinst. (signifikant)	0,0	0,0
0,0	-162,9	50/50 fradrag i tilleggskapital	0,0	-154,8
407,8	299,9	Sum tilleggskapital	407,8	308,0
3.251,2	2.851,6	Netto ansvarlig kapital	2.963,0	2.640,7
		Beregningsgrunnlag		
0,0	0,0	Stater og sentralbanker	0,0	0,0
109,6	64,2	Lokale og regionale myndigheter	109,6	64,2
0,0	25,1	Offentlig eide foretak	0,0	25,1
0,0	0,0	Multilaterale utviklingsbanker	0,0	0,0
310,1	443,9	Institusjoner	2.293,2	2.980,0
3.040,4	2.950,4	Foretak	3.421,5	3.258,5
1.866,4	1.738,4	Massemarkedsengasjementer	658,0	522,1
8.954,9	7.894,3	Engasjementer med pant i eiendom	5.793,3	5.221,9
381,7	440,5	Forfalte engasjementer	344,7	409,0
241,2	206,2	Obligasjoner med fortrinnsrett	241,2	230,4
595,0	0,0	Egenkapitalposisjoner	1.527,5	0,0
645,2	1.011,5	Øvrige engasjementer	124,5	589,8
112,0	55,4	Verdipapirisering	112,0	55,4
16.256,4	14.829,9	Beregningsgrunnlag kreditt- og motpartsrisiko	14.625,4	13.356,4
0,0	0,0	Beregningsgrunnlag valutarisiko	0,0	0,0
1.184,5	1.167,1	Beregningsgrunnlag operasjonell risiko	952,9	982,4
450,8	0,0	Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet motpart (CVA)	178,2	0,0
0,0	-508,1	Fradrag i beregningsgrunnlaget	0,0	-488,5
17.891,6	15.488,8	Sum beregningsgrunnlag	15.756,5	13.850,2
13,94 %	13,23 %	Ren kjernekapital	14,00 %	13,22 %
15,89 %	16,47 %	Kjernekapital	16,22 %	16,84 %
18,17 %	18,41 %	Kapitaldekning	18,80 %	19,07 %

Konsern 2014	Konsern 2013	Buffere	Morbank 2014	Morbank 2013
447,3	387,2	Bevaringsbuffer	393,9	346,3
0,0	0,0	Motsyklisk buffer	0,0	0,0
536,7	309,8	Systemrisikobuffer	472,7	277,0
0,0	0,0	Buffer for systemviktige banker	0,0	0,0
984,0	697,0	Sum bufferkrav	866,6	623,3
1.689,1	1.352,6	Tilgjengelig bufferkapital	1.497,0	1.207,2
7,93 %	7,87 %	Uvektet kjernekapitalandel*	7,02 %	6,99 %

*)Uvektet kjernekapitalandel er beregnet pr. utgangen av året.

Forskrift om beregning av ansvarlig kapital og kapitalkravsforskriften er endret i forbindelse med innføring av CRD-IV med virkning fra 30.09.14. Sammenligningstall for tidligere perioder er ikke omarbeidet. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare.

Tall pr. 31.12.14 er beregnet etter overgangsregler der fond for urealiserte gevinster for poster klassifisert som tilgjengelig for salg, fortsatt ikke kan medregnes i ren kjernekapital.

Banken benytter standardmetoden ved beregning av minimumskrav til ansvarlig kapital for kredittrisiko. Beregningen knyttet til operasjonell risiko beregnes ut fra basismetoden. CVA-tillegget beregnes etter standardmetoden. Engasjementsbeløp for derivater beregnes etter markedsverdimetoden.

Bankens ansvarlige kapital skal til en hver tid oppfylle minstekravene til kapitaldekning med tillegg av en buffer som samsvarer med selskapets aksepterte risikotoleranse.

Det henvises for øvrig til konsernets Pilar III-dokument, som ligger tilgjengelig på Sparebanken Øst sin nettside.

NOTE 7 - KREDITTRISIKO

Maksimal kredittrisiko

Maksimal kredittrisiko er representert ved balanseført verdi av de finansielle eiendelene, inkludert derivater, i balansen. Konsernet har i tillegg kredittrisiko knyttet til lånetilsagn, ubenyttede trekkfasiliteter og garantier. Maksimal kredittrisiko utover balanseførte verdier er vist under.

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Forpliktelser		
82,9	315,1	Lånetilsagn	41,2	194,5
1.600,4	1.353,0	Trekkfasiliteter	2.335,1	2.405,1
166,5	182,4	Garantier overfor kunder	165,7	181,7
242,0	242,0	Garanti overfor Eksportfinans ASA	242,0	242,0
0,0	0,0	Garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket*	6.942,9	6.154,2
2.091,8	2.092,5	Sum forpliktelser	9.726,9	9.177,5

* I forbindelse med ratingprosessen av Sparebanken Øst Boligkreditt AS har morbanken utstedt en garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket. I beløpene er morbankens beholdning av OMF pålydende MNOK 240,0 pr. 31.12.13 trukket ut. Banken har ingen beholdning pr. 31.12.14.

For mer informasjon om maksimal kreditteksponering tilknyttet de ulike klassene av finansielle instrumenter vises det til tilhørende spesifikke noter.

Risikoreduserende ordninger

Sparebanken Østs garanti overfor Eksportfinans ASA er 242 mill. kroner. Det er inngått en kontragaranti som reduserer eksponeringen til 100 mill. kroner. Det vises til note 51 for balanseført verdi på garantien.

Kredittrisiko

Sparebanken Øst sin kredittpolicy danner grunnlaget for kredittvirksomheten i banken. Gjeldsbetjeningsevnen er sentral i enhver kredittvurdering både innenfor person- og bedriftsmarkedet. Som hovedregel skal ikke kreditt ytes dersom det ikke er sannsynlig at kunden kan betjene sine forpliktelser selv om sikkerheten er tilfredsstillende. Utgangspunktet for vurderingen av en kundes gjeldsbetjeningsevne er løpende og fremtidig kontantstrøm målt mot de forpliktelsene kunden til enhver tid påtar seg. Videre vurderes det i hvilken grad banken, i tilfelle et fremtidig mislighold, svekkelse av kontantstrøm eller andre negative markedsmessige endringer vil være i stand til å dekke inn engasjementene ved realisering av sikkerheter.

Innenfor både person- og bedriftsmarkedet er det etablert prosesser og retningslinjer som skal bidra til å sikre at alle elementer knyttet til kredittvurderingene er tilstrekkelig beskrevet og kjent, at oppfølging av porteføljer skjer på en betryggende måte og at eventuelle endringer knyttet til den vurderte risikoen på det enkelte engasjement kan følges tett. Det har i 2014 ikke vært vesentlige endringer i utlånspraksis verken innenfor person- eller bedriftsmarkedet.

Sparebanken Øst har en svært lav eksponering knyttet til lån/kreditter uten tilhørende sikkerhet både innenfor person- og bedriftsmarkedet.

Vurdering av betjeningsevnen knyttet til lån og kreditter ytet i forbrukerforhold er basert på at det gjøres en omfattende likviditetsberegning basert på låntakernes økonomiske situasjon. Sentralt i dette er også at man tester likviditeten mot en potensiell 5% - poengs renteøkning. Lån og kreditter i forbrukerforhold gis som hovedregel mot betryggende sikkerhet. Som betryggende sikkerhet regnes først og fremst pant i fast eiendom, og som oftest er knyttet opp mot låntakers bolig. Ulike former for fast eiendom kan være selveid enebolig, tomannsbolig, rekkehus eller ulike former for borettslagsandeler. Andre type sikkerheter som i begrenset grad vil forekomme kan være knyttet til pant i sperret innskudd, fritidsbolig, tomter, ulike former for salgspant, verdipapirer, aksje-/obligasjonsleiligheter, livspoliser, håndpant eller annen sikkerhet avgitt av tredjepart. Ved boliglån til personkunder er hovedregelen at dette gis innenfor en belåningsgrad på inntil 85% av forsvarlig verdigrunnlag. Forsvarlig verdigrunnlag baserer seg oftest på verdier fastsatt med bakgrunn i dokumenterte omsetningsverdier, takster eller meglervurderinger.

Utgangspunktet for kredittprosessen innenfor bedriftsmarkedet er vurdering av kundens gjeldsbetjeningsevne. Sentralt i en slik vurdering er en analyse av kundens løpende og fremtidig kontantstrøm fra den forretningsvirksomheten som finansieres, og eventuelt den forretningsvirksomheten som allerede er etablert. Et annet sentralt punkt i kredittprosessen innenfor bedriftsmarkedet er å vurdere virksomhetens eiere, og eieres evne til å støtte forretningsvirksomheten. Innenfor bedriftsmarkedet er hovedtypene av engasjementet innenfor segmentet eiendom med pant knyttet til ulike former for næringseiendom. Andre typer pant som kan forekomme er knyttet til varelager, kundefordringer, driftstilbehør og landbruksløsøre. Videre kan det for en stor del forekomme annen sikkerhet avgitt av tredjepart. Ved vurdering av sikkerhetenes verdi legges det som hovedregel til grunn en forutsetning om fortsatt drift. Det tas hensyn til eventuelle servitutter i sikkerhetsvurderingene. I kredittretningslinjene er det beskrevet normer knyttet til finansiering av ulike typer finansieringer, og det er beskrevet maksimalsatser knyttet til vurderingen av de ulike sikkerhetstypene. Innenfor bedriftsmarkedet er det etablert rutiner knyttet til periodisk oppfølging av engasjementene. For å redusere risiko og sikre oppfølging og styring av enkelte engasjement i tillegg til den vanlige kredittvurderingen benyttes det også finansielle klausuler i kredittavtalene. Det er den samlede eksponering på den enkelte kunde som tas i betraktning ved vurdering av den finansielle effekt sikkerhetsstillelsen har for kredittrisikoen.

Innenfor både person- og bedriftsmarkedet er det etablert kriterier for risikoklassifisering og det er videre etablerte rammer for bransje- og ulike former for konsentrasjonsrisiko. Det er etablert retningslinjer for identifisering og oppfølging av engasjementer med negativ utvikling

Finansieringsvirksomhetslovens kapittel IV og tilhørende forskrift regulerer i detalj virksomheten i Sparebanken Øst Boligkreditt AS, og stiller høye krav til hvilke lån som kan tas inn i sikkerhetsmassen som ligger til dekning for obligasjoner med fortrinnsrett. Dette er et strengere regelverk enn ved vanlig långivning til bolig, og loven krever også en uavhengig gransker oppnevnt av Finanstilsynet og uavhengig verddivurdering av hvert enkelt pant.

NOTE 8 - KREDITTKVALITET PR. KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

Kredittkvaliteten knyttet til utlån og fordringer på kunder vises gjennom porteføljens totale risikoklassifisering. Risikoklassifiseringen av kunder er en integrert, og obligatorisk del av kredittprosessen både på privat- og bedriftsmarkedet, samt at den brukes i forhold til overvåking og rapportering. Banken søker til enhver tid å forbedre sin interne modell for risikoklassifisering for å sikre at modellene til enhver tid har høy forklaringskraft med basis i de vesentligste driverne innenfor de ulike kundesegmentene. I løpet av 2014 er bankens risikoklassifiseringsmodell for bedriftskunder vesentlig endret som følge av at elementer knyttet til betjeningsevne og betjeningsvilje har fått høyere vekt, mens elementer knyttet til engasjementenes sikkerhetsdekning er tatt ut av risikoklassifiseringen. Risikoklassifiseringen er et sentralt element knyttet til oppbyggingen av bankens fullmaktsstruktur innenfor bedriftsmarkedet. Bankens risikoklassifisering innenfor privatmarkedet er basert på en skala bestående av 5 utfallsmuligheter, mens risikoklassifiseringen innenfor bedriftsmarkedet har 11 utfallsmuligheter. I note 8 er porteføljen fordelt innenfor kategoriene lav, middels og høy risiko der det innenfor privatmarkedet er gjort følgende sammenslåing. Kategoriene A og B er vurdert til å ha en kredittkvalitet som tilsvarer lav risiko, C er vurdert som middels risiko og D og E er vurdert som høy risiko. Privatkunder som ligger stedfordelt i bankens avdeling for spesialengasjement vil være risikoklassifisert innenfor kategorien høy risiko. Innenfor bedriftsmarkedet er kategoriene A til D vurdert som lav risiko, E og F til middels risiko, mens G til K er vurdert til høy risiko. Risikoklassifiseringene J og K henviser til allerede identifiserte problemkunder.

For finansielle plasseringer i sertifikater og obligasjoner vurderes risiko ut fra rating og motpartsspesifikke forhold. Fortrinnsvis benyttes rating fra kredittvurderingsbyrå. Der slik rating ikke er tilgjengelig benyttes indikative ratinger fra norske meglerhus og det foretas en intern vurdering.

Rating fra kredittvurderingsbyråer og indikative ratinger fra meglerhus følger generelt en skala fra AAA til C, der AAA er høyeste kvalitet og C er laveste kvalitet. Skalaen er benyttet slik at AAA – A er vurdert som lav risiko, BBB – BB er vurdert som middels risiko og B – C er vurdert som høy risiko.

Konsern pr. 31.12.14

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	10,0	2,3	0,8	0,4	4,3	4,5	22,3
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	2.439,7	94,5	31,4	22,3	97,3	14,3	2.699,5
-Byggelån	123,3	120,5	0,0	1,1	11,0	0,0	255,9
-Nedbetalingslån	21.206,2	2.560,0	627,0	219,8	1.014,7	229,6	25.857,3
Sum utlån	23.786,7	2.777,3	659,2	243,6	1.127,3	248,4	28.842,5
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	205,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	205,8
Noterte andre obligasjoner	3.011,3	229,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3.241,1
Unoterte obligasjoner	607,4	55,5	0,0	0,0	0,0	0,0	662,9
Sum finansielle investeringer	3.824,5	285,3	0,0	0,0	0,0	0,0	4.109,8

Konsern pr. 31.12.13

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,6
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	9,3	3,4	1,3	0,5	6,5	5,1	26,1
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	2.226,8	141,7	31,1	38,7	100,3	22,9	2.561,5
-Byggelån	64,0	38,8	0,9	2,2	4,3	6,0	116,2
-Nedbetalingslån	17.853,6	2.746,2	887,5	323,1	1.115,0	282,8	23.208,2
Sum utlån	20.162,3	2.930,1	920,8	364,5	1.226,1	316,8	25.920,6
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	206,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	206,0
Noterte andre obligasjoner	2.549,9	200,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2.750,3
Unoterte obligasjoner	488,5	75,5	0,0	0,0	0,0	0,0	564,0
Sum finansielle investeringer	3.244,4	275,9	0,0	0,0	0,0	0,0	3.520,3

Morbank pr. 31.12.14

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.337,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.337,2
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	1.921,8	44,6	25,3	15,3	67,4	14,3	2.088,7
-Byggelån	123,3	120,5	0,0	1,1	11,0	0,0	255,9
-Nedbetalingslån	14.063,8	1.416,9	389,1	142,5	566,2	134,5	16.713,0
Sum utlån	18.446,1	1.582,0	414,4	158,9	644,6	148,8	21.394,8
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	205,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	205,8
Noterte andre obligasjoner	3.011,3	229,8	0,0	0,0	0,0	0,0	3.241,1
Unoterte obligasjoner	607,4	55,5	0,0	0,0	0,0	0,0	662,9
Sum finansielle investeringer	3.824,5	285,3	0,0	0,0	0,0	0,0	4.109,8

Morbank pr. 31.12.13

	Ikke forfalt eller nedskrevet				Forfalt	Individuelt nedskrevet	Sum
	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Uklassifisert			
Utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.102,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.102,0
Utlån til og fordringer på kunder							
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	1.775,3	74,5	24,2	27,0	79,1	22,9	2.003,0
-Byggelån	64,0	38,8	0,9	2,2	4,3	6,0	116,2
-Nedbetalingslån	11.841,7	1.415,7	610,6	227,0	663,6	196,4	14.955,0
Sum utlån	15.783,0	1.529,0	635,7	256,2	747,0	225,3	19.176,2
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	206,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	206,0
Noterte andre obligasjoner	2.792,2	200,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2.992,6
Unoterte obligasjoner	488,5	75,5	0,0	0,0	0,0	0,0	564,0
Sum finansielle investeringer	3.486,7	275,9	0,0	0,0	0,0	0,0	3.762,6

NOTE 9 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN**Konsern pr. 31.12.14**

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	4,1	0,0	0,2	0,0	4,3
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	91,8	4,2	0,1	1,2	97,3
-Byggelån	11,0	0,0	0,0	0,0	11,0
-Nedbetalingslån	627,8	172,1	59,6	155,2	1.014,7
Totalt	734,7	176,3	59,9	156,4	1.127,3

Konsern pr. 31.12.13

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	3,4	2,7	0,0	0,4	6,5
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	93,7	3,9	1,3	1,4	100,3
-Byggelån	3,6	0,0	0,0	0,7	4,3
-Nedbetalingslån	669,4	194,2	126,2	125,2	1.115,0
Totalt	770,1	200,8	127,5	127,7	1.226,1

Morbank pr. 31.12.14

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	62,9	3,2	0,1	1,2	67,4
-Byggelån	11,0	0,0	0,0	0,0	11,0
-Nedbetalingslån	312,2	81,4	17,4	155,2	566,2
Totalt	386,1	84,6	17,5	156,4	644,6

Morbank pr. 31.12.13

	Inntil 30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
-Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-Kasse-/drifts- og brukskreditter	72,5	3,9	1,3	1,4	79,1
-Byggelån	3,6	0,0	0,0	0,7	4,3
-Nedbetalingslån	336,1	115,0	91,6	120,9	663,6
Totalt	412,2	118,9	92,9	123,0	747,0

NOTE 10 - KREDITTRISIKO FORDELT PÅ KLASSER

Bedriftskunder - morbank

Risikoparameterne fra klassifiseringssystemene inngår som en integrert del av kredittprosessen på bedriftsmarkedet og er bestemmende for beslutningsnivå og førende for prising. Videre benyttes risikoklassifiseringen i forhold til styring og kontroll av løpende portefølje. Risikoklassifiseringen gjøres med bakgrunn i en vektet beregning av følgende sentrale parametre; nøkkeltall fra låntakernes regnskap, betjeningshistorikk på løpende engasjementer og scoring fra ekstern kredittinformasjonsleverandør. Vurderingen av nøkkeltall og vektingen av disse vil være forskjellig avhengig av kundens bransje. I tillegg til ovennevnte vektlegges noen øvrige faktorer. Nøkkeltallene har isolert sett den høyeste vektingen uavhengig av bransje.

	2014						2013					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	485	24	71	0	580	12	595	15	56	0	666	13
Moderat risiko	2.463	82	150	0	2.695	54	2.301	67	88	0	2.456	49
Normal risiko	1.071	45	124	0	1.240	25	868	42	80	0	990	20
Rimelig høy risiko	222	4	6	0	232	5	485	49	16	0	550	11
Høy risiko	148	1	1	28	150	3	303	3	1	34	307	6
Ufordelt	19	1	5	0	25	1	30	1	39	0	70	1
Totalt	4.408	157	357	28	4.922	100	4.582	177	280	34	5.039	100

I ovennevnte tabell er porteføljen innenfor bedriftsmarkedet fordelt innenfor fem risikokategorier. I bankens kredittstrategidokument er det vedtatt totale måltall for eksponering innenfor de ulike risikoklassene. Kredittstrategien gir også spesifikke føringer for eksponering innenfor eiendomssegmentet. Videre stilles det krav om minimum oppnådd risikoklasse ved inntak av nye og/eller nyetablerte kunder. Banken forholder seg til et prinsipp der engasjementer som ligger til observasjon/behandling i bankens avdeling for spesialengasjement klassifiseres innenfor kategoriene høy risiko jfr. ovennevnte tabell.

Risikoklassifisering av bedriftskunder skjer ved nye saksvurderinger og/eller årlige fornyelser. Bankens største engasjement blir reklassifisert minimum årlig.

Banken gjennomfører kvartalsvise analyser der bedriftsporteføljen både på portefølje- og individuell basis følges opp og måles mot kredittscore og PD-anslag (Probability of Default) beregnet av bankens kredittinformasjonsleverandør. Negativ utvikling knyttet til de enkelte engasjement følges nøye og initierer tett oppfølging mot kunden. De eksterne analysene benyttes videre for å avstemme risikoen i porteføljen opp mot det som avdekkes gjennom bankens eget risikoklassifiseringssystem. Erfaringen bekrefter at bankens egen risikoklassifisering gir et bra bilde av risikoen i porteføljen.

Bankens førstelinjeforsvar er definert som kundens betalingsevne. Dersom det vurderes at en kunde ikke evner å betjene et engasjement, skal engasjementet som hovedregel ikke innvilges selv om sikkerhetene isolert sett vurderes som betryggende. Betjeningssevne testes også mot et høyere renteregime.

Kravene til sikkerheter, andrelinjeforsvar, for bedriftsengasjementer vil variere sterkt, avhengig av engasjementets art, aktuell bransje, størrelse på engasjementet samt ikke minst prosjektets eller engasjementets vurderte risiko. Sikkerheter vurderes i henhold til en forsiktig vurdert markedsverdi. Størstedelen av bankens bedriftsengasjementer er sikret helt eller delvis med pant i fast eiendom. For næringseiendommer foreligger ofte takster eller omsetningsverdier. 3. manns dokumentasjon på verdier skal som hovedregel komplementeres med bankens egne vurderinger av pantobjektene. Dette gjøres med bakgrunn i pantobjektens historiske og potensielle kontantstrøm, beliggenhet, beskaffenhet, de generelle markedsutsiktene osv. For deler av de mindre engasjementene vil det i tillegg til eventuelle driftsavhengige sikkerheter, ofte være knyttet opp pant i fast eiendom, private boliger etc. For hver sikkerhetstype har banken utarbeidet egne krav til behandling og forsiktighetsvurdering som er nedfelt i bankens kreditthåndbok.

Styret har gjennom bankens vedtatte kredittstrategi besluttet overordnede rammer knyttet til maksimal eksponering pr. kunde/konsern, bransjeeksponering, risikoklasse, konsentrasjonsrisiko og krav til inntak av nye kunder. Oppfølging knyttet til styrevedtatte måltall og rammer, beskrevet i kredittstrategien, skjer gjennom kvartalsvise risikorapporter.

Prising av utlån og garantier er som hovedregel knyttet til risikoklassifisering av engasjementer. Prisingen vil likevel være preget av bankens overordnede vekstmål og den generelle markeds- og konkurransesituasjonen.

Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på risikoklassene.

Sparebanken Øst uttrykker sin risikotoleranse ved at bankens tap i % av netto utlån over tid maksimalt skal utgjøre 0,2% av samlet netto utlån til kunder.

Personkunder - morbank

Risikoklassifiseringssystemet anvendes for beslutningsstøtte, overvåkning og rapportering. Risikoparameterne fra klassifiseringssystemene inngår som en integrert del av kredittprosessen og oppfølgingen av privatkundeporteføljen. Risikoklassifiseringen gjøres med bakgrunn i en vektet beregning av følgende parametre; gjeldsgrad, betjeningsevne definert i henhold til kundens/husholdets nettolikviditet hensyntatt et potensiell 5% - poengs renteøkning, dokumentert betjeningshistorikk og kredittscore innhentet fra eksterne kredittinformasjonsleverandør.

Bankens organisering av beslutningsprosessen innenfor personmarkedet er basert på sentraliserte beslutningsenheter. Gjennomførte kontrolltiltak viser at denne type organisering har vært svært vellykket og begrenset den operasjonelle risikoen knyttet til behandling av lån til personkunder.

	2014						2013					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	11.797	7	664	0	12.468	81	9.457	2	555	0	10.014	77
Moderat risiko	1.671	1	59	0	1.731	11	1.668	2	73	0	1.743	13
Normal risiko	623	1	18	0	642	4	746	1	20	0	767	6
Rimelig høy risiko	310	0	5	0	315	2	323	0	3	0	326	2
Høy risiko	105	0	0	4	105	1	65	0	0	5	65	0
Ufordelt	144	0	17	0	161	1	233	0	22	0	255	2
Totalt	14.650	9	763	4	15.422	100	12.492	5	673	5	13.170	100

I styringen av totalporteføljen innenfor personmarkedet er det styrevedtatte rammer for eksponering innenfor de ulike risikoklassene. Banken forholder seg til et prinsipp der engasjementer som ligger til observasjon/behandling i bankens avdeling for spesialengasjement klassifiseres innenfor kategoriene rimelig høy og høy risiko avhengig av de underliggende sikkerhetsvurderingene. Oppfølging knyttet til styrevedtatte rammer skjer gjennom kvartalsvise risikorapporter.

Risikoklassifisering av personkunder skjer ved nye saksvurderinger eller mottak av oppdaterte opplysninger knyttet til de elementene som inngår i klassifiseringen.

Banken gjennomfører kvartalsvise analyser der utviklingen i den totale personporteføljen følges opp mot den kredittscoren som beregnes av bankens kredittinformasjonsleverandør. De eksterne analysene benyttes også for å avstemme risikoen i porteføljen opp mot det som avdekkes gjennom bankens eget risikoklassifiseringssystem. Erfaringen bekrefter at bankens egen risikoklassifisering gir et bra bilde av risikoen i porteføljen.

Bankens førstelinjeforsvar er definert som kundens betalingsevne. Dersom det vurderes at en kunde ikke evner å betjene et engasjement, skal engasjementet som hovedregel ikke innvilges selv om sikkerhetene isolert sett vurderes som betryggende.

Låneporteføljen på personmarkedet er i all hovedsak knyttet til boliglån med sikkerhet der engasjementene er sikret med pant i fast eiendom, eiendom på festet grunn eller borettslagsleiligheter innenfor betryggende belåningsgrad. Belåningsgrad er beregnet ut fra låneeksponering i forhold til en antatt markedsverdi på pantobjektet. For hoveddelen av de innvilgede lån foreligger det et grunnlag for verdifastsettelsen i form av enten takst, meglervurdering eller omsetningsverdi. Kunders lånebehov ut over 85% av belåningsgrad har i all hovedsak vært sikret ved innhenting av betryggende tilleggspant. Utviklingen i innvilgede avvik i forhold til Finanstilsynets boliglånsretningslinjer følges gjennom kvartalsvise rapporteringer. Prising av utlån til personkunder baseres i hovedsak på sikkerhetsmessig dekning (belåningsgrad) og lånets størrelse. Prisingen vil likevel kunne være preget av bankens overordnede vekstmål og den generelle markeds- og konkurransesituasjonen.

I forhold til lån/kreditter/kort uten sikkerhet opererer Sparebanken Øst med et lavt volum, og fortsatt en svært restriktiv kredittpolicy.

Samlet portefølje - morbank

	2014						2013					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	12.282	31	735	0	13.048	64	10.052	17	606	0	10.675	58
Moderat risiko	4.134	83	209	0	4.426	22	3.969	69	161	0	4.199	23
Normal risiko	1.694	46	142	0	1.882	9	1.614	43	100	0	1.757	10
Rimelig høy risiko	532	4	11	0	547	3	808	49	19	0	876	5
Høy risiko	253	1	1	32	255	1	368	3	1	39	372	2
Ufordelt	163	1	22	0	186	1	263	1	61	0	325	2
Totalt	19.058	166	1.120	32	20.344	100	17.074	182	948	39	18.204	100

Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder i morbank er uendret i forhold til 31.12.13 og utgjør totalt 40,1 mill. kroner.

Samlet portefølje - konsern

	2014						2013					
	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%	Brutto utlån	Garan- tier	Trekk- fasil.	Individ. nedskr.	Engasje- ment	%
Liten risiko	18.801	31	1.115	2	19.947	65	14.742	17	885	2	15.644	57
Moderat risiko	5.555	84	283	3	5.922	19	5.988	69	252	3	6.309	23
Normal risiko	3.097	46	159	22	3.302	11	3.231	43	124	20	3.398	12
Rimelig høy risiko	809	4	13	24	826	3	1.143	49	23	22	1.215	4
Høy risiko	324	1	1	43	326	1	436	3	1	51	440	2
Ufordelt	249	1	29	0	279	1	372	1	68	0	441	2
Totalt	28.835	167	1.600	94	30.602	100	25.912	182	1.353	98	27.447	100

Konserntallene viser sammendrag av morbank, Sparebanken Øst Boligkreditt AS og AS Finansiering justert for eliminerings i Sparebanken Øst Eiendom AS (inkludert datterselskap). Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder i konsernet er uendret i forhold til 31.12.13 og utgjør totalt 43,4 mill. kroner.

AS Finansiering er et heleid datterselskap av Sparebanken Øst, og virksomheten består hovedsakelig i finansiering av bruktbiler og leasing. Ved risikoklassifiseringen i AS Finansiering innhentes kredittopplysninger som i tillegg blir korrigert for inntekt, egenkapital og eventuelt AS Finansierings negative betalingserfaring med kunden. Nedskrivninger på grupper av utlån er ikke fordelt på risikoklasser. Tapene i AS Finansiering utgjør i 2014 totalt 13,0 mill. kroner mot 14,4 mill. kroner i 2013. I 2014 utgjorde bokførte tap 0,76% av brutto utlån. Tilsvarende tall for 2013 var 0,85%.

Sikkerhet i forhold til utlån til kunder - konsern 31.12.14

Tabellen nedenfor viser sikkerhet i forhold til utlån til kunder. Det er ikke tatt sikkerhet for bankens øvrige finansielle eiendeler.

	Maksimal eksponering for kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapir	Øvrig sikkerhet
Brutto utlån til kunder inkl. ubenyttet trekkrettighet og garantier til kunder	30.601,9	66.790,6	2,4	629,8

Tabellen ovenfor viser summen av de verdiene banken har lagt til grunn for alle de pantobjektene som er pantsatt for porteføljen av utlån til kunder. Markedsverdiene i tabellen er således ikke begrenset til maksimal kreditteksponering på det enkelte utlån eller engasjement. Banken har i all hovedsak en utlånsportefølje som er sikret med pant i fast eiendom. Der et engasjement er sikret med pant i fast eiendom er eiendomsverdien basert på en antatt markedsverdi på tidspunktet for siste vurdering av engasjementet. Antatt markedsverdi har sin bakgrunn i kjente omsetningsverdier, takster eller andre typer verddivurderinger. Innenfor bedriftsmarkedet vil objektenes kontantstrøm være retningsgivende for den vurderte markedsverdien. For alle andre typer sikkerheter inkl. driftsavhengige sikkerheter gjøres det konservative anslag knyttet til antatte markedsverdier. Prinsipper for verddivurderinger av alle de underliggende pantobjektene er beskrevet i bankens retningslinjer.

For morbank er estimert virkelig verdi på sikkerheter for utlån som er misligholdte og tapsutsatte, men ikke nedskrevet, 148,3 mill. kroner (281,4 mill. kroner i 2013). Balanseført verdi på utlån som er misligholdte og tapsutsatte, men ikke nedskrevet er 149,5 mill. kroner (243,0 mill. kroner i 2013). Estimert virkelig verdi på sikkerheter for utlån som er nedskrevet er 125,9 mill. kroner (171,1 mill. kroner i 2013) som tilsvarer balanseført verdi på utlån som er nedskrevet. Sikkerhetene består hovedsakelig av fast eiendom, men mindre beløp kan være sikret av innskudd, varer, fordringer og driftsløsøre.

AS Finansiering har 21,75% (20,76% i 2013) sikkerhetsdekning på de utlånene som er nedskrevet.

NOTE 11 - FORDELING AV UTLÅN OG GARANTIER TIL KUNDER ETTER SEKTOR, NÆRING OG GEOGRAFI

Fordeling på sektor og næring - konsern

	Brutto utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Resultatført tap	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Lønnstagere	24.693,4	21.511,4	8,6	5,1	1.250,5	1.067,9	13,0	14,3
Jordbruk, skogbruk, fiske	136,3	167,4	0,6	0,7	20,9	21,6	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	105,9	101,3	11,9	12,7	17,8	21,8	-5,3	-3,3
Bygg, anlegg	587,4	515,0	38,9	23,9	122,3	67,5	2,6	6,9
Varehandel, hotell og rest.	335,4	376,4	33,0	33,7	55,3	71,1	0,6	-3,1
Transport, kommunikasjon	60,3	81,9	9,6	11,5	6,0	6,2	-0,8	0,1
Forr.m/finans. tjenesteyting	90,3	142,8	17,7	48,3	8,6	17,1	0,6	0,3
Tj.yt. næringer ellers	450,3	469,9	12,5	14,8	21,2	14,0	1,8	-0,1
Oms. og drift av fast eiendom	2.347,7	2.528,1	33,7	31,6	96,1	64,2	12,5	0,9
Utlandet	28,0	17,8	0,0	0,1	1,7	1,6	0,2	0,2
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,6	0,0
Totalt	28.835,0	25.912,0	166,5	182,4	1.600,4	1.353,0	23,6	16,2

	Misligholdte engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger		Nedskrivninger på grupper av utlån*	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Lønnstagere	172,7	165,1	2,2	6,2	62,9	60,0	4,9	3,3
Jordbruk, skogbruk, fiske	0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	0,5	0,6	5,5	25,9	4,4	9,4	0,0	0,0
Bygg, anlegg	96,7	99,0	0,0	0,9	2,6	5,8	0,0	0,0
Varehandel, hotell og rest.	7,7	12,7	0,0	0,0	3,3	7,9	0,0	0,0
Transport, kommunikasjon	0,1	3,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Forr.m/finans. tjenesteyting	5,3	12,8	0,0	0,0	0,4	0,3	0,0	0,0
Tj.yt. næringer ellers	11,3	8,4	0,0	0,2	2,6	1,1	0,0	0,0
Oms. og drift av fast eiendom	104,4	156,2	16,0	8,1	17,1	12,1	0,0	0,0
Utlandet	1,2	0,9	0,0	0,0	0,8	0,7	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,5	40,1
Totalt	400,1	458,9	23,7	41,3	94,3	98,0	43,4	43,4

* Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder er ikke fordelt på næringer.

Fordeling på sektor og næring - morbank

	Brutto utlån		Garantier		Potensiell eksponering ved trekkfasiliteter		Resultatført tap	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Lønnstagere	14.631,7	12.479,7	8,6	5,1	761,0	666,3	0,7	1,1
Jordbruk, skogbruk, fiske	135,7	165,3	0,6	0,7	20,9	21,6	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	102,8	97,5	11,9	12,7	17,8	21,8	-5,3	-3,4
Bygg, anlegg	575,3	499,0	38,9	23,9	121,2	66,2	2,5	6,8
Varehandel, hotell og rest.	312,0	346,0	32,2	33,0	55,3	71,1	0,3	-3,4
Transport, kommunikasjon	48,6	65,0	9,6	11,5	6,0	6,2	-0,8	0,0
Forr.m/finans. tjenesteyting	79,2	133,4	17,7	48,3	19,6	16,6	0,6	0,3
Tj.yt. næringer ellers	436,4	452,0	12,5	14,8	21,2	14,0	1,7	-0,3
Oms. og drift av fast eiendom	2.718,1	2.823,3	33,7	31,6	94,8	62,8	12,5	0,7
Utlandet	17,8	13,0	0,0	0,1	1,7	1,6	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-1,6	0,0
Totalt	19.057,6	17.074,2	165,7	181,7	1.119,5	948,2	10,6	1,8

	Misligholdte Engasjement		Tapsutsatte engasjement		Individuelle nedskrivninger		Nedskrivninger på grupper av utlån*	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Lønnstagere	74,1	78,6	2,2	6,2	3,9	6,4	1,6	1,6
Jordbruk, skogbruk, fiske	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri, bergverk, kraft, vann	0,5	0,6	5,5	25,8	4,4	9,4	0,0	0,0
Bygg, anlegg	96,3	98,5	0,0	0,0	2,3	5,3	0,0	0,0
Varehandel, hotell og rest.	5,5	10,6	0,0	0,0	2,0	6,6	0,0	0,0
Transport, kommunikasjon	0,0	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forr.m/finans. tjenesteyting	5,1	12,6	0,0	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0
Tj.yt. næringer ellers	10,1	7,1	0,0	0,0	1,9	0,2	0,0	0,0
Oms. og drift av fast eiendom	104,2	155,0	16,0	8,1	17,0	11,3	0,0	0,0
Utlandet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gruppenedskr. næring	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,5	38,5
Totalt	295,8	365,1	23,7	40,1	31,7	39,3	40,1	40,1

* Nedskrivninger på grupper av utlån til kunder er ikke fordelt på næringer.

Fordeling på geografi

Konsern Utlån		Konsern Garantier			Morbank Utlån		Morbank Garantier	
2014	2013	2014	2013		2014	2013	2014	2013
4.398,4	4.488,9	41,7	35,0	Drammen	3.638,2	3.650,9	41,7	35,0
2.420,7	2.385,6	28,6	18,2	Nedre Eiker	1.744,7	1.695,9	28,6	18,2
1.878,2	1.892,7	24,1	34,8	Øvre Eiker	1.423,6	1.420,0	24,1	34,8
2.287,4	2.097,2	22,2	52,5	Buskerud for øvrig	1.767,9	1.573,3	22,2	52,5
5.528,1	4.534,2	26,7	15,8	Oslo	3.470,1	2.843,4	25,9	15,1
5.336,7	4.563,1	10,3	20,4	Akershus	3.300,2	2.755,4	10,3	20,4
2.324,6	2.156,2	12,8	5,4	Vestfold	1.638,2	1.460,8	12,8	5,4
1.228,2	1.069,0	0,1	0,2	Østfold	688,3	511,3	0,1	0,2
3.404,7	2.707,3	0,0	0,0	Resten av landet	1.368,6	1.150,2	0,0	0,0
28,0	17,8	0,0	0,1	Utlandet	17,8	13,0	0,0	0,1
28.835,0	25.912,0	166,5	182,4	Totalt	19.057,6	17.074,2	165,7	181,7

NOTE 12 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
22,3	26,1	Leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0
2.699,5	2.561,5	Kasse-/drifts- og brukskreditter	2.088,7	2.003,0
255,9	116,2	Byggelån	255,9	116,2
25.857,3	23.208,2	Nedbetalingslån	16.713,0	14.955,0
28.835,0	25.912,0	Brutto utlån til og fordringer på kunder	19.057,6	17.074,2
93,8	97,0	Individuelle nedskrivninger	31,2	38,3
43,4	43,4	Nedskrivninger på grupper av utlån	40,1	40,1
28.697,8	25.771,6	Netto utlån til og fordringer på kunder	18.986,3	16.995,8

NOTE 13 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KUNDER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
Individuelle nedskrivninger				
98,0	105,4	Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	39,3	51,3
10,3	7,7	- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	6,8	3,6
9,6	4,8	+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	4,4	0,4
22,0	22,1	+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	9,4	5,5
25,0	26,6	- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	14,6	14,3
94,3	98,0	= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12. *	31,7	39,3
Nedskrivninger på grupper av utlån				
43,4	43,4	Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	40,1	40,1
0,0	0,0	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
43,4	43,4	= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	40,1	40,1
Periodens tapskostnader				
-3,7	-7,4	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-7,6	-12,0
0,0	0,0	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
17,7	9,8	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	14,2	5,7
11,0	11,6	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,9	0,7
11,9	7,0	- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	7,3	1,8
10,5	9,2	+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	10,4	9,2
23,6	16,2	= Tap på utlån og garantier	10,6	1,8
22,2	22,1	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	15,5	14,9

* Inkluderer spesifiserte avsetninger på garantiforpliktelser på MNOK 0,5 for 2014 og MNOK 1,0 for 2013. Er oppført i balansen som gjeld under "Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser".

Tap på utlån og garantier fordelt på klasser pr. 31.12.14

	PM	BM	AS Finansiering	Sum
Individuelle nedskrivninger				
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	2,2	37,1	58,7	98,0
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,9	5,9	3,5	10,3
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	4,4	5,2	9,6
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	9,4	12,6	22,0
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0,8	13,8	10,4	25,0
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12. *	0,5	31,2	62,6	94,3
Nedskrivninger på grupper av utlån				
Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	1,6	38,5	3,3	43,4
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0	0,0	0,0
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	1,6	38,5	3,3	43,4
Periodens tapskostnader				
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-1,7	-5,9	3,9	-3,7
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1,1	13,1	3,5	17,7
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,6	0,3	10,1	11,0
- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	-1,8	9,1	4,5	11,8
+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,1	10,3	0,0	10,4
= Tap på utlån og garantier	1,9	8,7	13,0	23,6

* Inkluderer spesifiserte avsetninger på garantiforpliktelser på MNOK 0,5 for 2014. Er oppført i balansen som gjeld under "Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser".

Tap på utlån og garantier fordelt på klasser pr. 31.12.13

	PM	BM	AS Finansiering	Sum
Individuelle nedskrivninger				
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	1,7	49,6	54,1	105,4
- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	1,7	1,9	4,1	7,7
+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,4	4,4	4,8
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	3,0	2,5	16,6	22,1
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0,8	13,5	12,3	26,6
= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12. *	2,2	37,1	58,7	98,0
Nedskrivninger på grupper av utlån				
Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	1,6	38,5	3,3	43,4
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0	0,0	0,0
= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	1,6	38,5	3,3	43,4
Periodens tapskostnader				
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0,5	-12,5	4,6	-7,4
+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0	0,0	0,0
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	5,7	4,1	9,8
+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,6	0,2	10,8	11,6
- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	0,3	1,6	5,1	7,0
+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,2	9,0	0,0	9,2
= Tap på utlån og garantier	1,0	0,8	14,4	16,2

* Inkluderer spesifiserte avsetninger på garantiforpliktelser på MNOK 1,0 for 2013. Er oppført i balansen som gjeld under "Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser".

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern	Konsern	Konsern	Konsern	Konsern		Morbank	Morbank	Morbank	Morbank	Morbank
2014	2013	2012	2011	2010		2014	2013	2012	2011	2010
400,1	458,9	349,8	301,8	236,1	Brutto misligholdte engasjement	295,8	365,1	265,9	229,4	162,4
85,3	82,9	83,8	78,1	102,9	- Individuelle nedskrivninger	22,7	24,4	30,2	32,9	58,9
314,8	376,0	266,0	223,7	133,2	Netto misligholdte engasjement	273,1	340,7	235,7	196,5	103,5
23,7	41,3	76,9	94,2	121,6	Brutto tapsutsatte engasjement	23,7	40,1	75,3	92,8	118,9
9,0	15,1	21,6	22,1	26,0	- Individuelle nedskrivninger	9,0	14,9	21,1	21,7	24,7
14,7	26,2	55,3	72,1	95,6	Netto tapsutsatte engasjement	14,7	25,2	54,2	71,1	94,2

Misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
Misligholdte engasjement over 90 dager				
226,3	292,4	Næringsliv	221,7	286,0
173,8	166,5	Personmarked	74,1	79,1
400,1	458,9	Brutto misligholdte engasjement	295,8	365,1
85,3	82,9	Individuelle nedskrivninger	22,7	24,4
314,8	376,0	Netto misligholdte engasjement	273,1	340,7
21%	18%	Avsetningsgrad	8%	7%
Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjement				
21,5	35,2	Næringsliv	21,5	33,9
2,2	6,1	Personmarked	2,2	6,2
23,7	41,3	Brutto tapsutsatte engasjement	23,7	40,1
9,0	15,1	Individuelle nedskrivninger	9,0	14,9
14,7	26,2	Netto tapsutsatte engasjement	14,7	25,2
38%	37%	Avsetningsgrad	38%	37%
Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement				
247,8	327,6	Næringsliv	243,2	319,9
176,0	172,6	Personmarked	76,3	85,3
423,8	500,2	Brutto misligholdte og tapsutsatte engasjement	319,5	405,2
94,3	98,0	Individuelle nedskrivninger	31,7	39,3
329,5	402,2	Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	287,8	365,9
22%	20%	Avsetningsgrad	10%	10%

NOTE 14 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER

Konsernet har leiefinansieringsavtaler med kunder. Leieavtalene er i vesentlig grad knyttet til leasing av biler og andre transportmidler, industriutstyr og maskiner. Konsernet har ikke påtatt seg risiko knyttet til restverdier.

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
3,9	4,9	Innen 1 år	0,0	0,0
15,3	20,4	Mellom 1 - 5 år	0,0	0,0
0,9	1,0	Etter 5 år	0,0	0,0
20,1	26,3	Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
2,4	4,0	Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
17,7	22,3	Netto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
3,0	4,5	Innen 1 år	0,0	0,0
14,0	16,9	Mellom 1 - 5 år	0,0	0,0
0,7	0,9	Etter 5 år	0,0	0,0
17,7	22,3	Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	0,0	0,0
1,9	2,2	Akkumulert tapsavsetning på utestående minsteleie	0,0	0,0

NOTE 15 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
7,5	8,6	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	7,5	8,6
0,0	0,0	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	2.329,7	2.093,4
7,5	8,6	Brutto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.337,2	2.102,0
0,0	0,0	Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	Nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
7,5	8,6	Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.337,2	2.102,0

NOTE 16 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Individuelle nedskrivninger		
0,0	0,0	Individuelle nedskrivninger pr. 01.01.	0,0	0,0
0,0	0,0	- Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	+ Økte individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0
0,0	0,0	+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0
0,0	0,0	- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0,0	0,0
0,0	0,0	= Individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	0,0	0,0
		Nedskrivninger på grupper av utlån		
0,0	0,0	Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 01.01.	0,0	0,0
0,0	0,0	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
0,0	0,0	= Nedskrivninger på grupper av utlån pr. 31.12.	0,0	0,0
		Periodens tapskostnader		
0,0	0,0	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	+/- Periodens endring i nedskrivninger på grupper av utlån	0,0	0,0
0,0	0,0	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	+ Periodens konstaterte tap hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	- Periodens inngang på tidligere konstaterte tap	0,0	0,0
0,0	0,0	+/- Periodens amortiseringskost nedskrivninger	0,0	0,0
0,0	0,0	= Tap på utlån og garantier	0,0	0,0
0,0	0,0	Inntektsførte renter på nedskrevne utlån	0,0	0,0

Utvikling misligholdte og tapsutsatte engasjement

Konsern 2014	Konsern 2013	Konsern 2012	Konsern 2011	Konsern 2010		Morbank 2014	Morbank 2013	Morbank 2012	Morbank 2011	Morbank 2010
0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	Brutto misligholdte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	Netto misligholdte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Brutto tapsutsatte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	- Individuelle nedskrivninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Netto tapsutsatte engasjement	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Geografisk fordeling av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner

Konsern		Konsern		Konsern Nedskrivninger på grupper av utlån			Morbank		Morbank		Morbank Nedskrivninger på grupper av utlån	
Brutto utlån		Individuelle nedskrivninger					Brutto utlån		Individuelle nedskrivninger			
2014	2013	2014	2013	2014	2013		2014	2013	2014	2013	2014	2013
7,5	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	Norge	2.337,2	2.102,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	Øvrige land	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7,5	8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	Totalt	2.337,2	2.102,0	0,0	0,0	0,0	0,0

NOTE 17 - RENTERISIKO

Renterisiko knyttet til innskudd fra og utlån til kredittinstitusjoner, innskudd fra og utlån til kunder, samt gjeld og plasseringer i sertifikater og obligasjoner, styres ved bruk av rentebytteavtaler og fastrenteavtaler. Ved innlån eller plasseringer i annen valuta inngås det som regel rente- og valutabytteavtaler slik at relevante markedsrenter er norske pengemarkedsrenter. Fordeling på valuta i tabellene refererer til fordeling på valuta i balansen.

Utlån til personkunder med flytende rente medfører i realiteten seks ukers rentebinding (Finansavtaleloven § 50, 3. ledd gir minimum seks ukers frist), mens innskudd fra kunder med flytende rente medfører to måneders rentebinding (Finansavtaleloven § 18, 2. ledd gir minimum to måneders frist).

Nedenfor vises resultatets sensitivitet for et parallelt skift i rentekurven på 1 prosentpoeng. Effekten er beregnet ut fra at et varig skift i rentekurven inntreffer på måletidspunktet 31.12.14. Sensitivitet på resultat er effekten ett år frem i tid. Tabellen viser at en umiddelbar økning i rentene på 1 prosentpoeng vil gi netto økning i resultatet det påfølgende året. Tilsvarende vil en umiddelbar reduksjon i rentene gi redusert resultat.

Tabellen "Tidspunkt frem til forventet renteendring" viser balansens fordeling med hensyn til renteendringstidspunkt. Netto eksponering viser netto rentebinding av aktiva- og passivasiden. Positive beløp for netto eksponering viser at banken i større grad har rentebinding på aktivasiden enn på passivasiden.

Rentesensitivitet - konsern pr. 31.12.14

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen
NOK	+100	21,7	0,0	-100	-21,7	0,0
EUR	+100	6,4	0,0	-100	-6,4	0,0
Andre	+100	-2,4	0,0	-100	2,4	0,0
Sum		25,7	0,0		-25,7	0,0

Rentesensitivitet - konsern pr. 31.12.13

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen
NOK	+100	23,2	0,0	-100	-23,2	0,0
EUR	+100	-2,2	0,0	-100	2,2	0,0
Andre	+100	-2,4	0,0	-100	2,4	0,0
Sum		18,6	0,0		-18,6	0,0

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.14 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						480,5	480,5
	VAL						1,0	1,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						7,5	7,5
Netto utlån til kunder	NOK	4.135,6	24.237,0		262,9			28.635,5
Sertifikater og obligasjoner	NOK	583,7	2.153,0	150,1	283,3	125,5		3.295,6
	VAL	70,3	572,5		151,3			794,1
Finansielle derivater	NOK						460,2	460,2
	VAL						35,8	35,8
Opptjente ikke forfalte renter	NOK						190,2	190,2
	VAL						0,4	0,4
Øvrige aktivaposter	NOK						457,5	457,5
Totalt		4.789,6	26.962,5	150,1	697,5	125,5	1.633,1	34.358,3
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK			210,0			0,1	210,1
Innskudd fra kunder	NOK	4.060,6	8.682,1	647,8				13.390,5
Finansielle derivater	NOK						50,3	50,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	7.112,6	9.841,0	140,6				17.094,2
	VAL	287,9						287,9
Ansvarlig lånekapital	NOK	550,0	148,4					698,4
Påløpte renter	NOK						184,7	184,7
	VAL						1,2	1,2
Øvrig gjeld	NOK							0,0
Totalt		12.011,1	18.671,5	998,4	0,0	0,0	236,3	31.917,3
Netto renteeksponering på balansen		-7.221,5	8.291,0	-848,3	697,5	125,5	1.396,8	
Kontraktssum på finansielle derivater, hvor det ikke er anvendt sikringsbokføring, som påvirker renteeksponeringen								
	NOK	175,5	337,5		-513,0			
	VAL	61,7	38,5			-100,2		
Netto eksponering		-6.984,3	8.667,0	-848,3	184,5	25,3	1.396,8	

Tabellen er basert på balanseførte verdier. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer hvor sikringsbokføring anvendes inkluderer effekten av sikringsinstrumenter.

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.13 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						356,0	356,0
	VAL						1,5	1,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						8,6	8,6
Netto utlån til kunder	NOK	4.415,4	20.855,2		437,3			25.707,9
Sertifikater og obligasjoner	NOK	827,4	2.127,6	155,3	292,1	54,2		3.456,6
	VAL					46,0		46,0
Finansielle derivater	NOK						155,3	155,3
	VAL						36,4	36,4
Opptjente ikke forfalte renter	NOK						159,9	159,9
	VAL							0,0
Øvrige aktivaposter	NOK						650,9	650,9
Totalt		5.242,8	22.982,8	155,3	729,4	100,2	1.368,6	30.579,1
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	100,0	110,0	270,0			0,1	480,1
	VAL	83,8	209,6					293,4
Innskudd fra kunder	NOK	3.910,5	8.237,8	390,9				12.539,2
Finansielle derivater	NOK						19,8	19,8
	VAL						3,0	3,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	5.390,9	8.222,2	119,7	20,0			13.752,8
	VAL	284,2						284,2
Ansvarlig lånekapital	NOK	550,0	301,3					851,3
Påløpte renter	NOK						144,9	144,9
	VAL						1,2	1,2
Øvrig gjeld	NOK							0,0
Totalt		10.319,4	17.080,9	780,6	20,0	0,0	169,0	28.369,9
Netto renteeksponering på balansen		-5.076,6	5.901,9	-625,3	709,4	100,2	1.199,6	
Kontraktssum på finansielle derivater, hvor det ikke er anvendt sikringsbokføring, som påvirker renteeksponeringen								
	NOK	250,0	277,4		-477,4	-50,0		
	VAL		38,5			-38,5		
Netto eksponering		-4.826,6	6.217,8	-625,3	232,0	11,7	1.199,6	

Tabellen er basert på balanseførte verdier. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer hvor sikringsbokføring anvendes inkluderer effekten av sikringsinstrumenter.

Rentesensitivitet - morbank pr. 31.12.14

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen
NOK	+100	12,2	0,0	-100	-12,2	0,0
EUR	+100	6,4	0,0	-100	-6,4	0,0
Andre	+100	0,0	0,0	-100	0,0	0,0
Sum		18,6	0,0		-18,6	0,0

Rentesensitivitet - morbank pr. 31.12.13

Valuta	Økning i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen	Reduksjon i basispunkter	Sensitivitet på resultatet	Sensitivitet på egenkapitalen
NOK	+100	16,4	0,0	-100	-16,4	0,0
EUR	+100	-2,2	0,0	-100	2,2	0,0
Andre	+100	0,0	0,0	-100	0,0	0,0
Sum		14,2	0,0		-14,2	0,0

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.14 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK VAL						480,5 1,0	480,5 1,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK	2.284,4	45,0				7,5	2.336,9
Netto utlån til kunder	NOK	4.240,0	14.441,9		262,8			18.944,7
Sertifikater og obligasjoner	NOK VAL	583,7 70,3	2.153,0 572,5	150,1	283,3 151,3	125,5		3.295,6 794,1
Finansielle derivater	NOK						267,3	267,3
Opptjente ikke forfalte renter	NOK VAL						147,0 0,4	147,0 0,4
Øvrige aktivaposter	NOK						1.344,8	1.344,8
Totalt		7.178,4	17.212,4	150,1	697,4	125,5	2.248,5	27.612,3
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK	249,9	0,8	210,0			8,5	469,2
Innskudd fra kunder	NOK	4.103,8	8.661,8	647,9				13.413,5
Finansielle derivater	NOK						50,3	50,3
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	4.593,6	5.517,7	140,6				10.251,9
Ansvarlig lånekapital	NOK	550,0	148,4					698,4
Påløpte renter	NOK						141,9	141,9
Øvrig gjeld	NOK							0,0
Totalt		9.497,3	14.328,7	998,5	0,0	0,0	200,7	25.025,2
Netto eksponering på balansen		-2.318,9	2.883,7	-848,4	697,4	125,5	2.047,8	
Kontraktssum på finansielle derivater, hvor det ikke er anvendt sikringsbokføring, som påvirker renteeksponeringen								
	NOK VAL	175,5 61,7	337,5 38,5		-513,0		-100,2	
Netto eksponering		-2.081,7	3.259,7	-848,4	184,4	25,3	2.047,8	

Tabellen er basert på balanseførte verdier. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer hvor sikringsbokføring anvendes inkluderer effekten av sikringsinstrumenter.

Tidspunkt frem til forventet renteendring pr. 31.12.13 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten rentebinding	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK VAL						356,0 1,5	356,0 1,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK	2.048,1	45,0				8,6	2.101,7
Netto utlån til kunder	NOK	4.369,1	12.146,2		437,3			16.952,6
Sertifikater og obligasjoner	NOK VAL	827,4	2.369,3	155,3	292,1	54,2 46,0		3.698,3 46,0
Finansielle derivater	NOK VAL						127,1 4,3	127,1 4,3
Opptjente ikke forfalte renter	NOK						132,3	132,3
Øvrige aktivaposter	NOK						1.338,1	1.338,1
Totalt		7.244,6	14.560,5	155,3	729,4	100,2	1.967,9	24.757,9
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK VAL	309,7 83,8	110,7 209,6	270,0			5,2	695,6 293,4
Innskudd fra kunder	NOK	3.923,4	8.237,8	390,9				12.552,1
Finansielle derivater	NOK VAL						19,8 3,0	19,8 3,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	3.634,2	4.087,7	119,7	20,0			7.861,6
Ansvarlig lånekapital	NOK	550,0	301,3					851,3
Påløpte renter	NOK						120,7	120,7
Øvrig gjeld	NOK							0,0
Totalt		8.501,1	12.947,1	780,6	20,0	0,0	148,7	22.397,5
Netto eksponering på balansen		-1.256,5	1.613,4	-625,3	709,4	100,2	1.819,2	
Kontraktssum på finansielle derivater, hvor det ikke er anvendt sikringsbokføring, som påvirker renteeksponeringen								
	NOK VAL	250,0	277,4 38,5		-477,4	-50,0 -38,5		
Netto eksponering		-1.006,5	1.929,3	-625,3	232,0	11,7	1.819,2	

Tabellen er basert på balanseførte verdier. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer hvor sikringsbokføring anvendes inkluderer effekten av sikringsinstrumenter.

NOTE 18 - LIKVIDITETSRISIKO

Så lenge bankens lånekunder ønsker langsiktig finansiering og bankens innskuddskunder i praksis på meget kort varsel kan disponere sine innskudd, vil det for banken oppstå en likviditetsrisiko. I tillegg er Sparebanken Øst permanent avhengig av å finansiere et gap mellom innskudd fra kunder og utlån til publikum. Sparebanken Øst har en konservativ likviditetsstrategi, og ved utgangen av 2014 anses likviditetsrisikoen som lav.

Banken har bevisst søkt å redusere likviditetsrisikoen ved blant annet å fordele innlåningen på flere kilder/instrumenter og/eller ved å balansere løpetiden for kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse. Endringer i finansmarkedet har ført til at internasjonale fundingkilder banken tidligere benyttet har blitt begrenset. Med dette har banken blitt mer avhengig av det norske obligasjonsmarkedet. Banken har en langsiktig fundingstrategi og ønsker å ha et balansert forhold mellom langsiktige og kortsiktige innlån. Rammen for kortsiktige innlån, her definert som lån med gjenstående løpetid < 1 år, er satt til 15% av konsernets forvaltningskapital. I tillegg skal likviditetsindikator 1 (Finanstilsynet) ikke være under 103% (finansiering > 1 år i % av illikvide eiendeler), med et mål om å ligge på 105%.

Tabellen nedenfor viser utfallsrommet til likviditetsindikator 1 for de to siste årene.

	31.12.	Gjennomsnitt	Høyest	Lavest
2014	107,1	108,4	110,3	105,7
2013	108,6	111,0	117,4	107,6

Fra 1. oktober 2015 innføres det et nytt likviditetskrav fra myndighetene, Liquidity Coverage Ratio (LCR). Dette skal sikre at bankene har tilstrekkelig likvider av svært høy kvalitet til å tåle en periode på 30 dager med sterk markedsuro. Innfasingen av LCR vil starte med krav om 60% fra 1. oktober 2015 og med full implementering fra 1. januar 2018.

Konsernets innskudd målt i % av netto utlån utgjør 46,7% pr. 31.12.14 mot 48,7% for ett år siden. Banken har ikke noen formulert målsetting for forholdet mellom innskudd og utlån. Øvrig finansiering skjer i markedet gjennom opptak av senior usikrede obligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett. De kommende årene stiller relativt store krav til refinansiering, og banken ønsker å ta høyde for at usikkerheten i markedet kan vende tilbake og vil derfor søke refinansiering på et tidlig tidspunkt.

Pr. 31.12.14 ville banken kunne opprettholde normal drift i henhold til vedtatt strategi uten tilførsel av ny likviditet i mer enn 20 måneder. Bankens likviditetsportefølje består i hovedsak av kontanter, verdipapirer utstedt av den norske stat, statsgaranterte obligasjoner, verdipapirer utstedt av norske kommuner og obligasjoner med fortrinnsrett. Innskudd i finansinstitusjoner uten binding teller også med. I beregningen ovenfor er det antatt forskjellige avkortningssatser i forhold til risiko og hvor god likviditet det antas å være innenfor de ulike klassene.

Kontraktsmessig løpetid

Nedenfor vises tidspunkt for konsernets forfall på finansielle eiendeler og forpliktelser. Fremtidige rentebetalinger relatert til postene er ikke hensyntatt, og det er kontraktsmessige beløp som er oppgitt. Tabellene er basert på konsernets interne rapporteringsformat.

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.14 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						480,5	480,5
	VAL						1,0	1,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						7,5	7,5
Netto utlån til kunder	NOK	64,1	21,7	1.241,7	4.916,1	22.393,6		28.637,2
Sertifikater og obligasjoner	NOK	100,0	175,0	745,0	2.501,0	395,0		3.916,0
	VAL					113,0		113,0
Finansielle derivater	NOK			44,4	132,9	282,9		460,2
	VAL				35,8			35,8
Opptjente ikke forfalte renter	NOK	73,5	23,9	92,7				190,1
	VAL	0,4						0,4
Øvrige aktivaposter	NOK			117,6			461,5	579,1
Totale innbetalinger		238,0	220,6	2.241,4	7.585,8	23.184,5	950,5	34.420,9
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK			60,0	150,0		0,1	210,1
Innskudd fra kunder	NOK	100,3	831,5	608,7	17,8		11.832,2	13.390,5
Finansielle derivater	NOK		0,1		26,7			26,8
	VAL					23,5		23,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	336,5		2.159,0	11.150,0	3.000,0		16.645,5
	VAL				287,9			287,9
Ansvarlig lånekapital	NOK				700,0			700,0
Påløpte renter	NOK	52,5	41,2	91,0				184,7
	VAL	1,2						1,2
Øvrig gjeld	NOK			216,0				216,0
Totale utbetalinger		490,5	872,8	3.134,7	12.332,4	3.023,5	11.832,3	31.686,2
Netto eksponering		-252,5	-652,2	-893,3	-4.746,6	20.161,0	-10.881,8	
Lånetilsagn		82,9						82,9
Ubenyttet kreditt				171,4	1.254,7		174,3	1.600,4
Garantier						100,0	166,5	266,5

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.13 - konsern

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						356,0	356,0
	VAL						1,5	1,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK						8,6	8,6
Netto utlån til kunder	NOK	122,7	34,0	799,0	4.680,5	20.074,2		25.710,4
Sertifikater og obligasjoner	NOK	100,0	70,0	241,0	2.695,3	325,0		3.431,3
	VAL					41,9		41,9
Finansielle derivater	NOK			4,7	110,7	41,0		156,4
	VAL			4,3	32,1			36,4
Opptjente ikke forfalte renter	NOK	73,8	9,4	77,2				160,4
Øvrige aktivaposter	NOK		3,8	42,3	3,4		650,9	700,4
Totale innbetalinger		296,5	117,2	1.168,5	7.522,0	20.482,1	1.017,0	30.603,3
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK		110,0	60,0	310,0		0,1	480,1
	VAL			293,4				293,4
Innskudd fra kunder	NOK	95,6	580,7	840,4	15,3		11.007,2	12.539,2
Finansielle derivater	NOK				18,1	2,9		21,0
	VAL			3,0				3,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	206,5	216,5	300,0	10.375,0	2.500,0		13.598,0
	VAL				256,5			256,5
Ansvarlig lånekapital	NOK			300,0	550,0			850,0
Påløpte renter	NOK	51,0	27,3	67,3				145,6
	VAL	1,2						1,2
Øvrig gjeld	NOK			192,6				192,6
Totale utbetalinger		354,3	934,5	2.056,7	11.524,9	2.502,9	11.007,3	28.380,6
Netto eksponering		-57,8	-817,3	-888,2	-4.002,9	17.979,2	-9.990,3	
Lånetilsagn		118,4	91,7			105,0		315,1
Ubenyttet kreditt				89,4	1.074,2		189,4	1.353,0
Garantier						100,0	182,4	282,4

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.14 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Kontanter og fordringer på sentralbanker	NOK						480,5	480,5
	VAL						1,0	1,0
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK			923,9		45,0	1.367,9	2.336,8
Netto utlån til kunder	NOK	64,1	21,6	900,4	2.539,1	15.421,2		18.946,4
Sertifikater og obligasjoner	NOK	100,0	175,0	745,0	2.501,0	395,0		3.916,0
	VAL					113,0		113,0
Finansielle derivater	NOK			44,4	129,8	93,1		267,3
Opptjente ikke forfalte renter	NOK	49,4	5,0	92,6				147,0
	VAL	0,4						0,4
Øvrige aktivaposter	NOK			19,1			1.344,9	1.364,0
Totale innbetalinger		213,9	201,6	2.725,4	5.169,9	16.067,3	3.194,3	27.572,4
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK			60,0	150,0		259,2	469,2
Innskudd fra kunder	NOK	100,3	831,5	606,8			11.875,0	13.413,6
Finansielle derivater	NOK		0,1		26,7			26,8
	VAL					23,5		23,5
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	336,5		1.704,0	7.000,0	950,0		9.990,5
Ansvarlig lånekapital	NOK				700,0			700,0
Påløpte renter	NOK	36,4	14,5	91,0				141,9
Øvrig gjeld	NOK			139,0				139,0
Totale utbetalinger		473,2	846,1	2.600,8	7.876,7	973,5	12.134,2	24.904,5
Netto eksponering		-259,3	-644,5	124,6	-2.706,8	15.093,8	-8.939,9	
Lånetilsagn		41,2						41,2
Ubenyttet kreditt				1.247,5	757,6		330,0	2.335,1
Garantier						100,0	165,7	265,7

Gjenværende kontraktsmessig løpetid pr. 31.12.13 - morbank

		Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Eiendeler								
Konter og fordringer på sentralbanker	NOK						356,0	356,0
	VAL						1,5	1,5
Netto utlån til kredittinstitusjoner	NOK			663,6		45,0	1.393,1	2.101,7
Netto utlån til kunder	NOK	122,7	28,3	769,8	2.103,9	13.930,5		16.955,2
Sertifikater og obligasjoner	NOK	100,0	70,0	241,0	2.937,0	325,0		3.673,0
	VAL					41,9		41,9
Finansielle derivater	NOK			4,7	107,2	16,4		128,3
	VAL			4,3				4,3
Opptjente ikke forfalte renter	NOK	50,2	5,1	77,0				132,3
Øvrige aktivaposter	NOK		3,8	16,2	3,4		1.338,1	1.361,5
Totale innbetalinger		272,9	107,2	1.776,6	5.151,5	14.358,8	3.088,7	24.755,7
Gjeld								
Gjeld til kredittinstitusjoner	NOK		110,0	60,0	310,0		215,6	695,6
	VAL			293,4				293,4
Innskudd fra kunder	NOK	95,6	580,7	838,7			11.037,1	12.552,1
Finansielle derivater	NOK				18,1	2,9		21,0
	VAL			3,0				3,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	NOK	206,5	216,5	300,0	6.275,0	750,0		7.748,0
Ansvarlig lånekapital	NOK			300,0	550,0			850,0
Påløpte renter	NOK	38,0	15,4	67,3				120,7
Øvrig gjeld	NOK			118,9				118,9
Totale utbetalinger		340,1	922,6	1.981,3	7.153,1	752,9	11.252,7	22.402,7
Netto eksponering		-67,2	-815,4	-204,7	-2.001,6	13.605,9	-8.164,0	
Lånetilsagn		89,5				105,0		194,5
Ubenyttet kreditt				1.425,7	669,5		309,9	2.405,1
Garantier						100,0	181,7	281,7

Finansielle forpliktelser

Nedenfor vises banken og konsernets finansielle forpliktelser til nominell verdi. Alle forpliktelser er lagt til kategorien for første mulige utbetaling der kontraktsmessig betalingsdato ikke er gitt. Forpliktelsene er inklusiv fremtidige rentebetalinger, og det er forpliktelsens hovedstol som er oppgitt. Rentesatser og valutakurser er pr. 31.12.14. Forpliktelser relatert til derivater er vist på egen linje, samt at relaterte innstrømmer fra derivatene er vist under hver tabell.

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.14 - konsern

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner			66,0	156,9		0,1	223,0
Innskudd fra kunder	11.932,6	833,9	617,3	17,8			13.401,6
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	346,6	98,7	2.530,6	12.505,1	3.338,5		18.819,5
Andre forpliktelser			216,0				216,0
Ansvarlig lånekapital	3,6		11,2	741,9			756,7
Lånetilsagn	82,9						82,9
Ubenyttet kreditt	1.600,4						1.600,4
Garantier					100,0	166,5	266,5
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	13.966,1	932,6	3.441,1	13.421,7	3.438,5	166,6	35.366,6
Finansielle derivater (utstrømmer)	13,9	33,9	120,6	421,2	186,0		775,6
Finansielle forpliktelser	13.980,0	966,5	3.561,7	13.842,9	3.624,5	166,6	36.142,2
Finansielle derivater (innstrømmer)	11,4	14,2	229,1	629,5	346,3		1.230,5

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.13 - konsern

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,8	110,9	362,4	324,3		0,1	798,5
Innskudd fra kunder	11.105,6	599,3	875,5				12.580,4
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	255,3	241,8	898,3	11.894,4	2.853,5		16.143,3
Andre forpliktelser			195,8				195,8
Ansvarlig lånekapital			333,8	644,1			977,9
Lånetilsagn	118,4	91,7			105,0		315,1
Ubenyttet kreditt	1.353,0						1.353,0
Garantier					100,0	182,4	282,4
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	12.833,1	1.043,7	2.665,8	12.862,8	3.058,5	182,5	32.646,4
Finansielle derivater (utstrømmer)	10,9	31,8	117,0	370,2	196,5		726,4
Finansielle forpliktelser	12.844,0	1.075,5	2.782,8	13.233,0	3.255,0	182,5	33.372,8
Finansielle derivater (innstrømmer)	4,0	7,1	240,1	654,5	337,4		1.243,1

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.14 - morbank

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner			66,0	156,9		259,2	482,1
Innskudd fra kunder	11.975,5	833,9	615,4				13.424,8
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	336,5	56,4	1.977,8	7.671,5	1.005,3		11.047,5
Andre forpliktelser			139,0				139,0
Ansvarlig lånekapital	3,6		11,2	741,9			756,7
Lånetilsagn	41,2						41,2
Ubenyttet kreditt	2.335,1						2.335,1
Garantier					100,0	165,7	265,7
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	14.691,9	890,3	2.809,4	8.570,3	1.105,3	424,9	28.492,1
Finansielle derivater (utstrømmer)	10,8	30,0	99,5	299,7	43,0		483,0
Finansielle forpliktelser	14.702,7	920,3	2.908,9	8.870,0	1.148,3	424,9	28.975,1
Finansielle derivater (innstrømmer)	10,0	8,8	190,7	475,0	73,3		757,8

Forfallsanalyse av finansielle forpliktelser pr. 31.12.13 - morbank

	Inntil 1 mnd	Fra 1-3 mnd	Fra 3 mnd til 1 år	Fra 1-5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,8	110,9	362,4	324,3		215,7	1.014,1
Innskudd fra kunder	11.135,6	599,4	875,5				12.610,5
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	247,9	219,6	578,8	7.013,0	811,4		8.870,7
Andre forpliktelser			352,4				352,4
Ansvarlig lånekapital			333,8	644,1			977,9
Lånetilsagn	89,5				105,0		194,5
Ubenyttet kreditt	2.405,1						2.405,1
Garantier					100,0	181,7	281,7
Finansielle forpliktelser ekskl. derivater	13.878,9	929,9	2.502,9	7.981,4	1.016,4	397,4	26.706,9
Finansielle derivater (utstrømmer)	7,8	30,9	104,9	298,8	47,6		490,0
Finansielle forpliktelser	13.886,7	960,8	2.607,8	8.280,2	1.064,0	397,4	27.196,9
Finansielle derivater (innstrømmer)	2,6	1,7	201,7	500,0	64,4		770,4

NOTE 19 - VALUTARISIKO

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.14

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapital	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapital
EUR	+10	0,2	0,0	-10	-0,2	0,0
USD	+10	0,6	0,0	-10	-0,6	0,0
Sum		0,8	0,0		-0,8	0,0

Markedsrisiko knyttet til valutarisiko pr. 31.12.13

Valuta	Økning i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapital	Reduksjon i valutakurs %	Effekt på resultat før skatt	Effekt på egenkapital
EUR	+10	0,5	0,0	-10	-0,5	0,0
USD	+10	0,6	0,0	-10	-0,6	0,0
Sum		1,1	0,0		-1,1	0,0

Banken har en lav valutaeksponering. Pr. 31.12.14 var bankens åpne nettoposisjon MNOK 8,2 (MNOK 10,7 pr. 31.12.13). Disse posisjonene er i EUR og USD. Normalt vil plasseringer og innlån i valuta dekkes av en motgående posisjon, oftest ved bruk av valutabytteavtaler og lignende derivater. Se for øvrig note 21 Finansielle derivater.

NOTE 20 - KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Konsern pr. 31.12.14

	Virkelig verdi over resultatet					
		Utpekt til				
	Holdt for omsetning	virkelig verdi	Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	481,5	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	7,5	7,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	28.697,8	28.697,8
Sertifikater, obligasjoner m.v. til virkelig verdi	3.470,0	434,0	0,0	0,0	0,0	3.904,0
Aksjer og andeler	29,5	0,0	428,0	0,0	0,0	457,5
Finansielle derivater**	604,1	0,0	0,0	0,0	0,0	604,1
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	205,8	0,0	205,8
Sum finansielle eiendeler	4.103,6	434,0	428,0	205,8	29.186,8	34.358,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	210,5	210,5
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	13.397,0	13.397,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	17.549,9	17.549,9
Finansielle derivater**	56,8	0,0	0,0	0,0	0,0	56,8
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	703,1	703,1
Sum finansiell gjeld	56,8	0,0	0,0	0,0	31.860,5	31.917,3

* Inkluderer sikret gjeld.

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes.

Konsern pr. 31.12.13

	Virkelig verdi over resultatet					Totalt
	Holdt for omsetning	Utpekt til virkelig verdi	Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	357,5	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	8,6	8,6
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	25.771,6	25.771,6
Sertifikater, obligasjoner m.v. til virkelig verdi	2.599,5	714,8	0,0	0,0	0,0	3.314,3
Aksjer og andeler	23,5	0,0	627,4	0,0	0,0	650,9
Finansielle derivater**	270,2	0,0	0,0	0,0	0,0	270,2
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	206,0	0,0	206,0
Sum finansielle eiendeler	2.893,2	714,8	627,4	206,0	26.137,7	30.579,1
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	775,6	775,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	12.546,8	12.546,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	14.156,2	14.156,2
Finansielle derivater**	27,2	0,0	0,0	0,0	0,0	27,2
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	864,1	864,1
Sum finansiell gjeld	27,2	0,0	0,0	0,0	28.342,7	28.369,9

* Inkluderer sikret gjeld.

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes.

Morbank pr. 31.12.14

	Virkelig verdi over resultatet					Totalt
	Holdt for omsetning	Utpekt til virkelig verdi	Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	481,5	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	2.337,2	2.337,2
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	18.986,3	18.986,3
Sertifikater, obligasjoner m.v. til virkelig verdi	3.470,0	434,0	0,0	0,0	0,0	3.904,0
Aksjer og andeler	29,5	0,0	428,0	0,0	0,0	457,5
Finansielle derivater**	352,7	0,0	0,0	0,0	0,0	352,7
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	205,8	0,0	205,8
Sum finansielle eiendeler	3.852,2	434,0	428,0	205,8	21.805,0	26.725,0
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	469,6	469,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	13.420,0	13.420,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	10.375,7	10.375,7
Finansielle derivater**	56,8	0,0	0,0	0,0	0,0	56,8
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	703,1	703,1
Sum finansiell gjeld	56,8	0,0	0,0	0,0	24.968,4	25.025,2

* Inkluderer sikret gjeld.

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes.

Morbank pr. 31.12.13

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg	Holdt til forfall	Amortisert kost*	Totalt
	Holdt for omsetning	Utpekt til virkelig verdi				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0,0	0,0	0,0	0,0	357,5	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	2.102,0	2.102,0
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	16.995,8	16.995,8
Sertifikater, obligasjoner m.v. til virkelig verdi	2.841,8	714,8	0,0	0,0	0,0	3.556,6
Aksjer og andeler	23,5	0,0	627,4	0,0	0,0	650,9
Finansielle derivater**	201,9	0,0	0,0	0,0	0,0	201,9
Sertifikater og obligasjoner, holdes til forfall	0,0	0,0	0,0	206,0	0,0	206,0
Sum finansielle eiendeler	3.067,2	714,8	627,4	206,0	19.455,3	24.070,7
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0	0,0	0,0	991,1	991,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	0,0	0,0	0,0	12.559,7	12.559,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	0,0	0,0	0,0	7.955,4	7.955,4
Finansielle derivater**	27,2	0,0	0,0	0,0	0,0	27,2
Ansvarlig lånekapital	0,0	0,0	0,0	0,0	864,1	864,1
Sum finansiell gjeld	27,2	0,0	0,0	0,0	22.370,3	22.397,5

* Inkluderer sikret gjeld.

** Inkluderer derivater hvor sikringsbokføring anvendes.

NOTE 21 - FINANSIELLE DERIVATER

For konsernets obligasjonslån med fastrente og obligasjonslån i utenlandsk valuta er det inngått rente- og valutaderivater for å redusere rente- og valutarisiko. Sikringsforholdet er en-til-en og sikringsbokføring benyttes. Det er ikke regnskapsført vesentlig ineffektivitet i sikringene i 2014 og 2013. Verdiendring på finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring er MNOK 310,3 (MNOK 16,1 i 2013) med tilsvarende motsatt verdiendring på sikrede objekter. For resultatført verdiendring, gevinst/tap vises det til note 29.

Konsernet har i tillegg inngått rente- og valutaderivater for å redusere øvrig rente- og valutarisiko uten anvendelse av regler for sikringsbokføring.

Garanti overfor Eksportfinans ASA

Banken deltar i portfolio hedge agreement (PHA-garanti) overfor Eksportfinans ASA. Tilsvarende bankens eierandel i selskapet har banken stilt en garanti på MNOK 242 for andel av Eksportfinans ASA sin verdipapirportefølje pr. 29.02.08. Garantien er et derivat og virkelig verdi baseres på verdiutvikling i garantert portefølje. PHA-avtalen forutsetter årlige utvekslingsoppgjør av derivatets verdi.

For å begrense risikoen i PHA-garantien er det inngått en kontragaranti med en stor nordisk bank som reduserer dette garantiansvaret til MNOK 100. Kontragarantien forutsetter deling av positiv verdi på PHA-garantien.

Konsern 2014			Morbank 2014		
Virkelig verdi			Virkelig verdi		
Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Finansielle derivater til virkelig verdi i resultatet					
3,1	0,1	0,0	3,1	0,1	0,0
100,2	0,0	23,5	100,2	0,0	23,5
103,3	0,1	23,5	103,3	0,1	23,5
Sum valutainstrumenter					
727,9	0,0	33,3	727,9	0,0	33,3
500,0	0,1	0,0	500,0	0,1	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.227,9	0,1	33,3	1.227,9	0,1	33,3
Sum renteinstrumenter					
242,0	10,0	0,0	242,0	10,0	0,0
242,0	10,0	0,0	242,0	10,0	0,0
Sum andre derivater					
Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring					
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
252,1	35,8	0,0	0,0	0,0	0,0
252,1	35,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum valutainstrumenter					
6.245,0	558,1	0,0	4.745,0	342,5	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6.245,0	558,1	0,0	4.745,0	342,5	0,0
Sum renteinstrumenter					
604,1	56,8	Sum derivater	352,7	56,8	

* Beløpet på MNOK 10,0 er netto positiv verdiutvikling i garantert portefølje pr. 31.12.14 etter at årlig utvekslingsbeløp er fratrasket. Derivatets underliggende verdi, ikke hensyntatt utvekslingsbeløp, var positiv med MNOK 41,4 pr. 31.12.14. Som følge av positiv verdi på PHA-garantien er det balanseført MNOK 18,8 under andre forpliktelser i henhold til inngått kontragaranti.

Konsern 2013 Virkelig verdi			Morbank 2013 Virkelig verdi		
Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Finansielle derivater til virkelig verdi i resultatet					
			Valutainstrumenter		
0,0	0,0	0,0	Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0
38,5	0,0	6,6	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	38,5	6,6
38,5	0,0	6,6	Sum valutainstrumenter	38,5	6,6
			Renteinstrumenter		
527,4	0,0	14,8	Rentebytteavtaler (renteswapper)	527,4	14,8
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0
527,4	0,0	14,8	Sum renteinstrumenter	527,4	14,8
242,0	10,3	0,0	Garanti overfor Eksportfinans ASA*	242,0	0,0
242,0	10,3	0,0	Sum andre derivater	242,0	0,0
Finansielle derivater anvendt for sikringsbokføring					
			Valutainstrumenter		
0,0	0,0	0,0	Valutaterminer (forwards)	0,0	0,0
544,2	36,4	3,0	Valutabytteavtaler (valutaswapper)	292,1	3,0
544,2	36,4	3,0	Sum valutainstrumenter	292,1	3,0
			Renteinstrumenter		
5.195,5	223,5	2,8	Rentebytteavtaler (renteswapper)	4.295,5	2,8
0,0	0,0	0,0	Rentebytteavtaler (FRA)	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	Standardiserte rentebytteavtaler (futures)	0,0	0,0
5.195,5	223,5	2,8	Sum renteinstrumenter	4.295,5	2,8
270,2	27,2	Sum derivater	201,9	27,2	

* Beløpet på MNOK 10,3 er netto positiv verdiutvikling i garantert portefølje pr. 31.12.13 etter at årlig utvekslingsbeløp er fratrasket. Derivatets underliggende verdi, ikke hensyntatt utvekslingsbeløp, var positiv med MNOK 22,4 pr. 31.12.13. Som følge av positiv verdi på PHA-garantien er det balanseført MNOK 10,2 under andre forpliktelser i henhold til inngått kontraggaranti.

NOTE 22 - MOTREGNING FINANSIELLE INSTRUMENTER

Konsernets motregningsadgang følger alminnelige regler i norsk lov. Mot finansielle institusjoner er det inngått standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler som gir partene motregningsrett ved eventuelt mislighold. Det er i tillegg inngått tilleggsavtaler om sikkerhetstillegg (CSA). Det er ikke foretatt motregning i balanseførte beløp i henhold til opplysningskravet om motregning.

I morbanken foreligger det ingen avtaler om motregningsrett ved eventuelt mislighold eller inngåtte CSA avtaler.

Konsern Pr. 31.12.14 var eksponeringen som følger:	Brutto beløp	Motregnet	Balanseført beløp	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Finansielle derivater eiendeler	251,4	0,0	251,4	0,0	251,4
Finansielle derivater gjeld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Konsern Pr. 31.12.13 var eksponeringen som følger:	Brutto beløp	Motregnet	Balanseført beløp	Beløp som er gjenstand for nettooppgjør	Beløp etter mulig nettooppgjør
Finansielle derivater eiendeler	68,3	0,0	68,3	0,0	68,3
Finansielle derivater gjeld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

NOTE 23 - FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Finansielle eiendeler og forpliktelser i balansen er målt til virkelig verdi med unntak av utlån og fordringer, innskudd, obligasjoner klassifisert i kategorien holde til forfall, innlån og utstedte verdipapirer.

Verdsettelse av finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi

Generelt

Banken bruker følgende verdsettelseshierarki for å fastsette virkelig verdi på finansielle instrumenter:

Nivå 1: Observerbare omsetningskurser i aktive markeder.

Nivå 2: Observerbare omsetningskurser i mindre aktive markeder eller bruk av input som er observerbar, enten direkte eller indirekte.

Nivå 3: Verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Kontanter og fordringer på sentralbanker

Kontanter og fordringer på sentralbanker er plassert i nivå 1. Virkelig verdi er basert på noterte priser i aktivt marked.

Netto utlån

Virkelig verdi av utlån med fast rente som er verdsatt til amortisert kost i balansen, er verdsatt til neddiskonterte kontantstrømmer med basis i gjeldende markedsrenter for lån med samme gjenværende løpetid. Virkelig verdi av bankens øvrige utlånsportefølje med flytende rente er gjenstand for påvirkning av endret rentenivå og kredittmargin, men vil kunne reprises løpende med kort frist. Finansavtaleloven gir adgang til reprising med 6 ukers frist (mindre ved store endringer i bankens innlånsrente). Bankens vurdering av beste estimat for den øvrige utlånsporteføljen er at amortisert kost gir en god tilnærming til virkelig verdi. Virkelig verdi av netto utlån til og fordringer på kunder er klassifisert i nivå 3.

Virkelig verdi av netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner er klassifisert i nivå 3. Dette er utlån og fordringer uten løpetid og virkelig verdi er vurdert etter lik metode som bankens øvrige utlånsportefølje med flytende rente.

Sertifikater og obligasjoner

Banken har verddivurdert sertifikatporteføljen på grunnlag av omsetninger og observerbare kredittspreader i markedet. Ingen sertifikater har rating lavere enn investment grade. Med få sertifikater i porteføljen og kort gjenstående løpetid, antas det at verddivurderingene vil være rimelig konsistente med andres vurderinger.

I verddivurderingen av bankens obligasjonsportefølje har vi vurdert mulige ubalanser i markedet, og om det kan ligge ulike motiver bak de transaksjoner som har funnet sted. Det har blitt hentet inn kursestimater og kredittspreadvurderinger fra forskjellige uavhengige meglerhus, samt ligningskurser. Banken har tatt hensyn til, og vurdert, kjente transaksjonspriser der dette har vært tilgjengelig.

Som hovedprinsipp har banken verddivurdert på grunnlag av observerbare transaksjoner. Der dette ikke har vært mulig er det benyttet kursanslag eller kredittspreadvurderinger basert på andre sertifikater og obligasjoner med tilsvarende egenskaper og løpetid.

Banken mener at benyttede verdianslag ligger innenfor rimelige intervaller for virkelig verdi, og at kreditt- og likviditetsrisikoutviklingen er hensyntatt i anvendelsen av vårt skjønn der dette har vært nødvendig. De benyttede prisene representerer etter bankens oppfatning beste estimat på verdipapirenes virkelige verdi.

Hele bankens sertifikat- og obligasjonsbeholdning er plassert i prisingshierarkiets nivå 2. Dette begrunnes med at det ikke er stor nok omsetning i noen av de børsnoterte instrumentene slik at man til enhver tid kan lese av en markedspris.

Aksjer og andeler

Dersom det ikke eksisterer noterte priser i et aktivt marked, benyttes alternative verdsettelsesteknikker. Slike teknikker omfatter bruk av nylige markedstransaksjoner priset til armlengdes avstand, sammenligning med markedsverdien til tilsvarende finansielle instrumenter og neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Som en kalibreringstest på rimeligheten av anslaget på virkelig verdi benyttes multiplikatormodeller som pris/bok-modellen og pris/resultat-modellen for å kontrollere at verdsettelsesmodellene henger sammen med markedsdata.

Om ikke samme informasjon er tilgjengelig ved hvert verdsettelsestidspunkt undersøkes det om det er vesentlige endringer i de faktorer som er vesentlige for verdsettelsen. Dersom endringene er små, antas det at virkelig verdi er uendret fra forrige måling.

Dersom den virkelige verdien av et finansielt instrument anses klart upålitelig måles instrumentet til kostpris. Den virkelige verdien på et finansielt instrument anses som klart upålitelig når følgende to faktorer er oppfylt: Variabiliteten av rimelige verdiestimater er signifikant og sannsynligheten til de ulike verdiestimaterne ikke kan anslås pålitelig.

Pr. 31.12.14 verdsetter banken egenkapitalinstrumenter på alle nivåer i hierarkiet. Noen aksjer er børsnoterte og har stor daglig omsetning og klassifiseres derfor i nivå 1. Andre er børsnoterte med lav omsetning, og disse er klassifisert under nivå 2. Under nivå 3 ligger det aksjer i lokale selskap og andre unoterte selskap hvor det er minimal omsetning og alternative verdsettelsesteknikker må anvendes for å fastsette virkelig verdi.

Derivater

Sparebanken Øst har kun derivater der virkelig verdi er basert på observerbare rentekurver og valutakurser, og er følgelig plassert i prisingshierarkiets nivå 2.

Gjeld til kredittinstitusjoner

Gjeld til kredittinstitusjoner er vurdert på nivå 2. Kort gjenstående løpetid sammen med avdragsprofilen på gjelden gjør at virkelig verdi er vurdert lik pålydende.

Innskudd fra kunder

Innskudd fra kunder er klassifisert under nivå 2. Bankens innskudd er i hovedsak med kort eller uten løpetid og virkelig verdi vurderes lik pålydende verdi.

Verdipapirgjeld

Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital er klassifisert under nivå 2. Disse følger samme måleprinsipper som obligasjoner og sertifikater på eiendelsiden.

31.12.14 - konsern	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	481,5	0,0	0,0	481,5	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	7,5	7,5	7,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	28.703,4	28.703,4	28.697,8
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	221,4	0,0	221,4	205,8
Sum eiendeler til amortisert kost	481,5	221,4	28.710,9	29.413,8	29.392,6
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	210,5	0,0	210,5	210,5
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	13.397,0	0,0	13.397,0	13.397,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	17.746,2	0,0	17.746,2	17.549,9
Ansvarlig lånekapital	0,0	709,2	0,0	709,2	703,1
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	32.062,9	0,0	32.062,9	31.860,5
Virkelig verdi					
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	3.904,0	0,0	3.904,0	3.904,0
Aksjer, andeler og andre verdipapirer					
- til virkelig verdi over resultatet	10,0	19,5	0,0	29,5	29,5
- tilgjengelig for salg	0,0	0,0	428,0	428,0	428,0
Finansielle derivater	0,0	604,1	0,0	604,1	604,1
Sum eiendeler til virkelig verdi	10,0	4.527,6	428,0	4.965,6	4.965,6
Finansielle derivater	0,0	56,8	0,0	56,8	56,8
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	56,8	0,0	56,8	56,8

Bevegelse i nivå 3	Virkelig verdi
Balanse pr. 01.01.14	627,4
Netto gevinster	147,0
Kjøp av aksjer	0,7
Avhending	256,8
Verdiendring	-90,2
Overført fra nivå 1 og 2	0,0
Balanse pr. 31.12.14	428,0

Aksjer og andeler

Avgang i nivå 3 i 2014 omfatter salg av bankens eierandel i Nets Holding AS samt nedsalg i Frende Holding AS, begge klassifisert som tilgjengelig for salg. Samlet vederlag for bankens eierandel i Nets Holding AS er totalt MNOK 231,1. Den realiserte gevinsten utgjør MNOK 134,7 og er innregnet i "Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle investeringer" i ordinært resultat, mens verdiendring som tidligere er ført i totalresultatet, er reversert. Samlet vederlag ved nedsalg i Frende Holding AS utgjør MNOK 25,1. Den realiserte gevinsten utgjør MNOK 11,7 og er innregnet i "Netto verdiendringer og gevinst/tap på finansielle investeringer" i ordinært resultat, mens tilsvarende beløp er reversert i totalresultatet.

Verdsettelse av aksjene i Frende Holding AS er basert på omsetningskurs ved siste kjente transaksjon og utgjør MNOK 200,8.

Aksjene i Eksportfinans ASA er balanseført med MNOK 208,3. Verdssettelsen av aksjene i Eksportfinans ASA har tatt utgangspunkt i bankens andel av bokført egenkapital i Eksportfinans ASA nedjustert for effekten fra urealiserte gevinster på selskapets langsiktige innlån. En samlet vurdering tilsier at det ikke foreligger grunnlag for revurdering av aksjeposten pr. 31.12.14. Bankaksjer prises generelt under bok.

31.12.13 - konsern	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	357,5	0,0	0,0	357,5	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	8,6	8,6	8,6
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	25.781,0	25.781,0	25.771,6
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	220,9	0,0	220,9	206,0
Sum eiendeler til amortisert kost	357,5	220,9	25.789,6	26.368,0	26.343,7
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	775,6	0,0	775,6	775,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	12.546,8	0,0	12.546,8	12.546,8
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	14.316,0	0,0	14.316,0	14.156,2
Ansvarlig lånekapital	0,0	864,7	0,0	864,7	864,1
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	28.503,1	0,0	28.503,1	28.342,7
Virkelig verdi					
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	3.314,3	0,0	3.314,3	3.314,3
Aksjer, andeler og andre verdipapirer					
- til virkelig verdi over resultatet	6,8	16,7	0,0	23,5	23,5
- tilgjengelig for salg	0,0	0,0	627,4	627,4	627,4
Finansielle derivater	0,0	270,2	0,0	270,2	270,2
Sum eiendeler til virkelig verdi	6,8	3.601,2	627,4	4.235,4	4.235,4
Finansielle derivater	0,0	27,2	0,0	27,2	27,2
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	27,2	0,0	27,2	27,2

Bevegelse i nivå 3	Virkelig verdi
Balanse pr. 01.01.13	454,6
Tilgang/kjøp	0,0
Avhending	4,0
Verdiendring	176,8
Overført fra nivå 1 og 2	0,0
Balanse pr. 31.12.13	627,4

Aksjer og andeler

Avgang i nivå 3 i 2013 på MNOK 4,0 gjelder tilbakebetaling av innbetalt kapital i forbindelse med avvikling av selskap. Positiv verdiendring på MNOK 176,8 tilhører kategorien tilgjengelig for salg. Herav utgjør MNOK 1,9 nedskrivning og er innregnet i "Netto verdiendring og gevinst/tap på finansielle investeringer" over resultatet, mens MNOK 178,8 er netto positiv verdiendring og er innregnet i "Endringer i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg" i totalresultatet. De to største enkeltpostene gjelder verdiregulering på Frende Holding AS med MNOK 105,2 til MNOK 226,0 og Nets Holding AS med MNOK 78,5 til MNOK 174,9.

31.12.14 - morbank	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	481,5	0,0	0,0	481,5	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	2.337,2	2.337,2	2.337,2
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	18.991,9	18.991,9	18.986,3
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	221,4	0,0	221,4	205,8
Sum eiendeler til amortisert kost	481,5	221,4	21.329,1	22.032,0	22.010,8
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	469,6	0,0	469,6	469,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	13.420,0	0,0	13.420,0	13.420,0
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	10.488,3	0,0	10.488,3	10.375,7
Ansvarlig lånekapital	0,0	709,2	0,0	709,2	703,1
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	25.087,1	0,0	25.087,1	24.968,4
Virkelig verdi					
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	3.904,0	0,0	3.904,0	3.904,0
Aksjer, andeler og andre verdipapirer					
- til virkelig verdi over resultatet	10,0	19,5	0,0	29,5	29,5
- tilgjengelig for salg	0,0	0,0	428,0	428,0	428,0
Finansielle derivater	0,0	352,7	0,0	352,7	352,7
Sum eiendeler til virkelig verdi	10,0	4.276,2	428,0	4.714,2	4.714,2
Finansielle derivater	0,0	56,8	0,0	56,8	56,8
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	56,8	0,0	56,8	56,8

31.12.13 - morbank	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi	Bokført verdi
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	357,5	0,0	0,0	357,5	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0	2.102,0	2.102,0	2.102,0
Netto utlån til og fordringer på kunder	0,0	0,0	17.005,2	17.005,2	16.995,8
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	220,9	0,0	220,9	206,0
Sum eiendeler til amortisert kost	357,5	220,9	19.107,2	19.685,6	19.661,3
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	991,1	0,0	991,1	991,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	0,0	12.559,7	0,0	12.559,7	12.559,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0,0	8.063,4	0,0	8.063,4	7.955,4
Ansvarlig lånekapital	0,0	864,7	0,0	864,7	864,1
Sum gjeld til amortisert kost	0,0	22.478,9	0,0	22.478,9	22.370,3
Virkelig verdi					
Sertifikater, obligasjoner o.a. rentebærende verdipapirer	0,0	3.556,6	0,0	3.556,6	3.556,6
Aksjer, andeler og andre verdipapirer					
- til virkelig verdi over resultatet	6,8	16,7	0,0	23,5	23,5
- tilgjengelig for salg	0,0	0,0	627,4	627,4	627,4
Finansielle derivater	0,0	201,9	0,0	201,9	201,9
Sum eiendeler til virkelig verdi	6,8	3.775,2	627,4	4.409,4	4.409,4
Finansielle derivater	0,0	27,2	0,0	27,2	27,2
Sum gjeld til virkelig verdi	0,0	27,2	0,0	27,2	27,2

NOTE 24 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Konsern pr. 31.12.14

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	481,5	0,0	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7,5	0,0	7,5
Netto utlån til og fordringer på kunder	1.389,7	27.308,1	28.697,8
Verdipapirer - holdt for omsetning	933,7	2.536,7	3.470,4
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	120,4	342,7	463,1
Finansielle derivater	152,4	451,7	604,1
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	428,0	428,0
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	205,8	205,8
Utsatt skatt eiendel	0,0	0,0	0,0
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	530,3	530,3
Andre eiendeler	117,6	0,0	117,6
Sum eiendeler	3.202,8	31.803,3	35.006,1
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	60,5	150,0	210,5
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.379,2	17,8	13.397,0
Finansielle derivater	2.731,8	14.818,1	17.549,9
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6,7	50,1	56,8
Utsatt skatt forpliktelse	0,0	20,5	20,5
Andre forpliktelser	220,6	82,0	302,6
Ansvarlig lånekapital	0,0	703,1	703,1
Sum gjeld	16.398,8	15.841,6	32.240,4

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Konsern pr. 31.12.13

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	357,5	0,0	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8,6	0,0	8,6
Netto utlån til og fordringer på kunder	1.018,0	24.753,6	25.771,6
Verdipapirer - holdt for omsetning	258,4	2.346,5	2.604,9
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	166,4	567,2	733,6
Finansielle derivater	86,4	183,8	270,2
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	627,4	627,4
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	206,0	206,0
Utsatt skatt eiendel	0,0	0,0	0,0
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	529,9	529,9
Andre eiendeler	44,7	4,1	48,8
Sum eiendeler	1.940,0	29.218,5	31.158,5
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	465,6	310,0	775,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	12.531,5	15,3	12.546,8
Finansielle derivater	6,2	21,0	27,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	852,8	13.303,4	14.156,2
Utsatt skatt forpliktelse	0,0	29,5	29,5
Andre forpliktelser	231,2	0,0	231,2
Ansvarlig lånekapital	313,2	550,9	864,1
Sum gjeld	14.400,5	14.230,1	28.630,6

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Morbank pr. 31.12.14

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	481,5	0,0	481,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.337,2	0,0	2.337,2
Netto utlån til og fordringer på kunder	1.027,7	17.958,6	18.986,3
Verdipapirer - holdt for omsetning	933,7	2.536,7	3.470,4
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	120,4	342,7	463,1
Finansielle derivater	129,7	223,0	352,7
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	428,0	428,0
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	205,8	205,8
Investering i datterselskap	0,0	887,3	887,3
Utsatt skatt eiendel	0,0	11,1	11,1
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	80,5	80,5
Andre eiendeler	19,1	0,0	19,1
Sum eiendeler	5.049,3	22.673,7	27.723,0
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	319,6	150,0	469,6
Innskudd fra og gjeld til kunder	13.420,0	0,0	13.420,0
Finansielle derivater	2.220,2	8.155,5	10.375,7
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6,7	50,1	56,8
Andre forpliktelser	138,5	82,0	220,5
Ansvarlig lånekapital	0,0	703,1	703,1
Sum gjeld	16.105,0	9.140,7	25.245,7

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

Morbank pr. 31.12.13

	Inntil 12 mnd	Over 12 mnd	Totalt
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	357,5	0,0	357,5
Netto utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2.102,0	0,0	2.102,0
Netto utlån til og fordringer på kunder	949,0	16.046,8	16.995,8
Verdipapirer - holdt for omsetning	245,3	2.588,2	2.833,5
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultatet	166,4	567,2	733,6
Finansielle derivater	78,3	123,6	201,9
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	0,0	627,4	627,4
Verdipapirer - holde til forfall	0,0	206,0	206,0
Investering i datterselskap	0,0	687,2	687,2
Utsatt skatt eiendel	0,0	4,0	4,0
Eiendom, anlegg og utstyr	0,0	72,8	72,8
Andre eiendeler	32,3	4,1	36,4
Sum eiendeler	3.930,8	20.927,3	24.858,1
Forpliktelser			
Gjeld til kredittinstitusjoner	681,1	310,0	991,1
Innskudd fra og gjeld til kunder	12.559,7	0,0	12.559,7
Finansielle derivater	6,2	21,0	27,2
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	827,4	7.128,0	7.955,4
Andre forpliktelser	155,8	0,0	155,8
Ansvarlig lånekapital	313,2	550,9	864,1
Sum gjeld	14.543,4	8.009,9	22.553,3

Lån med call-/put er fordelt på call-/put-tidspunkt.

NOTE 25 - MELLOMREGNING MED KONSERNSELSKAP

Postene nedenfor viser transaksjoner og mellomværende som morselskapet har med datterselskap.

	31.12.14	31.12.13
Resultat		
Renteinntekter og lignende inntekter		
Renteinntekter fra datterselskap	68,4	72,2
Renter sertifikater og obligasjoner (OMF) fra datterselskap	10,2	17,3
Rentekostnader og lignende kostnader		
Renter og provisjoner til datterselskap	4,1	2,9
Mottatt utbytte/konsernbidrag		
Utbytte/konsernbidrag fra datterselskap	60,0	71,0
Provisjonsinntekter og inntekter fra banktjenester		
Andre inntekter fra datterselskap	14,8	13,9
Andre driftskostnader		
Husleie til datterselskap	7,8	7,3
Andre kostnader til datterselskap	0,2	0,2
Balanse		
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		
Utlån til datterselskap	2.329,7	2.094,3
Utlån til og fordringer på kunder		
Utlån til datterselskap	378,8	308,1
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer		
Investering OMF i datterselskap	0,0	242,5
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		
Andre fordringer	1,1	0,0
Gjeld til kredittinstitusjoner		
Innskudd fra datterselskap	259,1	215,5
Innskudd fra kunder		
Innskudd fra datterselskap	43,6	30,2
Andre forpliktelser		
Annen gjeld til datterselskap	4,0	1,1

NOTE 26 - NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNETEKTER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
8,5	8,1	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	63,8	65,5
1,8	2,2	Renter og lignende inntekter på leiefinansieringsavtaler	0,0	0,0
1.223,7	1.146,2	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	767,8	707,8
8,3	9,1	Renter og lignende inntekter av obligasjoner holdt til forfall	8,3	9,1
		Renter og lignende inntekter på finansielle eiendeler som er nedskrevet		
0,0	0,0	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,0	0,0
22,2	22,1	Utlån til og fordringer på kunder	15,5	14,9
0,0	0,5	Andre renteinntekter og lignende inntekter	0,0	0,0
1.264,5	1.188,2	Sum renteinntekter og lignende inntekter for instrumenter til amortisert kost	855,4	797,3
71,2	63,1	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner mv. holdt for omsetning	81,4	64,0
14,7	22,1	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner mv. utpekt til virkelig verdi	14,7	38,5
85,9	85,2	Sum renteinntekter og lignende inntekter for instrumenter til virkelig verdi over resultatet	96,1	102,5
1.350,4	1.273,4	Renteinntekter og lignende inntekter	951,5	899,8
15,4	20,4	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	19,0	22,7
269,1	272,1	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	268,9	271,5
416,8	381,0	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	258,1	240,6
31,8	25,3	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	31,8	25,3
10,4	10,1	Andre rentekostnader og lignende kostnader	10,4	10,1
743,5	708,9	Rentekostnader og lignende kostnader for instrumenter til amortisert kost	588,2	570,2
606,9	564,5	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	363,3	329,6

Gjennomsnittrenter og gjennomsnittlig rentebærende eiendeler og gjeld i perioden

Konsern 2014		Konsern 2013		Morbank 2014		Morbank 2013	
Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %	Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %	Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %	Gj.sn.renteb. saldo	Gj.sn. rente %
Eiendeler							
584,7	1,45	584,0	1,39	2.849,6	2,24	2.986,6	2,19
27.387,8	4,56	24.089,8	4,86	17.769,0	4,41	15.067,7	4,80
3.977,6	2,37	3.844,8	2,45	4.289,3	2,43	4.521,7	2,47
Gjeld							
465,4	3,30	835,7	2,45	677,5	2,81	983,3	2,30
12.818,2	2,10	12.378,5	2,20	12.837,5	2,09	12.373,8	2,19
17.130,5	2,62	14.308,0	2,84	10.300,0	2,81	8.581,4	3,10

*Inkl. fordring på sentralbanker.

Gjennomsnittrente er målt ved resultatført rente gjennom året dividert på balansesnitt.

NOTE 27 - UTBYTTE OG ANDRE INNTEKTER AV VERDIPAPIRER MED VARIABEL AVKASTNING

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
0,6	0,5	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet	0,6	0,5
6,7	12,5	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg	6,7	12,5
0,0	0,0	Utbytte og konsernbidrag fra konsernselskap	60,0	98,6
7,3	13,0	Utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning	67,3	111,6

NOTE 28 - NETTO PROVISJONSINNTEKTER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
6,1	6,4	Gebyr garantier og remburser	6,1	6,4
0,0	0,0	Gebyr kredittformidling	12,8	11,6
49,3	49,5	Gebyr betalingsformidling	49,3	49,5
1,6	1,5	Gebyr interbank	1,6	1,5
2,5	2,3	Gebyr verdipapiromsetning og forvaltning	2,5	2,3
14,0	13,2	Gebyr forsikring	14,0	13,2
8,1	7,5	Andre gebyrer og provisjoner	5,8	5,8
81,6	80,4	Sum provisjonsinntekter m.v.	92,1	90,3
32,1	28,6	Formidlingsprovisjon	6,2	1,9
7,2	7,6	Betalinger og elektroniske tjenester	7,7	8,3
3,0	3,0	Interbank kostnad	3,0	3,0
1,4	1,4	Andre provisjonskostnader	1,4	1,4
43,7	40,6	Sum provisjonskostnader m.v.	18,3	14,6
37,9	39,8	Netto provisjonsinntekter m.v.	73,8	75,7

NOTE 29 - NETTO VERDIENDRING OG GEVINST/TAP FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

Innregnet i resultatregnskapet

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Verdiendr. og gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet		
0,8	-2,2	Verdiendring på sertifikater og obligasjoner - utpekt til virkelig verdi	0,8	-4,6
1,8	0,2	Realisert gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner - utpekt til virkelig verdi	-0,2	3,0
2,6	-2,0	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter utpekt til virkelig verdi	0,6	-1,6
5,5	10,1	Verdiendring på egenkapitalinstrumenter - holdt for omsetning	5,5	10,1
0,0	1,3	Realisert gevinst/tap på egenkapitalinstrumenter - holdt for omsetning	0,0	1,3
12,3	-1,3	Verdiendring på sertifikater og obligasjoner - holdt for omsetning	12,4	-1,4
2,3	3,2	Realisert gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner - holdt for omsetning	2,3	3,2
-11,5	6,3	Verdiendring derivater - ikke anvendt sikringsbokføring	-11,5	6,3
0,5	2,3	Realisert gevinst/tap derivater - ikke anvendt sikringsbokføring	0,5	2,3
9,1	21,9	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter holdt for omsetning	9,2	21,8
11,7	19,9	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi	9,8	20,2
310,3	16,1	Finansielle derivater - sikringsbokføring	141,9	7,0
-310,3	-16,1	Finansiell gjeld - sikret	-141,9	-7,0
0,0	0,0	Sum netto sikrede poster*	0,0	0,0
		Verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg		
0,0	-1,9	Nedskrivning egenkapitalinstrumenter - tilgjengelig for salg	0,0	-1,9
147,0	0,0	Realisert gevinst/tap på egenkapitalinstrumenter - tilgjengelig for salg	147,0	0,0
147,0	-1,9	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	147,0	-1,9
		Verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter holdt til forfall		
0,0	0,0	Realisert gevinst/tap på sertifikater og obligasjoner	0,0	0,0
0,0	0,0	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter holdt til forfall	0,0	0,0
		Verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter amortisert kost		
-9,9	0,0	Realisert gevinst/tap på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer - amortisert kost	-8,0	0,0
-9,9	0,0	Sum realisert gevinst/tap på gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer - amortisert kost	-8,0	0,0
		Valutahandel		
9,3	5,3	- Netto omregningsgevinst	9,3	5,3
2,1	3,1	- Netto transaksjonsgevinst	2,1	3,1
11,4	8,4	Sum netto inntekter fra valutahandel	11,4	8,4
160,2	26,4	Sum verdiendring og gevinst/tap på finansielle instrumenter	160,2	26,7

* For finansiell gjeld som er sikret vurderes den sikrede risikoen til virkelig verdi, mens resten av instrumentet vurderes til amortisert kost. Sikringsderivater vurderes til virkelig verdi. Konsernet benytter sikringsbokføring på obligasjonslån med fast rente og obligasjonslån i utenlandsk valuta. Innlånene sikres en-til-en.

Det vises til note 27 for utbytte og andre inntekter av verdipapirer med variabel avkastning.

Innregnet i totalresultatet

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Verdiendring på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg		
-90,2	178,8	Verdiendring på egenkapitalinstrumenter over totalresultatet - tilgjengelig for salg*	-90,2	178,8
-90,2	178,8	Sum verdiendring på finansielle instrumenter tilgjengelig for salg	-90,2	178,8

* Det vises til note 23 for nærmere redegjørelse av verdiendring på egenkapitalinstrumenter over totalresultatet, kategorien tilgjengelig for salg.

NOTE 30 - ANDRE DRIFTSINNTEKTER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
27,2	25,3	Leieinntekter investeringseiendommer	0,0	0,0
6,6	6,6	Driftsinntekter faste eiendommer	1,5	0,1
1,2	13,0	Gevinst ved salg av faste eiendommer	0,0	0,0
5,5	10,3	Andre driftsinntekter	4,3	6,3
40,5	55,2	Andre driftsinntekter	5,8	6,4

NOTE 31 - LØNN OG ANDRE GODTGJØRELSE

Konsern 2014	Konsern 2013	Beløp i 1.000 kroner	Morbank 2014	Morbank 2013
120.419	122.592	Lønn	101.176	102.847
19.156	19.014	Folketrygdavgift	16.020	15.844
		Pensjoner		
9.149	8.774	- ytelsesbasert	7.869	7.270
3.907	3.198	- innskuddsbasert	3.500	2.801
9.316	10.631	Sosiale kostnader	7.536	8.659
161.947	164.209	Sum lønn m.v.	136.101	137.421
225	233	Antall årsverk 31.12.	195	202
234	242	Antall ansatte 31.12.	202	211
225	228	Gjennomsnittlig antall årsverk	194	197
233	239	Gjennomsnittlig antall ansatte	202	208

Godtgjørelse 2014 - morbank

Godtgjørelse til adm. direktør var kr. 2.677.615. Pensjonsalder for adm. direktør er 67 år. Adm. direktør er medlem av bankens ytelsesbaserte pensjonsordning og opparbeider pensjonsrettigheter på lik linje som øvrige ansatte. Ved oppsigelse fra adm. direktørs side inntrenger ingen etterlønn ut over avtalt lønn i oppsigelsestid på 6 måneder. Ved oppsigelse fra bankens side har adm. direktør krav på etterlønn i 3 år fra tidspunktet for oppsigelsen, lønnsgrunnlaget er årslønningen pr. oppsigelsestidspunktet. Utover dette har ingen ansatte eller tillitsvalgte avtale om sluttvederlag, tegningsretter, opsjoner eller bonusavtale. Det er ikke gitt tilleggsgodtgjørelse til spesielle tjenester utover de normale funksjoner for en leder.

Godtgjørelse toppledergruppen 2014

Beløp i 1.000 kroner	Honorar*	Lønn	Pensjon	Utbet, engangs- tillegg	Natural- ytelse	Totalt	Opptj, ikke utbet. engangs- tillegg	Lån
Pål Strand	Adm. direktør	2.216	223	100	138	2.678		1.171
Kjell Engen	VAD finans og intern drift	1.757	304	68	135	2.264		1.956
Lars-Runar Groven	Direktør kreditt	951	203	27	125	1.306		2.499
Anne Siri Rhoden Jensen	Direktør personal	10	859	173	18	1.185		1.699
Per Øyvind Mørk	Direktør kommunikasjon og marked		1.364	102	36	1.644		
Kristian Thowsen	Direktør bedriftsmarked		1.038	112	10	1.278		3.235
Jan-Roger Vrabel	Direktør personmarked		1.135	107	31	1.430		3.565
Sum toppledergruppen		10	9.320	1.224	290	940	11.785	14.126

* Honorar utbetalt til medlem av toppledergruppen gjelder valgkomitéverv. Toppledergruppen inngår i bankens generelle ordning om rentesubsidierte lån til ansatte. Rentesatsen er lavere enn den rentesatsen som gir grunnlag for fordelsbeskatning av ansatte. Lånerammen for rentesubsidierte lån har i 2014 vært MNOK 2. For adm. direktør og viseadm. direktør er rammen henholdsvis MNOK 4 og MNOK 3. Medlemmer av styret og øvrige kontrollorgan har lån til ordinære vilkår. Subsidiekostnaden knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte er ikke bokført som driftskostnad og påvirker bankens nettorente.

Godtgjørelse styret 2014

Beløp i 1.000 kroner		Honorar	Lønn	Pensjon	Utbet. oversk. deling	Natural- ytelse	Totalt	Lån
Jorund Rønning Indreli	Styrets leder	200				9	209	
Knut Smedsrud	Nestleder	175				8	183	2.187
Morten André Yttreide	Styremedlem	100				7	107	
Sverre Nedberg	Styremedlem	141				9	150	
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	100				9	109	
Elly Therese Thoresen	Styremedlem	100					100	
Hanne M. Lenes Solem	Styremedlem	126				8	134	
Inger Helen Pettersen	Ansattes representant	100	546	62	12	34	754	2.370
Sissel Album Fjeld	Møtende ansattes vararepresentant	105	501	58	12	23	699	
Sum styret		1.147	1.047	120	25	107	2.445	4.557

Godtgjørelse øvrige tillitsvalgte 2014

Beløp i 1.000 kroner		Honorar	Lønn	Pensjon	Utbet. oversk. deling	Natural- ytelse	Totalt	Lån
Øivind Andersson	Kontrollkomitéens leder	65					65	
Randi H. Sandli	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Eli Kristin Nordsiden	Kontrollkomitémedlem	45					45	
Sjur Kortgaard	Kontrollkomitémedlem	40					40	819
Sum kontrollkomiteén		190					190	819
Frank Borgen	Forstanderskapets leder	50					50	821
May-Britt Andersen	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Bent Inge Bye	Forstanderskapsmedlem	8					8	
Siren Coward	Ansattes representant	4	765	126	12	25	932	2.587
Dag Fjeld Edvardsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Inger Haug Fjerdingstad	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Øivind Granlund	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Kåre J. Grøtta	Forstanderskapsmedlem	15					15	10.842
Arne Gundersen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Thomas F. Halvorsen	Forstanderskapsmedlem	8					8	2.455
Asbjørn R. Hansen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Helle Elisabeth Hofgaard	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Jack A. Humlebekk	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Iver A. Juel	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Steinar Karlsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Bernt K. Krabberød	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Vegard Kvamme	Ansattes representant	4	872	119	12	135	1.143	3.325
Jørn Larsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Thor-Kristian Lien	Forstanderskapsmedlem	10					10	
Frode Lindbeck	Ansattes representant	4	885	128	12	147	1.176	981
Lars M. Lunde	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Anne Irene Lunden	Ansattes representant	4	652	81	12	10	759	86
Frode Lund Nielsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	2.508
Kristin Nystrøm	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Borghild M. Dahler Nordlid	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Geir Opdahl	Ansattes representant	4	464	25	12	26	531	3.735
Rune Paule	Ansattes representant	4	503	54	12	24	597	1.893
Petter Qvam	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Gunnvor Ramnefjell	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Morten Ranvik	Forstanderskapsmedlem	4					4	559
Nils Johan Rønniksen	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Gunnar Sanden	Ansattes representant	4	647	75	12	26	764	981
Marianne Seip	Forstanderskapsmedlem	4					4	197
Jan Christian Skau	Ansattes representant	10	687	108	12	24	842	1.722
Ole-Martin Solberg	Ansattes representant	8	532	26	12	25	604	1.997
Nils Kr. Steenberg	Forstanderskapsmedlem	4					4	256
Tom R. Svendsen	Forstanderskapsmedlem	6					6	
Svein L. Syversen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Turid Solberg Thomassen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Øyvind Thorsby	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Kari Solberg Økland	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Andreas E. Øvrum	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Jon Aas	Forstanderskapsmedlem	4					4	2.779
Sum forstanderskapet		253	6.008	741	111	442	7.554	37.723

Godtgjørelse toppledergruppen 2013

Beløp i 1.000 kroner		Honorar*	Lønn	Pensjon	Utbet, engangs- tillegg	Natural- ytelse	Totalt	Opptj, ikke utbet. engangs- tillegg	Lån
Pål Strand	Adm. direktør		2.064	183	200	131	2.578	100	1.307
Kjell Engen	VAD finans og intern drift		1.681	219	154	128	2.182	68	2.462
Lars-Runar Groven	Direktør kreditt		902	136	60	137	1.235	27	2.542
Anne Siri Rhoden Jensen	Direktør personal	12	842	149	40	128	1.171	18	1.824
Per Øyvind Mørk	Direktør kommunikasjon og marked		1.445	101	80	144	1.770	36	
Halvor Kirkebøen	Direktør bedriftsmarked - tom 12.05.13		1.010		36	190	1.236	0	2.816
Kristian Thowsen	Direktør bedriftsmarked - fom 25.09.13		315	108		40	463	10	
Jan-Roger Vrabel	Direktør personmarked		1.076	104	70	150	1.400	31	3.502
Sum toppledergruppen		12	9.335	1.000	640	1.048	12.035	290	14.453

* Honorar utbetalt til medlemmer av toppledergruppen gjelder representantskapsverv i AS Finansiering samt valgkomitéverv.

Toppledergruppen inngår i bankens generelle ordning om lån til ansatte. Lån til ansatte er gitt til en rentesats som er lavere enn den rentesatsen som gir grunnlag for fordelsbeskatning av ansatte. Medlemmer av styret og øvrige kontrollorgan har lån til ordinære vilkår. Subsidiekostnaden knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte er ikke bokført som driftskostnad og påvirker bankens rentenetto.

Godtgjørelse styret 2013

Beløp i 1.000 kroner		Honorar	Lønn	Pensjon	Utbet. oversk. deling	Natural- ytelse	Totalt	Lån
Jorund Rønning Indrelid	Styrets leder	255					255	
Knut Smedsrud	Nestleder	152					152	
Morten André Yttreide	Styremedlem	100					100	
Sverre Nedberg	Styremedlem	142					142	
Roar Norheim Larsen	Styremedlem	100					100	
Elly Therese Thoresen	Styremedlem	100					100	
Hanne M. Lenes Solem	Styremedlem	126					126	
Inger Helen Pettersen	Ansattes representant	102	523	56	20	20	721	2.418
Sum styret		1.077	523	56	20	20	1.696	2.418

Godtgjørelse øvrige tillitsvalgte 2013

Beløp i 1.000 kroner		Honorar	Lønn	Pensjon	Utbet. oversk. deling	Natural- ytelse	Totalt	Lån
Øivind Andersson	Kontrollkomitéens leder	69					69	
Randi H. Sandli	Kontrollkomitémedlem	40					40	
Eli Kristin Nordsiden	Kontrollkomitémedlem	45					45	
Sjur Kortgaard	Kontrollkomitémedlem	40					40	641
Sum kontrollkomitéen		194					194	641
Frank Borgen	Forstanderskapets leder	50					50	860
May-Britt Andersen	Forstanderskapsmedlem	7					7	
Bent Inge Bye	Forstanderskapsmedlem	8					8	
Siren Coward	Ansattes representant	4	746	107	20	17	894	2.727
Sissel Album Fjeld	Ansattes representant	8	509	51	20	23	611	1.620
Inger Haug Fjerdingstad	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Øivind Granlund	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Kåre J. Grøtta	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Arne Gundersen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Thomas F. Halvorsen	Forstanderskapsmedlem	10					10	2.454
Ole B. Hoen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Helle Elisabeth Hofgaard	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Jack A. Humlebekk	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Iver A. Juel	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Steinar Karlsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Vegard Kvamme	Ansattes representant	4	772	99	20	75	970	3.363
Jørn Larsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Thor-Kristian Lien	Forstanderskapsmedlem	13					13	
Frode Lindbeck	Ansattes representant	2	854	113	20	0	989	981
Anne Irene Lunden	Ansattes representant	4	699	61	20	12	796	155
Frode Lund Nielsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	2.550
Borghild M. Dahler Nordlid	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Geir Opdahl	Ansattes representant	4	463	24	20	18	529	3.553
Rune Paule	Ansattes representant	4	495	44	18	17	578	1.946
Ståle Pettersen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Petter Qvam	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Gunnvor Ramnefjell	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Morten Ranvik	Forstanderskapsmedlem	4					4	403
Gunnar Sanden	Ansattes representant	4	642	53	20	20	739	1.041
Marianne Seip	Forstanderskapsmedlem	4					4	211
Jan Christian Skau	Ansattes representant	10	682	95	18	16	821	1.755
Ole-Martin Solberg	Ansattes representant	4	474	24	20	17	539	2.075
Nils Kr. Steenberg	Forstanderskapsmedlem							270
Tom R. Svendsen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Svein L. Syversen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Turid Solberg Thomassen	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Øyvind Thorsby	Forstanderskapsmedlem	4					4	
Kari Solberg Økland	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Andreas E. Øvrum	Forstanderskapsmedlem	2					2	
Jon Aas	Forstanderskapsmedlem	4					4	2.834
Sum forstanderskapet		226	6.336	671	196	215	7.644	28.798

NOTE 32 - NÆRSTÅENDE PARTER

Beløp i 1.000 kroner	Toppledergruppen		Styret og kontrollkomitéen		Andre nærstående parter	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Lån						
Utestående lån pr. 01.01.	11.637	15.606	3.059	1.683	28.799	35.467
Netto endring utlån i perioden	2.489	-3.969	2.317	1.376	8.924	-6.668
Utestående lån pr. 31.12.	14.126	11.637	5.376	3.059	37.723	28.799
Renteinntekter	270	244	116	81	986	1.184
Tap på utlån	0	0	0	0	0	0
Innskudd						
Innskudd pr. 01.01.	3.536	2.199	6.541	5.897	14.068	14.910
Netto endring innskudd i perioden	-603	1.337	484	644	-209	-842
Innskudd pr. 31.12.	2.933	3.536	7.025	6.541	13.859	14.068
Rentekostnader	48	66	210	184	389	333
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Utstedte garantier	0	0	5.250	5.250	0	0

NOTE 33 - ANDRE DRIFTSKOSTNADER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
2,9	2,6	Driftskostnader investeringseiendommer	0,0	0,0
2,2	3,8	Driftskostnader faste eiendommer	1,8	3,1
53,7	48,6	Andre driftskostnader	48,4	43,4
58,8	55,0	Andre driftskostnader	50,2	46,5

NOTE 34 - GODTGJØRELSE REVISOR

Konsern 2014	Konsern 2013	Beløp i 1.000 kroner	Morbank 2014	Morbank 2013
2.248	2.165	Revisjon	1.350	1.294
139	105	Andre attestasjonstjenester	0	0
210	185	Skatte- og avgiftsrådgivning	130	68
661	872	Andre tjenester	277	307
3.258	3.327	Sum	1.757	1.669

Beløpene er inklusiv merverdiavgift.

NOTE 35 - SKATTER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Årets skattekostnad i resultatregnskapet fremkommer slik		
100,0	95,7	Betalbar skatt på årets resultat	51,6	75,5
3,3	11,9	Resultatført utsatt skatt	4,2	9,5
0,0	-1,1	Resultatført utsatt skatt som følge av endring skattesats	0,0	0,2
0,1	-0,3	For mye/lite avsatt skatt forrige år	0,1	-0,8
1,0	0,0	Kildeskatt	1,0	0,0
104,4	106,2	Årets totale skattekostnad	56,9	84,4
		Skatt på andre inntekter og kostnader - innregnet i totalresultatet		
		Endring i netto utsatt skatt		
-12,3	-2,7	- Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner	-11,3	-3,1
0,0	0,0	- Endring i investeringer tilgjengelig for salg	0,0	0,0
-12,3	-2,7	Skatt på andre inntekter og kostnader	-11,3	-3,1
		Endring i netto utsatt skatt		
3,3	11,9	Innregnet utsatt skatt i resultatregnskapet	4,2	9,5
0,0	-1,1	Endring utsatt skatt, effekt ved endring skattesats	0,0	0,2
-12,3	-2,7	Innregnet utsatt skatt i totalresultatet	-11,3	-3,1
0,0	0,0	Endring i netto utsatt skatt ført direkte i balansen	0,0	0,0
-9,0	8,1	Sum endring i netto utsatt skatt	-7,1	6,6
		Avstemming av årets skattekostnad		
533,1	388,9	Resultat før skatt	417,5	307,9
143,9	108,9	Skatt etter nominell sats 27% (28% i 2013)	112,7	86,2
-40,6	-1,3	Skatteeffekt av permanente forskjeller	-56,9	-1,2
		Skatteeffekt av endret skattesats fra 28% til 27% for balanseført		
0,0	-1,1	utsatt skatt	0,0	0,2
0,1	-0,3	For mye/lite avsatt skatt forrige år	0,1	-0,8
1,0	0,0	Kildeskatt	1,0	0,0
104,4	106,2	Skattekostnad	56,9	84,4
		Betalbar skatt i balansen fremkommer slik		
100,0	95,7	Betalbar skatt på årets resultat	51,6	75,5
0,0	0,0	Betalbar skatt på avgitt konsernbidrag	0,0	-27,6
5,5	4,3	Årets formuesskatt	5,5	4,3
105,5	100,0	Sum betalbar skatt	57,1	52,2

Konsern 2014	Konsern 2013	Konsern Endr. 2014	Konsern Endr. 2013		Morbank 2014	Morbank 2013	Morbank Endr. 2014	Morbank Endr. 2013
				Utsatt skatt forpliktelse/utsatt skatt eiendel				
				Positive midlertidige forskjeller				
127,1	129,9	2,8	-3,4	Driftsmidler	4,1	1,8	-2,3	-1,8
59,4	24,7	-34,7	-24,7	Verdipapirer	59,4	26,4	-33,0	-26,4
0,5	0,0	-0,5	0,0	Andre positive midlertidige forskjeller	0,4	0,0	-0,4	3,7
187,0	154,6	-32,4	-28,1	Sum positive midlertidige forskjeller	63,9	28,2	-35,7	-24,5
50,5	41,7	-8,7	-7,9	Utsatt skatt forpliktelse	17,3	7,6	-9,6	-6,9
				Negative midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring				
0,0	0,0	0,0	0,0	Driftsmidler	0,0	0,0	0,0	0,8
0,0	0,0	0,0	9,7	Verdipapirer	0,0	0,0	0,0	7,4
16,2	4,7	-11,5	4,6	Derivater	16,2	4,7	-11,5	4,5
0,0	0,1	0,1	0,1	Fordringer	0,0	0,0	0,0	0,0
7,6	2,7	-4,9	3,0	Andre forpliktelser	6,7	2,4	-4,3	0,0
87,1	37,6	-49,5	-12,6	Pensjonsforpliktelser	82,0	35,9	-46,1	-14,2
0,2	0,2	0,0	-0,2	Underskudd til fremføring	0,0	0,0	0,0	0,0
111,1	45,3	-65,8	4,6	Sum negative midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring	104,9	43,0	-61,9	-1,5
30,0	12,2	-17,8	1,3	Utsatt skatt eiendel	28,3	11,6	-16,7	-0,4
-20,5	-29,5	-9,0	9,2	Netto utsatt skatt forpliktelse (-) / netto utsatt eiendel skatt (+)	11,1	4,0	-7,1	6,4

Utsatt skatt eiendel er i sin helhet oppført i balansen da konsernet forventer å kunne nyttiggjøre denne i fremtiden.

NOTE 36 - CERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.14 - konsern

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Stat og statsgaranterte	488,0	506,1	0,0	0,0	200,0	205,8
Annen offentlig utsteder	560,0	572,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.368,5	2.412,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	299,7	312,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	100,0	100,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.816,2	3.904,0	0,0	0,0	200,0	205,8

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.14 - morbank

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Stat og statsgaranterte	488,0	506,1	0,0	0,0	200,0	205,8
Annen offentlig utsteder	560,0	572,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.368,5	2.412,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	299,7	312,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	100,0	100,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.816,2	3.904,0	0,0	0,0	200,0	205,8

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.13 - konsern

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Stat og statsgaranterte	427,5	431,3	0,0	0,0	200,0	206,0
Annen offentlig utsteder	335,0	345,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.042,4	2.061,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	420,0	425,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	54,0	50,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.278,9	3.314,3	0,0	0,0	200,0	206,0

Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor og kategorier pr. 31.12.13 - morbank

	Virkelig verdi over resultatet		Tilgjengelig for salg		Holde til forfall	
	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Virkelig verdi	Pålydende	Balanseført verdi
Stat og statsgaranterte	427,5	431,3	0,0	0,0	200,0	206,0
Annen offentlig utsteder	335,0	345,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.282,4	2.303,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansielle foretak	420,0	425,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Ikke-finansielle foretak	54,0	50,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum sertifikater og obligasjoner	3.518,9	3.556,6	0,0	0,0	200,0	206,0

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.14 - konsern

	Påløpt rente	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	9,2	0,0	50,0	652,7	0,0	711,9
Annen offentlig utsteder	4,4	325,2	100,2	143,0	0,0	572,8
Obligasjoner med fortrinnsrett	4,8	195,4	225,8	1.532,8	453,3	2.412,1
Finansielle foretak	1,4	0,0	25,2	214,1	72,0	312,7
Ikke-finansielle foretak	0,3	100,0	0,0	0,0	0,0	100,3
Sum sertifikater og obligasjoner	20,1	620,6	401,2	2.542,6	525,3	4.109,8

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.14 - morbank

	Påløpt rente	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	9,2	0,0	50,0	652,7	0,0	711,9
Annen offentlig utsteder	4,4	325,2	100,2	143,0	0,0	572,8
Obligasjoner med fortrinnsrett	4,8	195,4	225,8	1.532,8	453,3	2.412,1
Finansielle foretak	1,4	0,0	25,2	214,1	72,0	312,7
Ikke-finansielle foretak	0,3	100,0	0,0	0,0	0,0	100,3
Sum sertifikater og obligasjoner	20,1	620,6	401,2	2.542,6	525,3	4.109,8

Modifisert durasjon

	Konsern	Morbank
Stat og statsgaranterte	0,83	0,83
Annen offentlig utsteder	0,38	0,38
Obligasjoner med fortrinnsrett	0,21	0,21
Finansielle foretak	0,75	0,75
Ikke-finansielle foretak	0,20	0,20
Total durasjon	0,38	0,38

Modifisert durasjon er benyttet som mål for rentefølsomhet på utstedersektor og kategorier.

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.13 - konsern

	Påløpt rente	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	7,2	50,1	0,0	554,7	25,3	637,3
Annen offentlig utsteder	4,0	100,0	0,0	187,7	54,2	345,9
Obligasjoner med fortrinnsrett	4,8	10,0	75,2	1.724,6	247,0	2.061,6
Finansielle foretak	1,6	126,2	50,3	247,3	0,0	425,4
Ikke-finansielle foretak	0,1	0,0	0,0	0,0	50,0	50,1
Sum sertifikater og obligasjoner	17,7	286,3	125,5	2.714,3	376,5	3.520,3

Sertifikater og obligasjoner fordelt på forfall pr. 31.12.13 - morbank

	Påløpt rente	Inntil 6 mnd	6-12 mnd	1-5 år	5-10 år	Totalt
Stat og statsgaranterte	7,2	50,1	0,0	554,7	25,3	637,3
Annen offentlig utsteder	4,0	100,0	0,0	187,7	54,2	345,9
Obligasjoner med fortrinnsrett	5,4	10,0	75,2	1.966,3	247,0	2.303,9
Finansielle foretak	1,6	126,2	50,3	247,3	0,0	425,4
Ikke-finansielle foretak	0,1	0,0	0,0	0,0	50,0	50,1
Sum sertifikater og obligasjoner	18,3	286,3	125,5	2.956,0	376,5	3.762,6

NOTE 37 - AKSJER OG EGENKAPITALBEVIS**Spesifikasjon av aksjer og egenkapitalbevis pr. 31.12.14**

	Antall aksjer	Eierandel i %	Regnskapsmessig kost	Virkelig verdi
Virkelig verdi over resultatet				
Eltek ASA	59.512	0,02	0,7	0,7
Ringerike Sparebank	6.650	0,05	0,9	1,0
Visa Inc.	4.739	0,00	2,0	9,3
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	155.020	8,16	18,2	18,5
Sum virkelig verdi over resultatet			21,8	29,5
Tilgjengelig for salg				
BankAxept AS	560	0,56	0,3	0,3
Bankenes ID-tjeneste AS	6.700	6,70	0,0	0,0
BankID Norge AS	260	0,52	0,4	0,4
Eiendomskreditt AS	126.594	4,12	12,7	12,7
Eksportfinans ASA	12.787	4,84	139,4	208,3
Frende Holding AS	891.491	13,19	107,3	200,8
Kredittforeningen for Sparebanker	2.760	5,52	2,8	2,8
Nordito Property AS	269.244	2,65	1,0	1,0
Norne Eierselskap	4.553.571	2,55	1,3	1,3
Sparebankmaterieil AS	302	0,96	0,0	0,0
Sum tilgjengelig for salg			265,2	427,6
Kost				
Øvrige aksjer			0,4	0,4
Sum kost			0,4	0,4
Sum aksjer og egenkapitalbevis			287,4	457,5

Spesifikasjon av aksjer og egenkapitalbevis pr. 31.12.13

	Antall aksjer	Eierandel i %	Regnskapsmessig kost	Virkelig verdi
Virkelig verdi over resultatet				
Eltek ASA	59.512	0,02	0,7	0,4
Ringerike Sparebank	6.650	0,05	0,9	0,8
Visa Inc.	4.739	0,00	2,0	6,4
Voss Veksel- og Landmandsbank ASA	7.751	8,16	18,2	15,9
Sum virkelig verdi over resultatet			21,8	23,5
Tilgjengelig for salg				
Bankenes ID-tjeneste AS	6.700	6,70	0,0	0,0
Eiendomskreditt AS	126.594	4,12	12,7	12,7
Eksportfinans ASA	12.787	4,84	139,4	208,3
Frende Holding AS	1.003.248	14,84	120,8	226,0
Kredittforeningen for Sparebanker	2.760	5,52	2,8	2,8
Nets Holding AS	2.223.883	1,21	96,4	174,9
Nordito Property AS	269.244	2,65	1,0	1,0
Norne Eierselskap	4.553.571	2,55	1,3	1,3
Sparebankmaterieil AS	302	0,96	0,0	0,0
Sum tilgjengelig for salg			374,4	627,0
Kost				
Øvrige aksjer			0,4	0,4
Sum kost			0,4	0,4
Sum aksjer og egenkapitalbevis			396,6	650,9

NOTE 38 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP

Datterselskap	Anskaffelsestidspunkt	Forretningskontor	Eierandel	Stemmeandel
Sparebanken Øst Eiendom AS	29.12.88	Drammen	100%	100%
AS Finansiering	01.10.91	Oslo	100%	100%
Øst Prosjekt AS	22.12.97	Drammen	100%	100%
Grev Wedels Have AS*	01.07.08	Drammen	100%	100%
Sparebanken Øst Boligkreditt AS	14.04.09	Drammen	100%	100%
Hawø Eiendom AS*	01.07.11	Drammen	100%	100%
EngeneKvartalet AS*	26.06.12	Drammen	100%	100%
Arbeidergaten 28 AS*	29.08.12	Drammen	100%	100%
Krokstad Terrasse AS*	29.08.12	Drammen	100%	100%
Stasjonsgaten 14 AS*	29.08.12	Drammen	100%	100%
Tollbugt 49-51 AS*	29.08.12	Drammen	100%	100%
Ingeniør Rybergsgate 101 AS*	15.07.14	Drammen	100%	100%
Øst Næringsbygg AS**	28.10.14	Drammen	100%	100%

* 100% eiet datterselskap av Sparebanken Øst Eiendom AS.

** 100% eiet datterselskap av Øst Prosjekt AS.

Ingen av datterselskapene er børsnoterte.

NOTE 39 - VARIGE DRIFTSMIDLER OG INVESTERINGSEIENDOMMER

Driftsmidler pr. 31.12.14

Konsern Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Konsern Eiendommer	Konsern Investerings- eiendommer		Morbank Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Morbank Eiendommer	Morbank Investerings- eiendommer
121,7	110,6	429,1	Anskaffelseskost pr. 01.01.	98,3	54,7	0,0
15,0	5,8	1,2	Tilgang	13,2	3,3	0,0
6,4	0,0	1,4	Avgang	5,8	0,0	0,0
130,3	116,4	428,9	Anskaffelseskost pr. 31.12.	105,7	58,0	0,0
94,1	18,1	33,1	Samlede ordinære av- og nedskrivninger	73,8	9,4	0,0
36,2	98,3	395,8	Bokført verdi pr. 31.12.	31,9	48,6	0,0
10,5	1,9	7,5	Årets ordinære avskrivninger	7,9	0,9	
0,0	0,0	0,0	Årets nedskrivninger	0,0	0,0	
2-8 år	10-50 år	10-50 år	Økonomisk levetid	2-5 år	10-50 år	
Lineær	Lineær	Lineær	Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	
0,0	14,0		Årlig leie av ikke balanseførte eiendeler	0,0	19,5	

Driftsmidler pr. 31.12.13

Konsern Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Konsern Eiendommer	Konsern Investerings- eiendommer		Morbank Maskiner/ inventar/ transportmidler m.v.	Morbank Eiendommer	Morbank Investerings- eiendommer
113,6	108,9	479,6	Anskaffelseskost pr. 01.01.	90,6	53,3	0,0
13,2	1,7	1,9	Tilgang	11,0	1,4	0,0
5,1	0,0	52,4	Avgang	3,3	0,0	0,0
121,7	110,6	429,1	Anskaffelseskost pr. 31.12.	98,3	54,7	0,0
89,7	16,2	25,6	Samlede ordinære av- og nedskrivninger	71,7	8,6	0,0
32,0	94,4	403,5	Bokført verdi pr. 31.12.	26,6	46,1	0,0
8,4	1,5	8,0	Årets ordinære avskrivninger	6,2	0,5	
0,0	0,0	0,0	Årets nedskrivninger	0,0	0,0	
2-8 år	10-50 år	10-50 år	Økonomisk levetid	2-5 år	10-50 år	
Lineær	Lineær	Lineær	Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	
0,2	13,2		Årlig leie av ikke balanseførte eiendeler	0,0	18,1	

Verdsettelse av investeringseiendommer

Konsernet bruker følgende verdsettelseshierarki:

Nivå 1: Observerbar markedsverdi i aktivt marked.

Nivå 2: Verdsettelsesteknikker basert på observerbare markedsdata, eksterne takster.

Nivå 3: Verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Konsernets investeringseiendommer er i sin helhet kategorisert i nivå 3.

Konsern	Virkelig verdi	Bokført verdi
Investeringsseiendommer til virkelig verdi pr. 31.12.14	464,0	395,8
Investeringsseiendommer til virkelig verdi pr. 31.12.13	472,4	403,5

Virkelig verdi på investeringseiendommene er basert på vurdering fra eksternt part. Benyttet verdsettelsesmetode er neddiskonterte estimerte kontantstrømmer. Gjennomsnittlig avkastningskrav er 7,1%. Alle eiendommene er lokalisert i Drammen og omegn. Hoveddelen av eiendommene relaterer seg til kontorbygg. Det er ikke foretatt endringer i verdsettingsteknikker sammenlignet med fjoråret.

Det er konsernets vurdering at den best mulige utnyttelsen av investeringseiendommer ikke skiller seg vesentlig fra nåværende bruk.

For leieinntekter og driftskostnader på investeringseiendommer vises det til note 30 Andre driftsinntekter og note 33 Andre driftskostnader.

Banken har i januar 2015 inngått avtale om salg av EngeneKvartalet i Drammen, ved salg av samtlige aksjer i datterselskapet EngeneKvartalet AS. EngeneKvartalet er en moderne forretningseiendom i Drammen sentrum og er i regnskapet klassifisert som investeringseiendom. Avtalen om salg er gjort med overdragelse til ny eier 22. januar 2015. Salget forventes å gi en gevinst etter skatt på om lag 31 mill. kroner på konsernnivå i 1. kvartal 2015.

Fast eiendom til egen virksomhet 2014

Konsern Areal - m ²		Konsern Bokført verdi		Morbank Areal - m ²		Morbank Bokført verdi	
Egen utnyttelse	Utleie	2014*	Forretningsbygg	Egen utnyttelse	Utleie	2014*	
2.326	17.438	321,9	Drammen	2.087	0	33,6	
4.622	4.948	67,1	Øvre Eiker	0	0	0,0	
1.255	3.382	36,2	Nedre Eiker	0	0	0,0	
180	555	16,7	Asker	0	0	0,0	
8.383	26.323	441,9	Sum forretningsbygg	2.087	0	33,6	

* Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg.

Forpliktelser

Det er ingen forpliktelser knyttet til prosjekter eller kjøp av driftsmidler.

Fast eiendom til egen virksomhet 2013

Konsern Areal - m ²	Konsern Bokført verdi			Morbank Areal - m ²	Morbank Bokført verdi	
Egen utnyttelse	Utleie	2013*	Forretningsbygg	Egen utnyttelse	Utleie	2013*
3.393	15.958	360,7	Drammen	2.087	0	31,0
4.622	4.964	66,7	Øvre Eiker	0	0	0,0
1.255	1.939	35,8	Nedre Eiker	0	0	0,0
180	555	16,8	Asker	0	0	0,0
9.450	23.416	480,0	Sum forretningsbygg	2.087	0	31,0

* Sum bokført verdi i balansen inkluderer i tillegg eiendommer som ikke er forretningsbygg.

NOTE 40 - OPERASJONELLE LEASINGAVTALER

Morbank og konsern har inngått operasjonelle leieavtaler vedrørende lokaler, kontorutstyr og biler.

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
14,0	13,3	Leiekostnader i året	19,5	18,1
		Leiekostnader i året tilsvarer minimum leiebetalinger		
		Minimum fremtidige leiebetalinger		
10,8	11,5	Innen 1 år	14,9	15,2
11,1	20,3	Mellom 1-5 år	24,7	35,9
0,7	0,8	Etter 5 år	0,7	0,8
22,6	32,6	Sum	40,3	51,9

NOTE 41 - ANDRE EIENDELER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
6,3	7,2	Medlemsinnskudd Kredittforeningen for Sparebanker	6,3	7,2
102,6	32,8	Andre fordringer	3,7	6,2
108,9	40,0	Andre eiendeler	10,0	13,4

NOTE 42 - FORSKUDDSBETALTE IKKE PÅLØPTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
0,3	1,6	Opptjente ikke mottatte inntekter	1,4	2,7
8,4	7,9	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	7,7	7,3
8,7	9,5	Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	9,1	10,0

NOTE 43 - GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
0,1	0,1	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	8,5	5,2
210,4	775,5	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsesfrist	461,1	985,9
210,5	775,6	Gjeld til kredittinstitusjoner	469,6	991,1

NOTE 44 - INNSKUDD FRA OG GJELD TIL KUNDER

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
11.201,5	10.373,2	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	11.224,3	10.385,9
2.195,5	2.173,6	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	2.195,7	2.173,8
13.397,0	12.546,8	Innskudd fra og gjeld til kunder	13.420,0	12.559,7

Geografisk fordeling av innskudd

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
2.603,5	2.541,4	Drammen	2.646,3	2.570,7
1.726,6	1.632,6	Nedre Eiker	1.724,6	1.630,7
1.678,8	1.632,0	Øvre Eiker	1.678,7	1.631,5
822,4	732,4	Buskerud for øvrig	821,4	731,7
2.729,4	2.520,0	Oslo	2.722,5	2.515,1
1.119,3	1.051,9	Akershus	1.113,8	1.047,0
577,6	487,7	Vestfold	576,4	486,3
206,0	163,7	Østfold	203,7	162,4
1.827,1	1.675,1	Resten av landet	1.826,3	1.674,3
106,3	110,0	Utlandet	106,3	110,0
13.397,0	12.546,8	Totalt	13.420,0	12.559,7

Fordeling av innskudd på sektor og næring

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
8.570,3	7.837,5	Lønnstagere	8.558,5	7.828,3
270,9	228,5	Offentlig forvaltning	270,9	228,5
128,7	130,2	Jordbruk, skogbruk og fiske	128,7	130,2
493,0	478,9	Industri og bergverk, kraft og vannforsyning	493,0	478,9
361,7	403,0	Bygg og anlegg	359,7	401,9
400,7	412,7	Varehandel, hotell og restaurant	400,6	412,5
143,3	154,6	Transport og kommunikasjon	143,2	154,3
1.355,7	1.403,8	Forretningsmessig finansiell tjenesteyting	1.352,1	1.400,1
688,0	574,7	Tjenesteytende næringer ellers	686,6	573,3
878,4	812,9	Omsetning og drift av fast eiendom	920,4	841,7
106,3	110,0	Utlandet	106,3	110,0
13.397,0	12.546,8	Totalt	13.420,0	12.559,7

NOTE 45 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Konsern	Utestående volum 2014*	Gj. snitt saldo 2014	Veid rentesats 2014	Utestående volum 2013*	Gj. snitt saldo 2013	Veid rentesats 2013
Sertifikater	0,0	0,0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
Obligasjonslån	17.382,1	16.305,2	2,56%	14.037,0	13.661,3	2,82%
Egenbeholdning obligasjonslån	0,0	-11,0	3,59%	0,0	-108,2	3,29%
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	17.382,1	16.294,2	2,56%	14.037,0	13.553,1	2,82%

* Målt til amortisert kost ekskl. påløpt rente på balansedato.

Morbank	Utestående volum 2014*	Gj. snitt saldo 2014	Veid rentesats 2014	Utestående volum 2013*	Gj. snitt saldo 2013	Veid rentesats 2013
Sertifikater	0,0	0,0	0,00%	0,0	0,0	0,00%
Obligasjonslån	10.251,9	9.468,1	2,73%	7.861,6	8.017,4	3,05%
Egenbeholdning obligasjonslån	0,0	-11,0	3,59%	0,0	-108,2	3,29%
Gjeld stiftet ved utst. av verdipapirer	10.251,9	9.457,1	2,73%	7.861,6	7.909,2	3,04%

* Målt til amortisert kost ekskl. påløpt rente på balansedato.

NOTE 46 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

	Utestående volum 2014*	Gj. snitt saldo 2014	Veid rentesats 2014	Utestående volum 2013*	Gj. snitt saldo 2013	Veid rentesats 2013
Evigvarende ansvarlig lånekapital	349,1	369,7	4,87%	502,2	337,8	4,42%
Ansvarlig obligasjonslån	349,3	350,0	3,81%	349,1	253,6	3,87%
Ansvarlig lånekapital	698,4	719,7	4,36%	851,3	591,4	4,26%

* Målt til amortisert kost ekskl. påløpt rente på balansedato.

NOTE 47 - LANGSIKTIGE INNLÅN FORDELT PÅ FORFALLSTIDSPUNKT

Langsiktige innlån pr. 31.12.14 - konsern

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	OMF	Ansvarlige lån	Totalt
2015	60,1	2.040,5	455,0	0,0	2.555,6
2016	60,0	1.800,0	1.437,9	0,0	3.297,9
2017	60,0	2.150,0	1.000,0	0,0	3.210,0
2018	30,0	1.750,0	1.000,0	550,0	3.330,0
2019	0,0	1.300,0	1.000,0	150,0	2.450,0
2020	0,0	750,0	700,0	0,0	1.450,0
2021	0,0	0,0	600,0	0,0	600,0
2022	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2023 og senere	0,0	200,0	750,0	0,0	950,0
Brutto innlån	210,1	9.990,5	6.942,9	700,0	17.843,5
Påløpt rente	0,4	123,8	44,0	4,7	172,9
Direkte kostnader og over-/underkurs	0,0	4,3	-5,5	-1,6	-2,8
Verdijusteringer	0,0	257,1	192,8	0,0	449,9
Netto innlån	210,5	10.375,7	7.174,2	703,1	18.463,5

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.13 - konsern

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	OMF	Ansvarlige lån	Totalt
2014	463,5	723,0	210,0	300,0	1.696,5
2015	160,0	2.460,0	760,0	0,0	3.380,0
2016	60,0	1.600,0	1.434,2	0,0	3.094,2
2017	60,0	465,0	1.000,0	0,0	1.525,0
2018	30,0	1.750,0	1.000,0	550,0	3.330,0
2019	0,0	0,0	1.000,0	0,0	1.000,0
2020	0,0	750,0	0,0	0,0	750,0
2021	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2022 og senere	0,0	0,0	750,0	0,0	750,0
Brutto innlån	773,5	7.748,0	6.154,2	850,0	15.525,7
Påløpt rente	2,1	93,8	25,4	12,8	134,1
Direkte kostnader og over-/underkurs	0,0	2,9	-7,0	-1,9	-6,0
Verdijusteringer	0,0	110,7	28,2	3,2	142,1
Netto innlån	775,6	7.955,4	6.200,8	864,1	15.795,9

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.14 - morbank

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Totalt
2015	319,2	2.040,5	0,0	2.359,7
2016	60,0	1.800,0	0,0	1.860,0
2017	60,0	2.150,0	0,0	2.210,0
2018	30,0	1.750,0	550,0	2.330,0
2019	0,0	1.300,0	150,0	1.450,0
2020	0,0	750,0	0,0	750,0
2021	0,0	0,0	0,0	0,0
2022	0,0	0,0	0,0	0,0
2023 og senere	0,0	200,0	0,0	200,0
Brutto innlån	469,2	9.990,5	700,0	11.159,7
Påløpt rente	0,4	123,8	4,7	128,9
Direkte kostnader og over-/underkurs	0,0	4,3	-1,6	2,7
Verdijusteringer	0,0	257,1	0,0	257,1
Netto innlån	469,6	10.375,7	703,1	11.548,4

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

Langsiktige innlån pr. 31.12.13 - morbank

	Lån fra kredittinstitusjoner	Obligasjonslån	Ansvarlige lån	Totalt
2014	679,0	723,0	300,0	1.702,0
2015	160,0	2.460,0	0,0	2.620,0
2016	60,0	1.600,0	0,0	1.660,0
2017	60,0	465,0	0,0	525,0
2018	30,0	1.750,0	550,0	2.330,0
2019	0,0	0,0	0,0	0,0
2020	0,0	750,0	0,0	750,0
2021	0,0	0,0	0,0	0,0
2022 og senere	0,0	0,0	0,0	0,0
Brutto innlån	989,0	7.748,0	850,0	9.587,0
Påløpt rente	2,1	93,8	12,8	108,7
Direkte kostnader og over-/underkurs	0,0	2,9	-1,9	1,0
Verdijusteringer	0,0	110,7	3,2	113,9
Netto innlån	991,1	7.955,4	864,1	9.810,6

Lån med call/put fordelt på call-/put-tidspunkt.

NOTE 48 - ANDRE FORPLIKTELSE

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
2,3	3,6	Forpliktelser knyttet til betalingsformidling	2,3	3,6
9,5	9,4	Leverandørgjeld	2,1	5,0
63,0	46,2	Andre forpliktelser	47,0	30,5
74,8	59,2	Andre forpliktelser	51,4	39,1

NOTE 49 - AVSETNINGER FOR PÅLØPTE KOSTNADER OG FORPLIKTELSE

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
87,1	37,6	Pensjonsforpliktelser (se note 50)	82,0	35,9
0,5	1,0	Spesifiserte avsetninger på garantiansvar	0,5	1,0
87,6	38,6	Avsetninger for påløpte kostnader og forpliktelser	82,5	36,9

NOTE 50 - PENSJONSFORPLIKTELSE

Obligatorisk tjenstepensjon (OTP) er pliktig, og konsernet har ordninger som tilfredsstiller disse kravene. Sparebanken Øst har både innskuddsplaner og ytelsesplaner.

Ytelsesordningene i konsernet er lukkede ordninger. Nyansatte får pensjon basert på en innskuddsordning.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Sparebanken Øst har kollektiv pensjonsordning i Storebrand Livsforsikring AS. Ordningen er ytelsesbasert og dekker alders- og uførepensjoner til ordningens medlemmer og ektefelle- og barnepensjoner til medlemmenes etterlatte. Den ytelsesbaserte ordningen omfatter i dag 232 personer, 126 aktive og 106 pensjonister, hvorav 19 er helt eller delvis uføre. Ordningen er lukket. Pensjonsforpliktelsene er regnskapsført i samsvar med IAS 19, som krever at nåverdien av pensjonsforpliktelsene fratrasket markedsverdien av pensjonsmidlene innregnes i balansen. Aktuarmessige utregninger blir foretatt hvert år på bakgrunn av informasjon gitt av banken.

Innskuddsbasert ordning

Fra 1. januar 2007 innførte Sparebanken Øst en innskuddsbasert ordning for alle nyansatte i banken. Ordningen administreres av Storebrand Livsforsikring AS. Det innbetales 5 prosent av lønn mellom 1 og 6 G pluss 8 prosent av lønn mellom 6 og 12 G. Innbetalt beløp forvaltes i ulike Storebrand-fond. Den innskuddsbaserte ordningen omfatter nå 85 ansatte, hvorav 2 uføre. Premiene for disse blir løpende betalt og kostnadsført på regnskapslinjen lønn mv.

Datterselskap

AS Finansiering har en kollektiv pensjonsordning som omfatter 19 personer, 12 aktive og 7 uføre/pensjonister. Ordningen er lukket. 12 ansatte har innskuddsbasert ordning. Sparebanken Øst Eiendom AS har en ytelsesbasert ordning for 3 personer hvor alle er aktive. Ordningen er lukket. 3 ansatte har innskuddsbasert ordning.

Driftspensjoner

Banken har egne pensjonsavtaler for 5 personer for lønn utover 12G, hvorav 4 personer ikke lenger er ansatt i banken. Sparebanken Øst Eiendom AS har én pensjonsordning for lønn utover 12 G som dekkes over driften. Disse driftspensjonene er tatt hensyn til i beregningene fra aktuar.

Avtalefestet pensjon (AFP)

Morbank er tilsluttet AFP-ordningen som er en kollektiv pensjonsordning for tariffestet sektor i Norge. AFP-ordningen er basert på et trepartssamarbeid mellom arbeidsgiverorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner og staten. Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene til AFP, mens tilsluttede foretak dekker 2/3. Foretak som deltar i AFP-ordningen er solidarisk ansvarlig for det som skal utbetales til de arbeidstakere som til enhver tid fyller vilkårene. Alle morbankens ansatte (202 personer) er medlemmer i ordningen.

Regnskapsmessig er ordningen å anse som en ytelsesbasert flerforetaksordning. Banken er ikke i stand til å identifisere sin andel av ordningens underliggende økonomiske stilling og resultat med tilstrekkelig grad av pålitelighet, og på denne bakgrunn regnskapsføres ordningen som en innskuddsordning. Dette innebærer at forpliktelser fra AFP-ordningen ikke er balanseført. Premier til ordningen kostnadsføres når de påløper.

Tilskudd til AFP-ordningen inngår i regnskapslinjen lønn mv. og utgjorde 1,6 mill. kroner i 2014 og 1,2 mill. kroner i 2013. Neste års premie er estimert til ca 1,7 mill. kroner.

For å ha rett til avtalefestet pensjon (AFP) må den ansatte (medlemmet) oppfylle flere vilkår. Blant annet må medlemmet på uttakstidspunktet være ansatt og reell arbeidstaker i et foretak tilsluttet ordningen, medlemmet må ha vært sammenhengende ansatt de siste tre år og vært ansatt i et foretak tilsluttet ordningen i 7 av de siste 9 årene. Den nye AFP-ordningen gir ansatte et livsvarig påslag til alderspensjon i folketrygden.

Ordningen administreres av Fellesordningen for AFP som også fastsetter og krever inn premie. Premien skal fastsettes slik at den er tilstrekkelig til å dekke løpende utgifter og dessuten gi grunnlag for opplegg av et pensjonsfond.

I 2014 utgjorde premien 2,2 prosent av lønn mellom 1G og 7,1G. For 2015 vil premien utgjøre 2,4 prosent.

Det foreligger en underdekning i ordningen. Ved eventuell avvikling av ordningen har foretakene som deltar i ordningen plikt til fortsatt premiebetaling for dekning av pensjonsutbetalinger til arbeidstakere som er tiltrådt eller som fyller vilkårene for avtalefestet pensjon på avviklingstidspunktet.

Avviklet AFP-ordning

Bank og finansnæringens gamle AFP-ordning var en førtidspensjonsordning. Ordningen er delvis fraregnet med bakgrunn i lukking og avvikling av ordningen i 2010. En gjenværende avsetning gjelder selskapets egenandel for personer som er førtidspensjonister i den gamle ordningen. Ved utgangen av 2014 er det 1 person som ytes pensjon innenfor den gamle/lukkede ordningen. Balanseført forpliktelse pr. 31.12.14 var 0,2 mill. kroner.

Nærmere om ytelsesordninger

Gjenværende opptjeningstid

For de sikrede ordningene er det i beregningene til Sparebanken Øst lagt til grunn at gjenværende opptjeningstid for aktive medlemmer er 9 år, mens det i Sparebanken Øst Eiendom AS og AS Financiering er lagt til grunn henholdsvis 7 år og 12 år. Gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid for driftspensjonene ligger i intervallet 1-5 år.

Aktuarielle forutsetninger

Beregningene er basert på dødelighetstabell K2013 og uføretariff KU. Beregningene er basert på standardiserte forutsetninger om døds- og uføreutviklingen. Det er forutsatt en fratrekkeshyppighet som avtrappes fra 8% for aldersgruppen 20-24 år og ned til 0% for 51-åringer og eldre.

Opptjening

Opptjeningstiden for den enkeltes pensjonsrettighet er beregnet fra ansettelsen i selskapet og frem til fastsatt pensjonsalder. Den aktuarielle beregningsmetodikken bygger på prinsipper med lineær opptjening og hensyntatt fremtidig lønns- og G-vekst.

Økonomiske forutsetninger	2014	2013
Forventet avkastning på pensjonsmidler	2,30%	4,10%
Diskonteringsrente	2,30%	4,10%
Årlig lønnsvekst	2,25%	3,00%
Årlig G-regulering	2,50%	3,50%
Årlig regulering av pensjoner	0,00%	0,60%

Ved beregning av pensjonskostnad og netto pensjonsforpliktelse er en rekke forutsetninger lagt til grunn. Etter IAS 19 skal diskonteringsrenten på hver balansedag fastsettes med henvisning til renten på foretaksobligasjoner av høy kvalitet eller til statsobligasjonsrenten dersom det ikke finnes et dypt marked for foretaksobligasjoner av høy kvalitet i henhold til standardens beskrivelse. Det norske markedet for obligasjoner med fortrinnsrett vurderes å inneha de egenskaper som tilsier at det kan legges til grunn i beregningen av diskonteringsrenten.

Sparebanken Øst fastsetter diskonteringsrente på grunnlag av obligasjoner med fortrinnsrett.

Risikovurdering

Gjennom ytelsesbaserte ordninger er konsernet påvirket av enkelte risikoer som følge av usikkerhet i forutsetninger og fremtidig utvikling. De mest sentrale risikoene er:

Forventet levetid: Konsernet har påtatt seg en forpliktelse til å utbetale pensjon for de ansatte livet ut. Således vil en økning i forventet levealder blant medlemsmassen medføre en økt forpliktelse for konsernet.

Avkastningsrisiko: Konsernet blir påvirket ved en reduksjon i faktisk avkastning på pensjonsmidlene, som vil medføre økt forpliktelse for selskapet, da avkastning på midlene ikke er tilstrekkelig for å innfri forpliktelsen.

Inflasjon- og lønnsvekstrisiko: Konsernets pensjonsforpliktelse har risiko knyttet til både inflasjon og lønnsutvikling, selv om lønnsutvikling er nært knyttet til inflasjonen. Høyere inflasjon og lønnsutvikling enn hva som er lagt til grunn i pensjonsberegningene, medfører økt forpliktelse for konsernet.

Pensjonskostnader i ordinært resultat

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Netto pensjonskostnader ytelsesbasert ordning		
7,7	8,0	Nåverdien av årets pensjonsopptjening	6,5	6,5
1,5	0,9	Rentekostnader av pensjonsforpliktelsen	1,4	0,8
9,1	8,9	Netto pensjonskostnader inklusiv arbeidsgiveravgift	7,9	7,3
2,2	1,9	Innbetalt premie innskuddsbasert ordning	1,9	1,6
1,6	1,2	Innbetalt premie AFP-ordning	1,6	1,2
12,9	12,0	Sum pensjonskostnader i ordinært resultat	11,4	10,1

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler - konsern

2014			2013		
Fondert	Ufondert	Sum	Fondert	Ufondert	Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelser					
229,3	28,4	257,7	218,1	28,7	246,8
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7,5	0,2	7,7	7,7	0,3	8,0
9,2	1,0	10,2	8,1	1,0	9,1
52,2	4,2	56,4	1,9	1,9	3,8
-7,6	-3,0	-10,6	-6,5	-3,5	-10,0
290,6	30,8	321,4	229,3	28,4	257,7
Brutto pensjonsforpliktelser pr. 31.12.					
Endring brutto pensjonsmidler					
220,1	0,0	220,1	221,8	0,0	221,8
8,7	0,0	8,7	8,2	0,0	8,2
10,5	0,0	10,5	-6,0	0,0	-6,0
2,3	0,0	2,3	2,3	0,0	2,3
-7,3	0,0	-7,3	-6,2	0,0	-6,2
234,3	0,0	234,3	220,1	0,0	220,1
Virkelig verdi pensjonsmidler pr. 31.12.					
56,3	30,8	87,1	9,2	28,4	37,6
Netto pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)					
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
56,3	30,8	87,1	9,2	28,4	37,6
Netto balanseførte pensjonsforpliktelser (+)/-pensjonsmidler (-)					

2014		2013	
37,6	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	25,0	
9,1	Resultatført pensjonskostnad	8,9	
45,9	Aktuarielle gevinster og tap	9,8	
-2,3	Innbetalt pensjonspremie	-2,6	
-3,2	Pensjonsutbetalinger	-3,5	
87,1	Netto balanseførte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	37,6	
10,2	Forventet premieinnbetaling neste år, ytelsesbasert ordning	2,8	
2,4	Forventet premieinnbetaling neste år, innskuddsbasert ordning	2,2	
1,7	Forventet premieinnbetaling neste år, ny AFP-ordning	1,4	
Plassering av pensjonsmidler i prosent			
33,7%	Pengemarked/obligasjoner	24,0%	
45,9%	Anleggsobligasjoner	48,3%	
1,5%	Aksjer, norske	1,7%	
5,2%	Aksjer, globale	8,4%	
2,6%	Private Equity	3,1%	
8,7%	Eiendom	11,4%	
2,4%	Annet	3,1%	
5,4%	Bokført avkastning utgjorde totalt	3,3%	

Sensitivitetsanalyse ytelsesordninger

Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved å endre en aktuariell forutsetning og samtidig holde de øvrige forutsetningene uendret. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Endring i prosentpoeng	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst/ grunnbeløp		Årlig regulering av pensjoner	
	+ 0,5%	- 0,5%	+ 0,5%	- 0,5%	+ 0,5%	- 0,0%
Prosentvis endring i pensjon						
- Pensjonsforpliktelse (PBO)	-8,9%	10,1%	2,7%	-2,5%	7,4%	0,0%
- Periodens netto pensjonskostnader	-10,3%	11,9%	5,2%	-4,9%	7,0%	0,0%

Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen. En reduksjon i diskonteringsrenten med 0,5 prosentpoeng, vil gi en økning i pensjonsforpliktelsen i størrelsesorden 10%. En økning i lønnsregulering og regulering av pensjon, vil medføre økning i pensjonsforpliktelsen.

Konsernets pensjonsforpliktelse pr. 31.12.14 har følgende forfallsstruktur de neste 10 år.

	Beløp	I % av brutto pensjonsforpliktelse
Under 1 år	9,0	2,8%
År 2	9,1	2,8%
År 3	9,3	2,9%
År 4	9,6	3,0%
År 5	10,1	3,1%
År 6-10	59,7	18,6%
Totalt	106,9	33,3%

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler - morbank

2014			2013		
Fondert	Ufondert	Sum	Fondert	Ufondert	Sum
Endring brutto pensjonsforpliktelser					
209,0	28,0	237,0	197,5	28,0	225,5
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6,3	0,2	6,5	6,3	0,2	6,5
8,2	1,1	9,3	7,4	1,0	8,4
48,5	3,6	52,0	3,5	2,3	5,8
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
-6,9	-3,0	-9,9	-5,7	-3,5	-9,2
265,1	29,9	295,0	209,0	28,0	237,0
Endring brutto pensjonsmidler					
201,1	0,0	201,1	203,9	0,0	203,9
7,9	0,0	7,9	7,5	0,0	7,5
10,0	0,0	10,0	-5,3	0,0	-5,3
0,8	0,0	0,8	0,6	0,0	0,6
-6,8	0,0	-6,8	-5,6	0,0	-5,6
213,0	0,0	213,0	201,1	0,0	201,1
52,1	29,9	82,0	7,9	28,0	35,9
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
52,1	29,9	82,0	7,9	28,0	35,9

2014		2013	
35,9	Netto pensjonsforpliktelser pr. 01.01.	21,6	
7,9	Resultatført pensjonskostnad	7,3	
42,0	Aktuarielle gevinster og tap	11,1	
-0,9	Innbetalt pensjonspremie	-0,6	
-3,0	Pensjonsutbetalinger	-3,6	
82,0	Netto balanseførte pensjonsforpliktelser pr. 31.12.	35,9	
8,3	Forventet premieinnbetaling neste år, ytelsesbasert ordning	0,7	
2,3	Forventet premieinnbetaling neste år, innskuddsbasert ordning	1,8	
1,7	Forventet premieinnbetaling neste år, ny AFP-ordning	1,4	
Plassering av pensjonsmidler i prosent			
33,7%	Pengemarked/obligasjoner	24,0%	
45,9%	Anleggsobligasjoner	48,3%	
1,5%	Aksjer, norske	1,7%	
5,2%	Aksjer, globale	8,4%	
2,6%	Private Equity	3,1%	
8,7%	Eiendom	11,4%	
2,4%	Annet	3,1%	
5,4%	Bokført avkastning utgjorde totalt	3,3%	

Sensitivitetsanalyse ytelsesordninger

Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved å endre en actuariell forutsetning og samtidig holde de øvrige forutsetningene uendret. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Endring i prosentpoeng	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst/ grunnbeløp		Årlig regulering av pensjoner	
	+ 0,5%	- 0,5%	+ 0,5%	- 0,5%	+ 0,5%	- 0,0%
Prosentvis endring i pensjon						
- Pensjonsforpliktelse (DBO)	-9,0%	10,2%	2,7%	-2,5%	7,5%	0,0%
- Periodens netto pensjonskostnader	-10,7%	12,4%	5,5%	-5,1%	7,3%	0,0%

Pensjonsforpliktelsen er spesielt sensitiv overfor endringer i diskonteringsrenten. En reduksjon i diskonteringsrenten vil isolert sett medføre en økning i pensjonsforpliktelsen. En reduksjon i diskonteringsrenten med 0,5 prosentpoeng, vil gi en økning i pensjonsforpliktelsen i størrelsesorden 10%. En økning i lønnsregulering og regulering av pensjon, vil medføre økning i pensjonsforpliktelsen.

Morbankens pensjonsforpliktelse pr. 31.12.14 har følgende forfallsstruktur de neste 10 år.

	Beløp	I % av brutto pensjonsforpliktelse
Under 1 år	8,5	2,9%
År 2	8,6	2,9%
År 3	8,9	3,0%
År 4	9,1	3,1%
År 5	9,4	3,2%
År 6-10	54,0	18,3%
Totalt	98,5	33,4%

Utvikling i pensjoner - konsern

	2014	2013	2012	2011	2010
Brutto pensjonsforpliktelser (sikrede og ikke sikrede ordninger)	321,4	257,7	246,8	279,2	263,1
Brutto virkelig verdi pensjonsmidler	234,3	220,1	221,8	227,4	210,6
Netto pensjonsforpliktelser	87,1	37,6	25,0	51,8	52,5

Utvikling i pensjoner - morbank

	2014	2013	2012	2011	2010
Brutto pensjonsforpliktelser (sikrede og ikke sikrede ordninger)	295,0	237,0	225,5	251,4	239,7
Brutto virkelig verdi pensjonsmidler	213,0	201,1	203,9	209,9	194,2
Netto pensjonsforpliktelser	82,0	35,9	21,6	41,5	45,5

NOTE 51 - GARANTIANSVAR

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
78,7	68,6	Betalingsgarantier	77,9	67,9
64,8	92,6	Kontraktsgarantier	64,8	92,6
5,8	2,2	Lånegarantier	5,8	2,2
17,2	19,0	Annet garantiansvar	17,2	19,0
166,5	182,4	Sum garantiansvar overfor kunder	165,7	181,7
100,0	100,0	Garanti overfor Eksportfinans ASA *	100,0	100,0
266,5	282,4	Sum garantiansvar	265,7	281,7

* Netto garantiforpliktelse er MNOK 100. Garantien er et derivat. Derivatets verdi eksklusive utvekslingsoppgjør var positiv med MNOK 41,4 pr. 31.12.14 mot MNOK 22,4 pr. 31.12.13. Det vises til note 21 Finansielle derivater.

I forbindelse med ratingprosessen av Sparebanken Øst Boligkreditt AS har morbanken utstedt en garanti for alle OMF-forpliktelser i boligkredittforetaket. OMF-forpliktelsene utgjør pålydende MNOK 6.942,9 pr. 31.12.14 og pålydende MNOK 6.154,2 pr. 31.12.13. Morbankens beholdning av OMF pålydende MNOK 240,0 pr. 31.12.13 er trukket ut. Pr. 31.12.14 har morbanken ikke beholdning av OMF i boligkredittforetaket.

NOTE 52 - PANTSTILLELSE OG FORTRINNSRETT

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
1.195,0	1.620,0	Obligasjoner, pålydende verdi, stilt som sikkerhet for låneadgang i Norges Bank	1.195,0	1.620,0
1.195,0	1.620,0	Pantstillelser	1.195,0	1.620,0
0,0	0,0	Fortrinnsrett bytteordningen	0,0	0,0
6.942,9	6.394,2	Fortrinnsrett iht finansieringsvirksomhetsloven § 2-35 *	0,0	0,0

* Herav inkludert beholdning eiet av morbank pålydende MNOK 240 pr. 31.12.13. Morbank har ingen beholdning pr. 31.12.14.

NOTE 53 - KOSTNADER KNYTTET TIL BANKENES SIKRINGSFOND

Lov om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner pålegger alle norske banker å være medlem av Bankenes sikringsfond. Fondet plikter å dekke tap inntil 2 mill. kroner som en innskyter har på innskudd i en norsk bank. Med innskudd menes enhver kredittsaldo i banken i henhold til konto som lyder på navn, samt forpliktelser etter innskuddsbevis til navngitt person, unntatt innskudd fra andre finansinstitusjoner.

Morbank

	2014	2013
	10,4	9,0

NOTE 54 - TILLEGGSINFORMASJON KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
		Kontanter og kontantekvivalenter		
481,5	357,5	Kontanter og fordringer på sentralbanker	481,5	357,5
7,5	8,6	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som er rene plasseringer	7,5	8,6
489,0	366,1	Sum	489,0	366,1
		Endring i øvrige eiendeler i forbindelse med driften		
-6,0	503,8	Netto endring i finansielle eiendeler holdt for handelsformål	-6,0	503,8
33,4	31,3	Netto endring i finansielle derivater (netto eiendeler og gjeld)	33,5	31,4
-68,6	2,7	Netto endring i andre eiendeler	3,7	12,4
-41,2	537,8	Sum	31,2	547,6
		Ikke kontante poster inkludert i resultat før skatt		
19,8	17,9	Avskrivninger på varige driftsmidler	8,8	6,7
0,2	0,6	Amortisering av finansielle investeringer holdt til forfall	0,2	0,6
-3,2	-5,4	Nedskrivning av finansielle eiendeler	-7,1	-10,1
1,6	10,5	Amortisering finansieringsaktiviteter målt til amortisert kost	-0,1	6,9
18,4	23,6	Sum	1,8	4,1

NOTE 55 - EGENKAPITALBEVIS

Resultat pr. egenkapitalbevis

Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes ved å dividere den delen av resultat etter skatt som tilfaller egenkapitalbeviserne med et veid gjennomsnitt av antall utestående egenkapitalbevis i løpet av året. Dersom årsresultatet viser underskudd, dekkes det ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, gavefondet og utjevningsfondet. Resultat pr. egenkapitalbevis beregnes i en slik situasjon ut fra andel underskudd som er belastet utjevningsfondet.

Sparebanken Øst har ikke utstedt opsjoner eller andre instrumenter som kan føre til utvanning av resultat pr. egenkapitalbevis. Utvannet resultat pr. egenkapitalbevis blir derfor lik resultat pr. egenkapitalbevis.

Konsern 2014	Konsern 2013		Morbank 2014	Morbank 2013
428,7	282,7	Resultat etter skatt (mill. kr.)	360,6	223,5
177,7	122,4	Resultat etter skatt tilordnet egenkapitalbeviserne (mill. kr.)	149,4	96,7
20,7	20,7	Veid gjennomsnitt av antall utestående egenkapitalbevis (mill. kr.)	20,7	20,7
8,57	5,90	Resultat pr. egenkapitalbevis (kr.)	7,21	4,67

Veid antall egenkapitalbevis

2014

Antall egenkapitalbevis i 2014	20.731.183
Sum antall egenkapitalbevis i 2014	20.731.183

2013

Antall egenkapitalbevis i 2013	20.731.183
Sum antall egenkapitalbevis i 2013	20.731.183

Pålydende pr. egenkapitalbevis er kr. 10.

Egenkapitalbevis registrert i verdipapirsentralen gir stemmerett i henhold til vedtektene. Utover dette er det ingen begrensning i stemmeretten etter vedtektene.

Eierbrøk morbank

	01.01.15	01.01.14
Egenkapitalbeviskapital	207,3	207,3
Overkurs	387,8	387,8
Utjevningsfond (ekskl. utbytte)	262,6	229,5
Tilgjengelig for salg reserve	63,0	104,7
Sum teller (A)	920,7	929,3
Sum egenkapital (årets avsetning til utbytte holdt utenom)	2.373,6	2.242,6
Sum nevner (B)	2.373,6	2.242,6
Eierbrøk (A/B) i %	38,79	41,44

Utbytte

Styrets forslag til utbytte er kr. 103.655.915, som utgjør kr. 5 pr. egenkapitalbevis.

I kroner	2014	2013
Totalt utbetalt utbytte	103.655.915	62.193.549
Utbetalt pr. egenkapitalbevis	5	3

De største egenkapitalbeviserne pr. 31.12.14

Navn	Antall	%	Navn	Antall	%
1 MP Pensjon	2.049.218	9,88%	11 Profond AS	269.741	1,30%
2 Skagen Vekst VPF	1.124.204	5,42%	12 Hustadlitt AS	264.040	1,27%
3 Directmarketing Invest AS	999.500	4,82%	13 Foretakskonsulenter AS	243.600	1,18%
4 Pareto AS	677.070	3,27%	14 Jal Holding AS	239.665	1,16%
5 Storetind AS	587.000	2,83%	15 Citibank NA New York (NOM.)	204.468	0,99%
6 Hansen, Asbjørn Rudolf	466.443	2,25%	16 Wenaasgruppen AS	200.000	0,96%
7 AS Andersen Eiendomselskap	354.500	1,71%	17 Danske Bank AS (NOM.)	179.683	0,87%
8 Sparebankstiftelsen DNB	308.320	1,49%	18 Citibank NA New York (NOM.)	176.779	0,85%
9 Verdipapirfondet Eika utbytte	283.894	1,37%	19 Atlas Absolutt	175.000	0,84%
10 Jag Holding AS	272.000	1,31%	20 RWA Invest AS	150.875	0,73%

Utvikling i egenkapitalbeviskapitalen

År	Emisjonstype	Innbetalt egenkapitalbeviskapital	Total egenkapitalbeviskapital
1988	Off. emisjon	NOK 25.000.000	NOK 25.000.000
1989	Emisjon 1:1	NOK 25.000.000	NOK 50.000.000
1991	Emisjon 1:2	NOK 25.000.000	NOK 75.000.000
1991	Rettet emisjon	NOK 20.000.000	NOK 95.000.000
1993	Konvertert ansvarlig lån	NOK 15.531.000	NOK 110.531.000
1993	Emisjon 1:3	NOK 36.843.700	NOK 147.374.700
1993	Konvertert ansvarlig lån	NOK 245.000	NOK 147.619.700
1994	Konvertert ansvarlig lån	NOK 5.128.000	NOK 152.747.700
1994	Emisjon 1:3	NOK 50.915.900	NOK 203.663.600
1995	Konvertert ansvarlig lån	NOK 395.000	NOK 204.058.600
1996	Konvertert ansvarlig lån	NOK 808.000	NOK 204.866.600
1997	Konvertert ansvarlig lån	NOK 7.893.000	NOK 212.759.600
1997	Off. emisjon	NOK 60.000.000	NOK 272.759.600
1999	Emisjon 1:3	NOK 90.919.900	NOK 363.679.500
2008	Utbytteemisjon	NOK 24.252.400	NOK 387.931.900
2009	Nedskrivning av pålydende fra kr. 100 til kr. 20	NOK 310.345.520	NOK 77.586.380
2009	Nedskrivning av pålydende fra kr. 20 til kr. 10	NOK 38.793.190	NOK 38.793.190
2009	Fortrinnsrettet emisjon	NOK 168.518.640	NOK 207.311.830

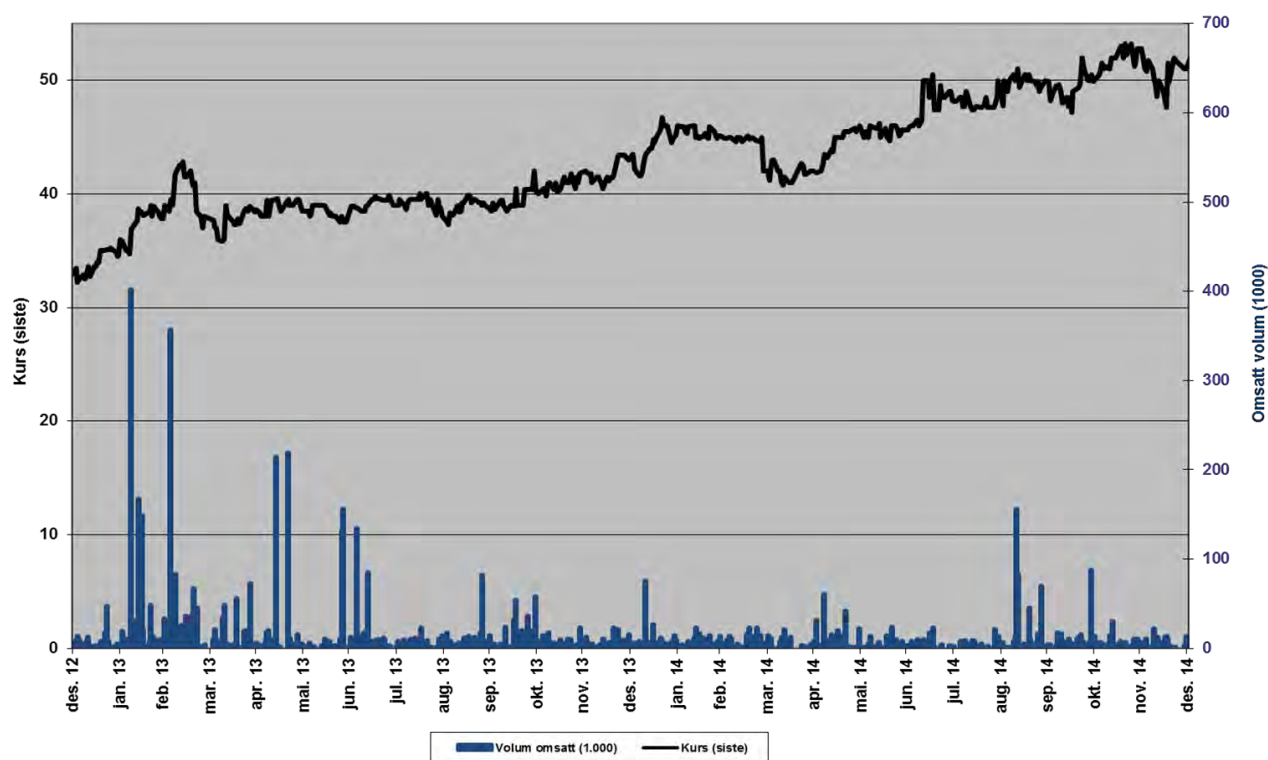
Eierstatistikk – geografisk fordeling

	Antall eiere	%	Antall egenkapitalbevis	%
Utlandet	84	2,8%	1.138.479	5,5%
Øvre Eiker	276	9,3%	688.299	3,3%
Nedre Eiker	168	5,7%	555.400	2,7%
Drammen	214	7,2%	2.909.882	14,0%
Buskerud for øvrig	247	8,3%	630.250	3,0%
Asker/Bærum	138	4,7%	1.618.908	7,8%
Oslo	411	13,9%	7.584.127	36,6%
Trondheim	584	19,7%	425.268	2,1%
Bergen	83	2,8%	867.277	4,2%
Landet for øvrig	758	25,6%	4.313.293	20,8%
Totalt	2.963	100,0%	20.731.183	100,0%

Egenkapitalbevisenes spredning

Antall egenkapitalbevis pr. eier	Antall eiere	%	Antall egenkapitalbevis	%
1-100	430	14,5%	21.244	0,1%
101-1.000	1.425	48,1%	573.730	2,8%
1.001-10.000	867	29,3%	3.111.086	15,0%
10.001- 100.000	208	7,0%	6.143.184	29,6%
100.001-	33	1,1%	10.881.939	52,5%
Sum	2.963	100,0%	20.731.183	100,0%

Omsetning og kursutvikling de to siste år

NOTE 56 - TILLITSVALGTE

Forstanderskapet	Antall egenkapitalbevis	Styret	Antall egenkapitalbevis
Jon Aas	0	m/personlig nærstående	
Thor-Kristian Lien	0	Jorund Rønning Indreli	34.485
May-Britt Andersen	0	Roar Norheim Larsen	0
Nils Kr. Steenberg	0	Elly Therese Thoresen	18
Kari Solberg Økland	0	Morten André Yttreide	25.000
Morten Ranvik	0	Sverre Nedberg	166.375
Thomas F. Halvorsen	0	Hanne Margrete Lenes Solem	0
Ståle Pettersen	0	Knut Smedsrud	0
Øyvind Thorsby	0	Inger Helen Pettersen	20
Øivind Granlund	0		
Arne Gundersen	0		
Steinar Karlsen	333		
Bent Inge Bye	0		
Turid Solberg Thomassen	10.714	Ledende ansatte	
Jack A. Humlebekk	0	m/personlig nærstående	
Dag Fjeld Edvardsen	0	Pål Strand	20.000
Nils Johan Rønneksen	0	Kjell Engen	0
Frode Lund Nielsen	0	Per Øyvind Mørk	20.000
Geir Opdahl	0	Kristian Thowsen	0
Jan Christian Skau	0	Jan-Roger Vrabel	0
Anne Irene Lunden	1.000	Anne Siri Rhoden Jensen	416
Frode Lindbeck	3.428	Lars-Runar Groven	0
Vegard Kvamme	3.000		
May-Britt Borge	0		
Siren Coward	117		
Ole-Martin Solberg	0		
Anne Siri Rhoden Jensen	416	Kontrollkomiteén	
Rune Paule	300	Randi H. Sandli	0
Gunnar Sanden	428	Sjur Kortgaard	0
Camilla Schenk	0	Eli Kristin Nordsiden	897
Gunnvor Ramnefjell	34.187	Øivind Andersson	10.000
Inger Haug Fjerdingsstad	3.215		
Lars M. Lunde (representant for			
MP Pensjon)	2.049.218		
Tom R. Svendsen	3.003		
Frank Borgen	33.123		
Helle Elisabeth Hofgaard	7.000		
Iver A. Juel	126.306		
Asbjørn R. Hansen	466.443		
Svein L. Syversen	15.000		
Petter Thoresen (representant for			
Sparebankstiftelsen DNB)	308.320		
Borghild M. Dahler Nordlid	6.000		
Marianne Seip	1.000		
Bernt K. Krabberød	5.900		
Petter Qvam (representant for			
Skagenfondene)	1.124.204		
Kåre J. Grøtta (representant for			
Storetind AS)	587.000		
Jørn Larsen (representant for			
Bondeungdomslaget i Drammen)	17.500		
Andreas E. Øvrum (representant for			
Øvrum Invest AS)	137.934		
Kristin Nystrom	38.303		

GAVETILDELING 2013 UTBETALT I 2014

Forstanderskapets gavetildelingskomité har foretatt følgende utbetaling av gaver til allmennyttige formål:

Solberg Sportsklubb	kr.	500.000
Eiker Ski	kr.	500.000
Mjøndalen Idrettsforening – Langrennsgruppa	kr.	400.000
Hokksund Idrettslag	kr.	400.000
Steinberg Idrettsforening	kr.	380.000
Stiftelsen Konnerudverket	kr.	345.000
Konnerud IL Bandygruppen	kr.	250.000
Haug Menighetssenter/Haug Menighet	kr.	250.000
IF Sturla	kr.	225.000
NOR 92 Innebandyklubb	kr.	200.000
Konnerud IL – Sykkelavd.	kr.	150.000
Solbergelva Jeger og Fiskeforening	kr.	75.000
Düvelgårdens Venner	kr.	70.000
Øvre og Nedre Eiker Revmatikerforening	kr.	50.000
Krokstad og Solberg Skolekorps	kr.	50.000
Frelsesarmeen, Krokstadelva	kr.	50.000
Menighetsmusikken Salem Mjøndalen	kr.	50.000
Lag av Norske Redningshunder	kr.	50.000
Stiftelsen Guts	kr.	50.000
Drammen RC Klubb	kr.	50.000
Danvik Skolekorps	kr.	50.000
Konnerud Skolekorps	kr.	50.000
Skoger Skolekorps	kr.	50.000
Øren Skolekorps	kr.	50.000
Drammen International Gospel Choir	kr.	50.000
Fiskum skole- og ungdomskorps	kr.	50.000
Skotselv Musikkorps	kr.	50.000
Eiker Turisttrafikk SA	kr.	40.000
Drammen Bordtennisklubb	kr.	30.000
Stiftelsen Verkstedet – Nedre Eiker Industri og Kulturhistoriske Senter	kr.	25.000
Megabandet	kr.	25.000
Diabetesforbundet Øvre Eiker	kr.	20.000
1.Drammen speidergruppe	kr.	15.000
«Vedgjengen»	kr.	10.000
Konnerud Pensjonistforening	kr.	10.000
Frisko Band	kr.	10.000
Burg Buskerud	kr.	10.000
Totalt	kr.	4.640.000

Styret har i tillegg utdelt gaver i løpet av 2014 hvorav de vesentligste er:

Stiftelsen Portåsen	kr.	250.000
Drammen Scener AS	kr.	250.000
Buskerud Idrettskrets	kr.	250.000
Hokksund Gårdeierforening	kr.	200.000
Mjøndalen Handelstandforening	kr.	200.000
MIF Fotball	kr.	200.000
LAMIS – samarbeidsavtale	kr.	150.000
Idretts- og kulturstipend	kr.	150.000
Eiker Arkiv	kr.	90.000
Buskerud Fotballkrets	kr.	75.000
Drammens Ballklubb	kr.	60.000
Poesipris Vindtorn – Drammen kommune	kr.	30.000

Til forstanderskapet i
Sparebanken Øst

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Sparebanken Øst, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Sparebanken Øst avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2014 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen og om redegjørelser om foretaksstyring*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og administrerende direktør har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Drammen, 12. mars 2015

ERNST & YOUNG AS

Bjørn Baklid
statsautorisert revisor

ÅRSBERETNING FRA KONTROLLKOMITÉEN FOR 2014

Kontrollkomitéen i Sparebanken Øst har ført kontroll og tilsyn med bankens virksomhet og påsett at virksomheten er drevet i samsvar med bestemmelsene i Lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner, Sparebankloven, bankens vedtekter, forstanderskapets vedtak og andre bestemmelser som banken har plikt til å rette seg etter.

Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets protokoller, og for øvrig foretatt de undersøkelser som loven og komitéens instruks bestemmer. Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets årsberetning, resultatregnskap og balanse uten at dette gir foranledning til noen bemerkninger, og har således funnet styrets vurdering av foretakets økonomiske stilling dekkende.

Alle dokumenter og opplysninger som komitéen mener har vært nødvendige for utførelsen av arbeidet, er forelagt kontrollkomitéen.

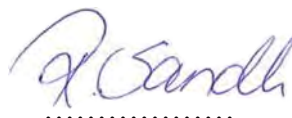
Samarbeidet med bankens styre, administrasjon og revisjon har vært meget bra.

Kontrollkomitéen viser til revisors beretning og vil anbefale at resultatregnskapet og balansen, samt konsernoppgjør fastsettes som bankens og konsernets regnskap for 2014.

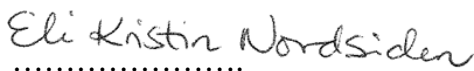
Drammen, 12. mars 2015

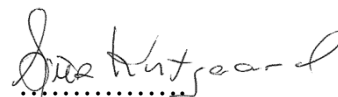
Øivind Andersson

Randi H. Sandli

Eli Kristin Nordsiden

Sjur Kortgaard